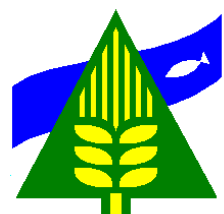

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŚWIESZYNO

**GMINA
ŚWIESZYNO**

NA LATA 2000 - 2015

Wprowadzenie

W obecnej chwili nastąpił ogromny wzrost zainteresowania świadomym programowaniem własnego rozwoju. Potrzeba tworzenia długofalowej wizji rozwojowej gminy oraz określenia dróg i środków do realizacji uznanych przez społeczność lokalną celów, wynika z konieczności koordynacji i kojarzenia bieżącej działalności, z wieloletnimi poczynaniami inwestycyjnymi samorządu i innych podmiotów gospodarczych na terenie gminy.

Opracowanie strategii rozwoju gminy, stanowi również kluczowe ogniwo prowadzące do ożywienia działalności lokalnych instytucji, przedsiębiorców i lokalnych liderów. Istnieje, bowiem konieczność oddziaływania na lokalny rynek pracy, nie tylko poprzez działania doraźne m. in. prace interwencyjne, ale również poprzez rozwój inicjatyw długofalowych - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.

Strategiczny program, opracowany przy udziale świadomych i aktywnych członków lokalnej społeczności, wytycza cele i stwarza podstawy do wielokierunkowego i zrównoważonego rozwoju gminy. W oparciu o efektywne wykorzystanie własnych zasobów i mocnych stron regionu, zapewnia się lepsze wykorzystanie środków z budżetu gminy i kojarzenie ich ze środkami pochodzącymi ze źródeł zewnętrznych.

Opracowanie „Strategii Rozwoju Gminy Świeszyno do 2015 roku” określi potencjalnych barier i możliwości rozwojowych, koordynacja i hierarchizacja potrzeb, przedstawionych w postaci strategicznego planu rozwoju gospodarczego i społecznego, wpłynie na ożywienie przedsiębiorczości, na promocję gminy, na pozyskanie inwestorów zewnętrznych a w konsekwencji, co najistotniejsze na poprawę warunków bytowych mieszkańców gminy.

Metodyka prac

Burzliwy proces związany z rozwojem demokracji, samorządności w naszym kraju, nakłada na barki przedstawicieli władz lokalnych nowe zadania. Często jedyną możliwością, aby im sprostać, jest zaangażowanie społeczności w ich realizację. Barierej jednak stanowi dostosowanie się ludności wsi do życia w otoczeniu gwałtownie zachodzących w nim zmian. Zmiany te często powodują apatię i zagubienie. Procesy restrukturyzacyjne lat 90 – tych, najdotkliwiej dotknęły ludność osiedli PGR-owskich, która w wyniku utraty miejsc pracy stała się bezrobotnymi w skali masowej - bez własnego obejścia, ziemi, maszyn i inwentarza. Ludność tych osad mając być zabezpieczony przez PGR, odwykła od troszczenia się o swój los.

Jednym ze sposobów, aby wyjść z pomocą do społeczności i zachęcić ich do czynnego uczestnictwa w życiu gminy, podjęcia inicjatyw jest wspólna realizacja strategii rozwoju. Metoda ekspercko – społeczna, która została zastosowana przy realizacji programu, wykorzystwała twórcze działanie mieszkańców gminy, ich wiedzę, determinację i doświadczenia. Powołany przez władze gminy lokalny komitet posiłkujący się ekspertami z zewnątrz, sprawował rolę koordynującą nad całością prac.

Przy realizacji strategii udział wzięli:

- eksperci z Politechniki Koszalińskiej, Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zakresu wspierania przedsiębiorczości, z zakresu rozwoju turystyki
- partnerzy – władze Urzędu Gminy, radni, sołtysi, Rady Sołeckie oraz Szanowni mieszkańcy.

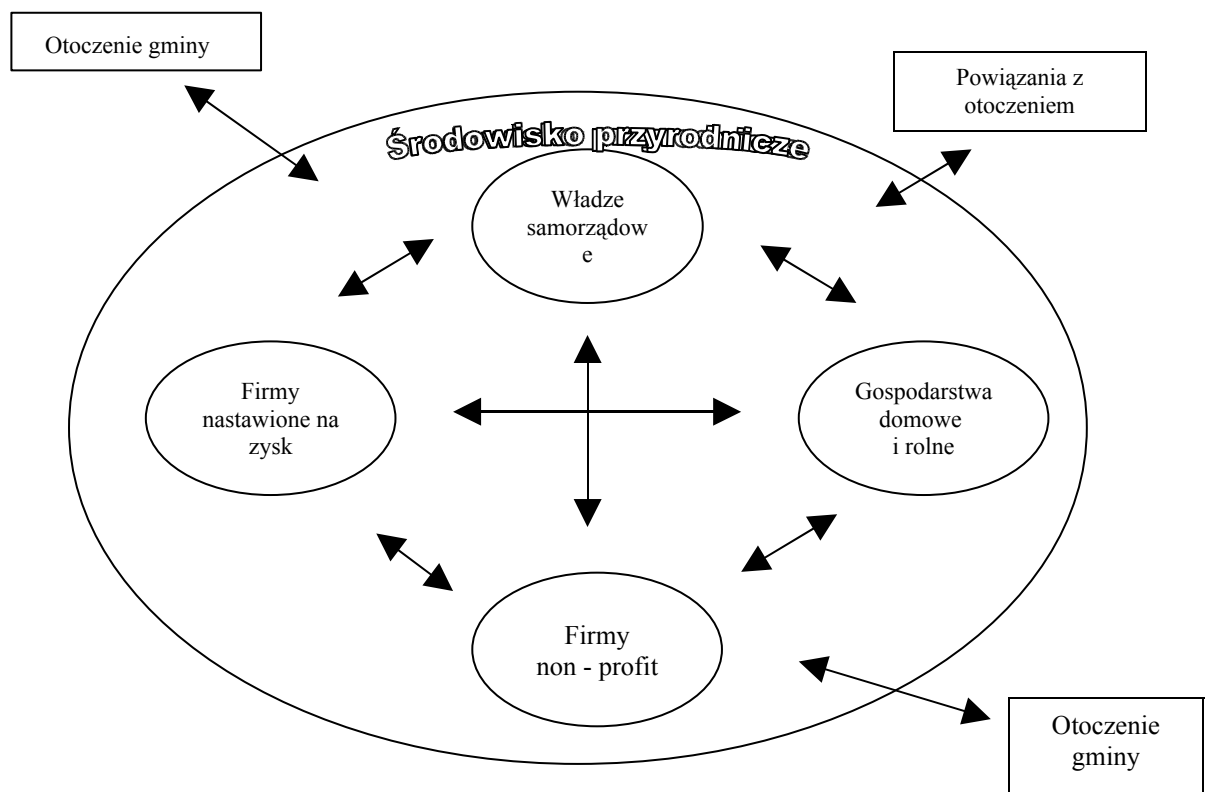
W trakcie opracowania strategii bazowano na danych:

- Urzędu Gminy Świeszyno
- Starostwa Powiatowego w Koszalinie
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego
- danych GUS i WUS
- badań ankietowych i wywiadów

Gdy przedmiotem planowania strategicznego jest gmina musi być ona traktowana, z jednej strony jako ograniczona całość, z drugiej jako część systemu

globalnego. Proces planowania powinien więc dotyczyć także terytorialnego i makroekonomicznego otoczenia gminy, gdyż wywiera ono stały wpływ na jej funkcjonowanie i możliwości rozwoju. Dlatego też w pierwszym rozdziale przedstawiono uwarunkowania zewnętrzne wpływające bezpośrednio na rozwój gminy Świeszyno - postępujący proces integracji Polski z Unią Europejską, prognozy społeczno – gospodarczego rozwoju Polski, Województwa Zachodniopomorskiego i Powiatu Koszalińskiego.

Poniższy rysunek przedstawia wzajemne zależności, które brano pod uwagę przy realizacji tej części opracowywania.

Rozdział drugi stanowi szczegółową analizę środowiska wewnętrznego, prezentowaną za pomocą wzajemnie przenikających się sfer problemowych:

- sfery społecznej (ludność, oświata, zdrowie, opieka społeczna, kultura, warunki mieszkaniowe, hierarchia sieci osadniczej),

- sfery ekologiczno - technicznej (środowisko przyrodnicze, prawna ochrona przyrody, gospodarka wodno - ściekowa, gospodarka odpadami, energetyka, komunikacja, telekomunikacja)
- sfery gospodarczej (rolnictwo, turystyka, gospodarka pozarolnicza).

Dokonana w ten sposób diagnoza prospektywna Gminy Świeszyno, była podstawą do określenia słabych i mocnych stron w rozwoju regionu, a następnie do sformułowania podstawowych założeń strategicznych tzn. wizji rozwojowej i misji władz samorządowych, wspólnie wyznaczonych przy udziale mieszkańców gminy Świeszyno.

W rozdziale czwartym opracowano plan rozwoju gminy z harmonogramem czasowym oraz wskazaniem finansowania zadań strategicznych.

Część I

***Uwarunkowania
zewnątrzne***

1. Proces dostosowawczy Polski do Unii Europejskiej.

Perspektywa przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest dzisiaj bardziej realna niż kiedykolwiek. Działania na rzecz zjednoczenia zostały zapoczątkowane już w 1989 roku, zaś po pięciu latach pracy 1 lutego 1994 r. wszedł w życie Układ Stowarzyszeniowy (zwany też Układem Europejskim) z Polską. W preambule Układu znalazł się zapis mówiący o tym, że **Wspólnoty uznają fakt, iż ostatecznym celem Polski jest członkostwo we Wspólnotach.** Układ przedkładał następujące cele:

- ustanowienie odpowiednich ram dialogu politycznego, który umożliwi rozwój bliskich stosunków politycznych między stronami,
- popieranie rozwoju handlu i harmonijnych stosunków gospodarczych między stronami;
- stworzenie podstawy dla pomocy finansowej i technicznej Wspólnoty dla Polski;
- stworzenie właściwych ram dla stopniowej integracji Polski ze Wspólnotą;
- popieranie współpracy w dziedzinie kultury.

W roku 1998 został zaakceptowany przez Radę UE dokument „Partnerstwo dla Członkostwa” jako wyznacznik strategii przedakcesyjnej. W latach 1998 – 1999 trwały prace nad „Narodowym Programem Przygotowania do Członkostwa” będącym instrumentem wdrażającym „Partnerstwo dla Członkostwa”. Dokument ten wyznacza kierunek priorytetowych działań dostosowawczych oraz określa harmonogram ich realizacji w latach 1998 – 2002, w kontekście zbliżającego się członkostwa.

Decydenci polityczni w Unii Europejskiej nie są zgodni, co do terminu przyjęcia Polski do Unii. W grę wchodzi interesy narodowe poszczególnych państw członkowskich, dlatego z prognoz instytucji doradczych (polityczno - ekonomicznych) państw Wspólnoty oraz polskich wynika, że termin uruchomienia procesu przyjmowania Polski najprawdopodobniej nastąpi w latach 2003 – 2006. Jest to najbardziej prawdopodobny termin realizacji.

Oznacza to, że w strategii rozwoju lokalnego opracowywanej na 15 lat należy uwzględnić trzy etapy:

I etap - dostosowawczy do 2006 r.;

II etap - przyłączeniowy - 2006 - 2010 r.;

III etap - integracyjny - od 2010 r.

Podstawowym warunkiem postawionym przez Unię Europejską jest zniwelowanie wielu różnic:

- prawnych (dostosować prawo wewnętrzne do norm prawnych UE),
- politycznych – (umocnić rozwiązania i instytucje demokratyczne, a zwłaszcza samorządy lokalne),
- ekonomiczno - gospodarczych (doprowadzić do spadku i utrzymać inflację średnioroczną w granicach 3 - 5%, zapewnić wzrost gospodarczy, zrestrukturyzować i sprywatyzować gospodarke do 80%, zlikwidować dotowanie przedsiębiorstw państwowych, przeprowadzić reformy systemowe, zarządzania, administrowania – certyfikaty ISO, przekształcić rolnictwo - ze zwróceniem uwagi na zmniejszenie zatrudnienia do 10%, ograniczyć bezrobocie itp.);
- ekologicznych (poprawić infrastrukturę techniczną, dbać o środowisko przyrodnicze);
- transportowych (poprawić jakość dróg oraz budować autostrady);
- edukacyjnych i kulturalnych.

Aby Polska była w stanie sprostać wymaganiom Unii Europejskiej, stwarza się jej szansę na uzyskanie znaczących dodatkowych źródeł finansowania poprzez:

- fundusze przedakcesyjne (2000 – 2006):

PHARE 2 – dotyczący instytucji i wsparcia inwestycyjnego, szacowana pomoc to ok. 250 mln EURO rocznie.

SAPARD – program o charakterze strukturalnym, dotyczący rolnictwa i obszarów wiejskich ok. 150 mln EURO rocznie.

ISPA – program o charakterze strukturalnym, dotyczący infrastruktury transportowej i ochrony środowiska ok. 250 mln EURO rocznie.

- fundusze strukturalne i Fundusz Spójności oraz ze środków: Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz Banku Światowego (po przystąpieniu przez Polskę do Wspólnoty)
- agencje i fundacje krajowe wspierające finansowanie zadań samorządów lokalnych korzystających ze wsparcia finansowego, doradczego państw Unii Europejskiej oraz naszego Rządu.
- utworzenie euroregionów - w przypadku województwa zachodniopomorskiego Euroregion – Pomerania.

Kryterium ubiegania się o środki z Unii jest:

- **posiadanie strategii rozwoju gminy,**
- przedstawienie projektu zgodnego z poszczególnymi planami rozwojowymi: powiatowymi, wojewódzkimi, centralnymi,
- współfinansowanie realizowanych projektów przez Unię - udział środków własnych beneficjenta 25-50%.

Wymagania te powodują, że w opracowanych dokumentach rządowych, regionalnych, lokalnych z zakresu długofalowego planowania strategicznego kluczowe miejsce zajmują cele związane z dostosowaniem Polski do integracji z Unią Europejską. Wykorzystując europejskie mechanizmy integrujące, musimy kształtować warunki rozwoju konkurencyjności, innowacji i aktywności indywidualnej, pobudzanych przez gospodarkę rynkową.

Podstawowym elementem polityki regionalnej Polski, wynikającej z uwarunkowań rozwoju przestrzeni europejskiej, jest przyjęcie jako reguły, **zasady zrównoważonego rozwoju** uwzględniającego ochronę szeroko rozumianych zasobów przyrodniczych. Integracja z Unią Europejską i wymogi przez nią stawiane powodują konieczność traktowania problemów ekologicznych jako integralnych czynników rozwoju, które muszą odpowiadać potrzebom czasu teraźniejszego, nie narażając przy tym możliwości realizowania potrzeb przez przyszłe pokolenia.

Warunkiem konkurencyjności jest otwartość gospodarki lokalnej na przepływ nowości i zdolność lokalnych podmiotów ekonomicznych do absorpcji innowacji. Sprostanie tym nowym wyzwaniom jest związane z umiejętnością

wyzwalania na szczeblu lokalnym, nowoczesnych czynników rozwoju takich jak: innowacje, kapitał ludzki oraz jakość zarządzania publicznego.

Zapotrzebowanie rynków w krajach Unii Europejskiej na: przetwory i świeże ryby, ekologiczne produkty rolnicze, racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych m.in. runo leśne (zioła, grzyby, owoce jagodowe), rzemiosło, wypoczynek w naturalnym i czystym środowisku, powinno być czynnikiem kreatywnym w rozwijaniu działalności. Szybkość dostosowania gminy do tych warunków będzie zależała od stopnia zintegrowania lokalnego środowiska przedsiębiorczości oraz od jakości zasobów ludzkich. Trzeba sobie zdawać sprawę z tego, że powstawanie lokalnych innowacyjnych środowisk, zależy od warunków początkowych sprzyjających inicjowaniu tzw. „małych zdarzeń”, które tworzą historię. Takim przykładem na terenie gminy Świeszyno jest stworzenie gospodarstwa agroturystycznego z ogrodem botanicznym. Przedsięwzięcie to, jak na owe czasy na pewno było trudne, dla wielu mieszkańców wręcz niemożliwe nierealne – jednak się udało. Inicjatywa ta, powinna być dla mieszkańców gminy jednym z przykładów kreowania rozwoju lokalnych innowacji.

Szczególnie trudna sytuacja dotknęła obszary wiejskie gdzie dominującymi sektorami było rolnictwo i gospodarka żywnościowa. Spadek opłacalności produkcji rolnej, spowodował bardzo złą sytuację ekonomiczną społeczności, dlatego wzmocnienie i rozwój tych regionów w dużej mierze będzie zależał od **inwestycji zewnętrznych**, jak i zaplanowania **wielofunkcyjnego zintegrowanego rozwoju**, oznaczającego racjonalne wkomponowanie w przestrzeń gmin jak największej ilości dziedzin pozarolniczych i w rezultacie likwidację monofunkcyjnego charakteru tych obszarów.

Uwzględniając uwarunkowania międzynarodowe, polityka ogólnopaństwowa powinna dążyć do równoważenia rozwoju przez polaryzację aktywności gospodarczej w poszczególnych regionach przy równoczesnym wyrównywaniu szans rozwoju słabszych subregionów.

1. 1. Integracja europejska w badaniach społecznych.

Proces integracji europejskiej przebiegający w ograniczonych ramach elit politycznych i technokratycznych zakończył się w Maastricht. Przykłady słabego poparcia dla integracji w referendum we Francji i w Danii oraz odrzucenia integracji w Szwajcarii i Norwegii spowodowały, iż doceniono fakt, że integracja dokonuje się nie tylko na poziomie elit politycznych, ale w niemniejszym stopniu na poziomie bezpośrednich relacji między społeczeństwami.

Problematyka świadomości społecznej nabiera szczególnego znaczenia w Polsce i tych krajach Europy Centralnej i Wschodniej, w których procesy integracji europejskiej wiążą się z niwelowaniem różnic cywilizacyjnych, wynikających zarówno z odmienności historycznych losów poszczególnych społeczeństw, jak i odmienności doświadczeń życia w ustrojach politycznych promujących zasadniczo odmienne postawy i zachowania.

Zjawisko niestabilności i "wahliwości" ocen dotyczących integracji jako dyrektywy rozwojowej dla Polski jest odbiciem niejasności wizji, wyobrażeń Polaków zarówno o celach, jak i zadaniach Unii Europejskiej i wyrazem ograniczonej wiary w możliwość osiągnięcia rzeczywistego partnerstwa w przyszłości. Jest też wynikiem poważnych błędów polityki informacyjnej państwa, niedoceniającej roli nastawień społecznych dla przebiegu tego procesu zarówno w okresie przedakcesyjnym, jak i po osiągnięciu członkostwa. Badania opinii społecznej przeprowadzone przez OBOP wiosną 1999 roku potwierdziły tę tezę wykazując znaczny spadek poparcia społecznego dla procesu integracji Polski z Unią Europejską. Przyczynę wzrastającego sceptycyzmu wobec tego procesu należy upatrywać w braku "dobrej informacji" o Unii, umożliwiającej zrozumienie sensu integracji jako procesu prowadzącego do odbudowania Zjednoczonej Europy i rozbudzenia społecznego zaangażowania w jego realizację, stwarzającego szansę dla Polski.

2. Uwarunkowania wynikające z polityki państwa.

Uwarunkowania makroekonomiczne zostały określone na podstawie projektów dokumentów centralnych instytucji rządowych. Są to:

- „Strategia finansów publicznych i rozwoju gospodarczego, Polska 2000 – 2010”
- „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”,
- „Założenia do opracowania Narodowego Planu Rozwoju Regionalnego Polski w latach 2000 – 2006”
- „Kierunki Działań Rządu wobec rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw 2000 – 2002”.
- „Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa”
- „Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich”.

Dokumenty te stanowią pełne kompendium wiedzy o stanie społeczno – gospodarczym kraju, jak również prezentują szereg możliwości i rozwiązań mających wspomóc proces dostosowawczy Polski do integracji z Unią Europejską.

Przemiany lat 90 w Polsce, w istotny sposób wpłynęły na pogłębienie różnicowań regionalnych. Beneficjentami procesów rozwojowych stały się regiony wielofunkcyjne, skupiające ośrodki naukowo – badawcze, najlepiej przygotowaną kadre, o relatywnie dobrych powiązaniach infrastrukturalnych i wykształconych instytucjach otoczenia biznesu. Natomiast w województwach (m. in. województwie zachodniopomorskim) o dominacji rolnictwa – rozwój gospodarczy stał się wolniejszy i napotyka na większe bariery o charakterze strukturalnym.

1. Poziom rozwoju gospodarczego w Polsce mierzony PKB (Produkt Krajowy Brutto) na 1 mieszkańca wskazuje znaczne różnicowanie przestrzenne. Stosunek wartości maksymalnej do minimalnej wskaźnika PKB na 1 mieszkańca wyniósł 1 : 2,1 podobnie jak w krajach Unii na poziomie jednostek NUTS 2 - najbardziej zbliżonych jednostek europejskich pod względem wielkości do polskich województw. Nastąpił jednak spadek tempa wzrostu PKB w latach 1998 i 1999 w Polsce na tle krajów aspirujących do

członkostwa, ale począwszy od roku 2000 spodziewany jest powrót do wzrostu przekraczającego 5% PKB.

Stopa inflacji w Polsce wynosi obecnie ok. 10%, co jednak przekracza wielkości notowane w poszczególnych krajach członkowskich Unii Europejskiej (pożądana stopa inflacji 3 – 5%).

Bez pracy jest obecnie pozostawało ponad 1,83 mln osób, co oznacza że stopa bezrobocia - 10,4% jest zbliżona do unijnej. W związku z niską produktywnością rolnictwa szacuje istnienie dużego, wynoszącego około 1 mln ludzi bezrobocia ukrytego na wsi polskiej.

Przedstawione w bardzo dużym skrócie najistotniejsze parametry rozwojowe w skali makroekonomicznej świadczą o tym jak wiele zmian należy dokonać, aby sprostać wymogom wejścia do Unii.

Aby zwiększyć dynamikę koniecznych zmian w rozwoju naszego kraju, w roku 1999 wprowadzono w życie jednocześnie cztery reformy:

1. Reformę terytorialną kraju w wyniku, której nastąpił trójstopniowy podział administracyjny, wyznaczający nowe granice województw, tworzący nowe jednostki samorządu terytorialnego - powiaty. Celem tej reformy było stworzenie silnych gospodarczo regionów (większych województw) o wielkości jednostek europejskich NUTS 2.

Wytyczone granice jednak często, jak np. w przypadku granicy Województwa Zachodniopomorskiego i Województwa Pomorskiego, naruszają naturalny podział krain geograficznych, który w przyszłości może zakłócić zrównoważony rozwój tych regionów.

2. Reformę ubezpieczeń społecznych – wprowadzającą zmiany w systemie ubezpieczeń emerytalno – rentowych.
3. Reformę zdrowia – tworzącą regionalizację usług medycznych, powołującą Kasy Chorych i wprowadzającą zmiany w zasadach funkcjonowania ośrodków opieki zdrowotnej.
4. Reformę oświaty (wrzesień 1999 r.) – wprowadzającą zmiany w systemie kształcenia m.in. utworzenie gimnazjów.

Wprowadzenie tylu reform jednocześnie spowodowało duży chaos organizacyjny i kompetencyjny. Niejednoznaczne regulacje prawne, nie w pełni przygotowane poszczególne jednostki terytorialne do realizacji wyznaczonych zadań i wiele innych problemów, to czynniki, które z pewnością przyhamowały procesy rozwojowe kraju. Jednak mimo braku pewnej stabilności i określenia jednoznacznego stanowiska w sprawach związanych z rozwojem społeczno – gospodarczym Polski, zostały określone długookresowe wyzwania stojące przed Polską:

- zasadnicze zmniejszenie luki cywilizacyjnej oraz luki w poziomie życia pomiędzy Polską a krajami Europy Zachodniej,
- trwałe rozwiązanie problemu bezrobocia poprzez utworzenie do roku 2010 około 3 – 4 mln miejsc pracy,
- wykorzystanie szans rozwojowych dla polskich przedsiębiorstw stworzonych przez członkostwo w Unii Europejskiej.

Natomiast cele rozwoju na najbliższe lata:

- zapewnienie utrzymania wysokiego rozwoju gospodarki; tempo wzrostu PKB powinno przy tym być znacznie wyższe niż w krajach Unii Europejskiej i wynosić około 6 – 7 % w skali roku.
- tworzenie warunków i powiększanie zdolności przedsiębiorstw do tworzenia produktywnych miejsc pracy, tak aby można było obniżyć poziom bezrobocia i zwiększyć dochody osób i rodzin.

Podstawowe kierunki działań Rządu dla osiągnięcia tych celów to: cywilizacja informacyjna, globalizacja gospodarki, ekorozwój i demokracja.

Za główny wyznacznik rozwoju kraju uznaje się cywilizację informacyjną tworzącą nowe rynki usług elektronicznych i informacyjnych. Jej poziom będzie stanowił najważniejszy element atrakcyjności inwestycyjnej dającej szansę dokonania skoku cywilizacyjnego. Postęp w tych kierunkach wiąże się bezpośrednio z rozwojem: szkolnictwa wyższego, placówek badawczo – rozwojowych, usług finansowych, wyspecjalizowanych placówek służby zdrowia, mediów, infrastruktury komunikacji i łączności.

W sferze gospodarczej podstawowym czynnikiem jest i będzie globalizacja gospodarki, którą charakteryzuje: **konkurencyjność, innowacyjność i wysoka efektywność**. W wyniku prognoz rozwojowych branżami, które będą miały tendencje wzrostowe w rozwoju są:

- finanse
- doradztwo,
- turystyka,
- telekomunikacja,
- usługi i handel,
- budownictwo i usługi budowlane
- przemysł drzewny

Tendencje spadkowe obserwuje się w przemyśle rolno – spożywczym. Wynikają one z założeń przekształcenia rolnictwa. Efektywna realizacja przewidywanych przekształceń da możliwość rozwijania przedsiębiorstw agrobiznesu:

- przechowalnictwo i przetwórstwo płodów rolnych;
- produkcja sprzętu i maszyn niezbędnych w dużych gospodarstwach rolnych;
- kontraktacja i usługi agrotechniczne;
- usługi remontowe oraz logistyczne dla rolnictwa.

Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego i zasad demokracji jest bezpośrednio związane z ukształtowaniem tożsamości społeczeństwa na szczeblu województwa, powiatu i gminy. Napotyka to często trudności ze względu na nierównomierny rozkład sieci osadniczej, wewnątrzregionalne zróżnicowanie stanu i możliwości rozwoju, jak również na różnice polityczne władz samorządowych. Jednak tylko przy wspólnym, zintegrowanym działaniu możliwe jest osiągnięcie równowagi makroekonomicznej oraz kryteriów Wspólnoty, co w efekcie umożliwi Polsce przystąpienie do unii walutowej.

3. Uwarunkowania wynikające z polityki województwa.

Województwo Zachodniopomorskie powstało 1 stycznia 1999 r. na mocy „Ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o trójstopniowym podziale terytorialnym kraju” (Dz. U. Nr 96 poz. 603 z 1998 r.). Utworzono nowe jednostki samorządu – powiaty oraz wytyczono nowe granice województw. Województwo Zachodniopomorskie utworzono na bazie byłego województwa szczecińskiego i koszalińskiego oraz części województw:

- gorzowskiego - 11 gmin - powiat choszczeński i myśliborski;
- pilskiego - 5 gmin - powiat wałecki;
- słupskiego - 3 gminy - część powiatu sławieńskiego.

Województwo liczy 144 gmin w tym: 11 gmin miejskich, 50 miejsko - wiejskich, 83 wiejskie, 20 powiatów (3 grodzkie i 17 ziemskich).

Granice województwa:

- od północy - Morze Bałtyckie - 184,9 km;
- od zachodu - granica z Niemcami - 186,6 km;
- od południa - granica z województwem lubuskim - 177,9 km;
- od południowego - wschodu - granica z województwem wielkopolskim - 171,3 km;
- od wschodu z województwem pomorskim - 154,1 km;
- łączna długość granic - 873,9 km.

Transgraniczne położenie województwa, ze względu na sąsiedztwo z Niemcami, jak również innymi krajami Bałtyckimi, ułatwia możliwość nawiązania kontaktów zagranicznych i realizacji wspólnych programów rozwojowych. **Istotnym jednak problemem jest brak integracji województwa, brak wewnętrznej spójności obszaru pod względem administracyjnym, gospodarczym, społecznym i komunikacyjnym, który będzie wymagał wielu zabiegów zmieniających tę sytuację na lepsze.**

3.1. Potencjał krajobrazowy Województwa Zachodniopomorskiego

Województwo posiada ciekawą urozmaiconą rzeźbę terenu powstałą w wyniku działania lodowca skandynawskiego, powierzchnia jest pagórkowata,

urozmaicona zbiornikami wodnymi (jeziora, oczka wodne) i rzekami. Wody zajmują około 6,1% powierzchni województwa, najwięcej ich jest w pasie krain jeziornych, na pojezierzach:

- Pojezierzu Słowińskie;
- Pojezierzu Drawskie i Wałeckie;
- Pojezierzu Myśliborskie i Ińskie.

Bogactwo natury, piękne krajobrazy, unikatowe formy ochrony przyrody, występują przede wszystkim w strefach prezentowanych poniżej:

1). Parki narodowe

- Drawieński Park Narodowy – 11 tys. ha
- Woliński Park Narodowy – około 11 tys. ha

2). 6 parków krajobrazowych: Barlinecko – Gorzowski, Drawski, Iński, Szczeciński, Cedyński i Dolnej Odry

3). 75 rezerwatów

4). 1172 pomniki przyrody

5). 3 puszcze – Wkrzańska, Bukowa, Goleniowska

6). wyspa – Wolin, część Uznam

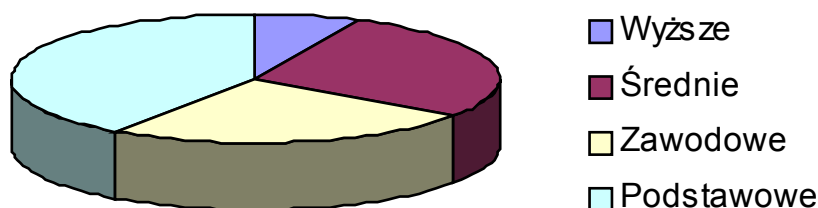
3.2. Struktura demograficzna

Sytuacja demograficzna województwa przedstawia się bardzo zróżnicowanie. Województwo zamieszkuje około 1730 tys. osób z czego w miastach mieszka 1208,3 tys. (70%), natomiast na wsiach - 521,7 tys. osób, co stanowi około 30%. Istotną sprawą jest wykształcenie ludności - przedstawione w tabeli .

Tabela 1.

Rodzaj wykształcenia	Liczba	w %
Wyższe	117640	6,8
Średnie	465370	26,9
Zawodowe	410000	23,7
Podstawowe	668540	39,6

Struktura wykształcenia ludności Województwa Zachodniopomorskiego

3.3. Komunikacja

Dostępność komunikacyjna w Województwie Zachodniopomorskim opiera się, ze na drodze krajowej nr 6 (Szczecin –Gdańsk), nr 3 (Szczecin - Zielona Góra), nr 10 (Szczecin - Warszawa) i na drodze nr 11 (Poznań – Kołobrzeg), które wymagają modernizacji do parametrów dróg szybkiego ruchu.

Dla powiatu koszalińskiego największe znaczenie mają drogi nr 6 i nr 11. W planach rządowych realizacja tych inwestycji, została wstępnie przewidziana dopiero na rok 2020, taka sytuacja wpłynie w bardzo dużym stopniu na spowolnienie rozwoju gospodarczego województwa.

3.4. Gospodarka

Obszar Województwa choć spójny przestrzennie, nie jest jednorodny gospodarczo. Dominującą stroną jest część zachodnia województwa, natomiast strona wschodnia (w tym powiat koszaliński) ze względu na złą sytuację związaną z rolnictwem odbiega pod względem gospodarczym od strony zachodniej. Pociuszającym jest jednak fakt, że miasto Koszalin jest drugim po stolicy województwa – Szczecinie, ośrodkiem animacji rozwoju społeczno – gospodarczego.

W regionie jest 138 531 podmiotów gospodarczych z czego: dużych przedsiębiorstw jest 2856, średnich – 6605, małych – 129 070.

Pod względem liczby zatrudnienia największy udział procentowy stanowią sektory: handel i naprawy 36,9%; obsługa nieruchomości 12,9%; budownictwo 10,7%; przemysł, w tym produkcja rolna (ok. 9,9%).

W porównaniu z innymi województwami, Zachodniopomorskie charakteryzuje się wysokim udziałem usług rynkowych i niskim udziałem przemysłu (z dominacją strony byłego województwa szczecińskiego) w strukturze wartości dodanej brutto, natomiast

3.5. Rolnictwo

Powierzchnia użytków rolnych w Województwie Zachodniopomorskim wynosi 1114,5 tys. ha, co stanowi 48,5% powierzchni województwa, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego - 18 ha;

Produkcja roślinna to przede wszystkim zboża ok. 75,5%, uprawy przemysłowe ok. 8%, uprawy pastewne 7% , ziemniaki - 6%.

Produkcja zwierzęca to przede wszystkim trzoda chlewna i bydło – zwrócone głównie w kierunku produkcji mleka.

W wyniku braku odpowiedniej polityki państwa, nastąpił spadek opłacalności produkcji rolnej. Tym samym uległa zmianie struktura wielkościowa indywidualnych gospodarstw rolnych, nastąpił wzrost liczby małych gospodarstw, które z reguły przestają prowadzić działalność rolniczą, a wykupiona ziemia służy często celom poza rolniczym (rekreacja lub jako lokata kapitału). Brak stabilnej i jednoznacznej sytuacji w tym sektorze powoduje przygnębienie i niechęć rolników do kontynuacji prac w nie przynoszącym zysków, rolnictwie i gospodarce żywnościowej. Najbliższa przyszłość oferuje wsparcie dla obszarów wiejskich i rolnictwa zarówno ze strony Rządu, jak i z funduszy pomocowych. Czas pokaże na ile będą one efektywne.

3.6. Turystyka

Region omawianego województwa jest atrakcyjny pod względem krajoznawczym, wypoczynkowym i leczniczo - uzdrowiskowym. Do walorów turystycznych zalicza się wybrzeże morskie, plaże, lasy, jeziora, rzeki, parki

narodowe, rezerваты przyrody, faunę i florę, borowiny, źródła wód mineralnych, czyste powietrze, mała gęstość zaludnienia, liczne zabytki archeologiczne i architektoniczne. Do miejscowości uzdrowiskowych zaliczyć można Kamień Pomorski, Połczyn Zdrój, Kołobrzeg, Mielno. Znajduje się tu 70 hoteli, 9 moteli, 37 pensjonatów, 576 ośrodków wczasowych i duża liczba kwater prywatnych dysponujących 144 tys. miejsc noclegowych, w tym 31 tys. miejsc noclegowych czynnych cały rok. W sezonie letnim z noclegów korzysta około 4,5 mln turystów, a w całym roku około 10 mln - czyli 19,5% noclegów krajowych. Przez 22 przejścia graniczne granicę przekroczyło 17,8 mln turystów zagranicznych z czego 259,5 tys. skorzystało z noclegów.

Krótką prezentacją potencjału turystycznego świadczy o tym, że jest to dziedzina gospodarki, która nie jest w pełni wykorzystana w województwie. Obecnie jej rozwój koncentruje się wokół miejscowości nadmorskich stwarzając tym samym zagrożenie zrównoważonego rozwoju. Koniecznością jest wydłużenie sezonu turystycznego ze zwróceniem uwagi na zagospodarowanie terenów wokół atrakcyjnych jezior, celem rozwoju różnych form turystyki, agro i ekoturystyki.

Warto zauważyć, że to właśnie turystyka jest sektorem gospodarki, który zaczyna przynosić coraz większe dochody na szczeblu krajowym.

Poniżej dokonano zestawienia najważniejszych danych o województwie i przedstawiono je dla porównania w zestawieniu krajowym.

Tabela 2

Dane	Województwo Zachodniopomorskie	Procentowy udział na tle kraju.
Powierzchnia	22901 km ²	7,3%
Użytki rolne	11 238 km ²	6,0%
- w tym grunty orne	8 776 km ²	6,2%
Lasy w % powierzchni ogółem	34,6%	28,4%
Ludność	1 731 804	4,5%
- w tym w wieku produkcyjnym	1055300	4,6%
Zarejestrowane podmioty gospodarcze (REGON)	484 526	5,3%

Stopa bezrobocia	14,1%	15,7%
Liczba abonentów telefonii stacjonarnej na 1000 mieszkańców.	211,7	193,9
Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w zł	1034	1022

Bardzo krótkie zinventoryzowanie korzystnych i niekorzystnych stanów rzeczy i wiele innych zjawisk na Pomorzu Zachodnim prowadzi do sformułowania spostrzeżenia, że Województwo Zachodniopomorskie jawi się jako nierówno obdzielone atutami. Stanowi w gruncie rzeczy połączenie w jeden organizm dwóch różnych światów o odmiennych szansach i możliwościach rozwoju. Strona zachodnia województwa (m. in. byłe województwo szczecińskie) mająca znaczący udział w tworzeniu PKB na jednego mieszkańca, w rozwoju przemysłu, gospodarki morskiej, mająca bezpośrednie położenie przygraniczne dominuje nad stroną wschodnią (m.in. powiat koszaliński), której większość terytorium zajmują obszary wiejskie. Na tych to właśnie terenach notuje się najwyższe poziomy bezrobocia (20% - 30%) i ubóstwa. Jest tam najmniejsza liczba zakładów pracy. Problemom tych regionów można zaradzić podejmując zadanie odbudowy i kreacji lokalnych centrów jako sfer koncentracji inwestycji, jak również poprzez wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich jako formę przetrwania okresu wielu zmian, niewiadomą bowiem jest jakość i stabilność gospodarki państwa, jak również nieznanym jest termin wejścia Polski do Unii Europejskiej. Dlatego też koniecznym jest prowadzenie polityki zmierzającej do wzrostu tożsamości mieszkańców, w wyniku wyrównania dysproporcji wewnątrzregionalnych, aby wspólnie móc uczestniczyć w życiu województwa, jak również programach pomocowych Unii Europejskiej.

Jednym ze sposobów integracji społeczności województwa jest budowa strategii rozwoju. Województwo przystąpiło do realizacji opracowania (zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa), którego ukończenie przewiduje się na czerwiec 2000 roku.

Wstępne cele i założenia określono następująco:

Wizja: Osiągnięcie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju społeczno - gospodarczego w kierunku poprawy dostępności i konkurencyjności regionu oraz osiągnięcia poziomu życia mieszkańców zgodnego ze standardami jakościowymi Unii Europejskiej.

Przedstawione zamierzenia realizowane będą poprzez opracowane programy operacyjne w poszczególnych sferach.

Sfera gospodarcza:

1. Gospodarka morska.
2. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.
3. Przemysł i usługi.
4. Transport.
5. Turystyka.
6. Ochrona środowiska.

Sfera społeczna:

1. Ochrona zdrowia
2. Oświata i szkolnictwo wyższe
3. Polityka społeczna i przeciwdziałaniu bezrobociu.
4. Bezpieczeństwo.
5. Kultura.
6. Kultura fizyczna.

Celem działań samorządu wojewódzkiego jest dążenie do wspólnoty zachodniopomorskiej traktowanej jako całość, a nie zlepek różnych organizmów przypadkowo przykrojonych do wspólnych granic. Powinno się to odbywać na zasadzie subsydiarności – tzn. wspierania wszystkiego tego, co dana wspólnota może przyjąć i realizować we własnym zakresie oraz przejmowaniem tych zadań, które są poza możliwościami wypełnienia przez społeczności lokalne.

4. Uwarunkowania wynikające z polityki Powiatu Koszalińskiego.

Powiat Koszaliński powstał na mocy „Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym” (Dz. U. Z dnia 18 lipca 1998 r.). Jest on położony jest w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego graniczy z powiatami: białogardzkim, kołobrzeskim, szczecineckim i sławieńskim. W jego skład wchodzi osiem gmin (powiat ziemski) - trzy z nich mają status wiejsko-miejski-są to: Bobolice, Polanów i Sianów, pozostałe mają status gmin wiejskich: Będzino, Biesiekierz, Manowo, Mielno i **Świeszyno** i miasto Koszalin, które posiada status powiatu grodzkiego. Na obszarze 1669 km² zamieszkuje ponad 63 tys. osób. W tabeli został przedstawiony podział gruntów ze względu na charakter użytkowania.

Tabela 3.

1.	<i>Powierzchnia ogółem ha</i>	166909
2.	<i>Lasy</i>	42,40%
3.	<i>Użytki rolne</i>	46,2 %
4.	<i>Nieuzytki</i>	11,4 %
5.	<i>Obszary chronione ha</i>	32257,8

Powiat nasz zajmuje dziesiąte miejsce w województwie pod względem liczby ludności (3,6% wszystkich mieszkańców województwa). Wchodzące w jego skład gminy dysponują wyrównanym potencjałem ludnościowym, żadna nie dominuje nad innymi. Liczba osób na terenie powiatu wynosi:

- w wieku produkcyjnym 36 848,
- w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) 19 184,
- w wieku poprodukcyjnym 7 031.

Gęstość zaludnienia w powiecie jest bardzo niska (wynosi średnio 37,8 osób na km²). Są to skutki oddziaływania m. in. miasta Koszalina, jest to powiat mający centrum w Koszalinie. Regułą staje się, że bogatsi mieszkańcy Koszalina osiedlają się w graniczących z miastem miejscowościach, również w gminie Świeszyno. Są to ludzie zazwyczaj wpływowi i majątni.

Struktura sektorowego zatrudnienia ludności Powiatu Koszalińskiego

przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 4.

Liczba pracujących	1999r
Ogółem	15021
W rolnictwie	5045
W przemyśle i budownictwie	3451
W usługach i handlu	2170
W administracji, oświacie i służbie zdrowia	2700
Liczba bezrobotnych	6224

Obszar powiatu objęty jest stosunkowo dużym bezrobociem. Główną przyczyną tego stanu jest likwidacja PGR-ów, zakładów pracy w Koszalinie, instytucji obsługujących rolnictwo oraz drastyczna redukcja miejsc pracy w istniejących zakładach, także niskie kwalifikacje i słaba aktywność zawodowa ludności popegeerowskiej.

4.1. Oświata i opieka społeczna

Miasto Koszalin stanowi zaplecze kulturalno – oświatowe dla gmin powiatu ziemskiego, głównie ze względu na szkolnictwo średnie i wyższe oraz placówki kulturalne. Na terenie Powiatu Koszalińskiego funkcjonują szkoły podstawowe, gimnazja i Centrum Kształcenia Ustawicznego w Boninie. Reforma szkolnictwa przysporzyła wiele problemów w gminach, wynikających z dostosowania się do funkcjonowania gimnazjów. Większość placówek oświatowych na terenie powiatu koszalińskiego wymaga od strony technicznej remontów i modernizacji jak również szerokopojętego doposażenia w pomoce naukowe, w tym wyposażenia sal komputerowych. Bardzo ważnym zadaniem dla dyrektorów szkół będzie zapewnienie odpowiednio wysokiego stopnia nauczania poprzez zatrudnienie wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej.

W ramach opieki społecznej w powiecie funkcjonuje:

- Dom Małego Dziecka – Bonin gm. Manowo
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy – Warnino i Bobolice
- Dom Dziecka – Mielno
- Pogotowie Opiekuńcze – Polanów

- Domy Pomocy Społecznej – Mielno, Nowe Bielice, Parsowo, Żydowo, Cetuń.

Ponadto w gminach istnieją Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.

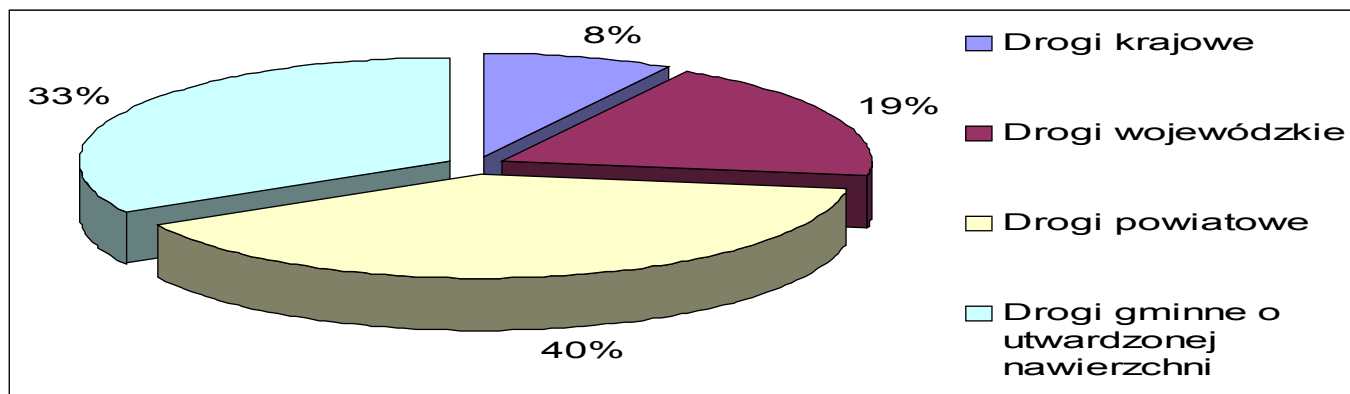
4.2. Infrastruktura transportowa

Aktualny stan dróg na terenie powiatu ilustruje tabela nr 5 przedstawiona na następnej stronie.

Przez teren powiatu przebiegają dwie główne drogi krajowe E6 i E11, są to drogi o najlepszym stanie technicznym, chociaż wymagają dostosowań do standardów europejskich, pozostałe drogi wymagają pilnej modernizacji. Drogi powiatowe o łącznej długości 502 km w 80% wymagają gruntowych remontów, drogi gminne w 60%. Jest to problem, który będzie rozpatrywany na przestrzeni lat.

Tabela 5. Infrastruktura transportowa

Rodzaj infrastruktury	Długość dróg (w km)									Odsetek dróg wymagających remontu (w %)
	Polanów	Manowo	Sianów	Biesiekierz	Będzino	Świeszyno	Mielno	Bobolice	POWIAT	POWIAT
<i>Drogi krajowe</i>	-	21,4	10,8	24	20,1	-	-	30	106,3	30%
<i>Drogi wojewódzkie</i>	47	14,9	23,7	33	3,02	21	2	49	240,6	60%
<i>Drogi powiatowe</i>	109,5	28,6	83,3	48,1	78,3	41,2	31,3	82,4	502,7	80%
<i>Drogi gminne o utwardzonej nawierzchni</i>	60	15,6	72,3	36	90	29	33	84	419,87	60%
<i>Koleje</i>	-	27	15	-	28	8,0	-	-		
<i>Drogi wodne</i>	-	-	-	-	-	-	-	-		
<i>Lotniska</i>	-	-	-	-	-	600ha	-	-		

4.3. Infrastruktura inżynieryjna

Stopień realizacji gospodarki wodno – ściekowej, odpadowej na terenie powiatu koszalińskiego jest niezadowalający, wymaga sporządzenia konkretnych planów gminnych i ponadgminnych w rozwiązywaniu tych problemów.

Problem elektryfikacji powiatu sprowadza się do niezadowalającego stanu technicznego istniejących trafostacji i sieci rozdzielczych. Istnieje pilna potrzeba ich modernizacji i rozbudowy. Analizując stopień gazyfikacji w powiecie obserwujemy bardzo powolne tempo jej rozwoju. Większość miejscowości powiatu nie jest w żadnym stopniu zgazyfikowana. Obecnie obserwuje się również niewiele inwestycji zwróconych w kierunku pozyskania alternatywnych źródeł energii (elektrownie wiatrowe, słoneczne, wodne).

Stan telefonizacji powiatu jest zadowalający. Obserwuje się bardzo prężny rozwój komercyjnych sieci telefonii komórkowej.

4.4. Gospodarka

Szacunkowe dane związane z gospodarką na naszym terenie przedstawione zostały poniżej:

Zakłady pracy	POWIAT
Liczba zakładów pracy	3959
W tym prywatnych	3846 (97,1%)
<u>Wielkość zakładu:</u>	
Zakłady duże (zatrudnienie pracowników powyżej 250)	71
Zakłady średnie (zatrudnienie pracowników 50-250)	176
Zakłady małe (zatrudnienie pracowników do 50)	3712
<u>Rodzaj działalności:</u>	
Przemysł i budownictwo	651 (16,4%)
Usługi rynkowe	2739 (69,2%)
Usługi pozarynkowe	168 (4,2%)

Największy udział w powiecie obserwuje się w sektorze przetwórczym, drzewnym, mięsnym, rolno-spożywczym, leśnictwie i rolnictwie.

Warunki przyrodnicze powiatu koszalińskiego, mają istotny wpływ na produkcję

rolną. Należą do nich przede wszystkim:

Klimat powiatu koszalińskiego cechuje się dużą zmiennością frontów atmosferycznych. Jest to efekt naprzemiennego oddziaływania morskich i kontynentalnych mas powietrza. Skrajnie niekorzystne długotrwałe dominacje jednego z nich w okresie wegetacji dają w rolnictwie nadmiernie mokre lub posuszne lata, co przy określonej infrastrukturze technicznej tego rolnictwa powoduje zmienność poziomu osiąganych plonów, jak i ich jakości.

Ogółem powierzchnia użytków rolnych wynosi 77 111,95 ha, co stanowi 46,2% powierzchni powiatu koszalińskiego.

Bonitacja gleb - teren naszego powiatu można podzielić na dwie strefy glebowe:

1. część północna (gleby żyzne II, III klasa) - gm. Będzino, Mielno, Sianów, Biesiekierz i **częściowo Świeszyno**;
2. część południowa (przeważają gleby słabsze IVa i IVb, V klasy) - gm. Bobolice, Polanów, Manowo, w znacznej części Świeszyno.

Struktura użytków rolnych jest następująca:

- grunty orne - 61 304.0 ha, tj. 79,5%
- łąki - 9 407.6 ha, tj. 12,2%
- pastwiska - 6 014.7 ha, tj. 7,8%
- sady - 385.5 ha, tj. 0,5%

W 1990 roku przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego sektora indywidualnego wynosiła 10,6 ha, natomiast w roku 1997 roku 16,8 ha. Powszechny trend zwiększania gospodarstw został wyraźnie zahamowany w roku 1998. Od 1997 roku wraz z postępującym spadkiem dochodów rolnictwa zmalało zainteresowanie nabywaniem ziemi. (Wg "Syntezy Rolnictwa Koszalińskiego" 1998r. UW Koszalin).

W powiecie koszalińskim obserwuje się wysoki udział podmiotów prywatnych (głównie w zakresie handlu i usług) zapewniający lepszą efektywność gospodarowania. Ponadto przedstawione wyżej informacje ilustrują dziedziny rozwijającego się na terenie naszego powiatu przemysłu. Wynika z nich, że szansą rozwoju naszego powiatu jest rolnictwo z gospodarką żywnościową i racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych, oraz rozwój

przemysłu drzewnego i przetwórczego.

4.5. Turystyka

Charakteryzując Powiat Koszaliński pod względem przyrodniczym niewątpliwie należy wydzielić:

1. Pas nadmorski:

gmina Będzino 5 km pasa wybrzeża;

gmina Mielno 25 km pasa wybrzeża;

2. Pas nizin nadmorskich:

gmina Sianów;

gmina Manowo;

gmina Świeszyno;

gmina Biesiekierz;

3. Pas pojezierny:

gmina Polanów;

gmina Bobolice.

Powiat posiada potencjał turystyczny, który może stać się dominującą dziedziną gospodarki. Dostyc pręźnie rozwijają się gminy nadmorskie, koniecznym wydaje się wyeksponowanie potencjału turystycznego pozostałych gmin poprzez rozwój agro, ekoturystyki oraz turystyki kwalifikowanej. Piękno krajobrazowe naszego regionu oraz występujące w nim osobliwości przyrodnicze takie jak: jeziora oligotroficzne, czyste rzeki, niezliczone obszary źródliskowe oraz wiele gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną stwarza warunki do tego rodzaju wypoczynku.

4.6. Główne kierunki rozwoju powiatu.

W czerwcu 1999 r. Uchwałą Rady Powiatu zostało przyjęte do realizacji opracowanie pt. „Koncepcja Rozwoju Powiatu Koszalińskiego w latach 2000-2006”, która wyznacza główne kierunki (programy sektorowe). Realizację ich należy podjąć w celu **zrównoważonego rozwoju** społeczno - gospodarczego gmin Powiatu Koszalińskiego, w obliczu integracji z Unią Europejską. Są to:

- Program rozwoju infrastruktury społecznej;

- Program rozwoju infrastruktury technicznej;
- Program rozwoju turystyki;
- Program rozwoju obszarów wiejskich;
- Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz eksportu;
- Program promocji powiatu.

4.6.1. Program rozwoju infrastruktury społecznej

Rozwój infrastruktury społecznej ma na celu poprawę stanu oświaty i kultury, a także zdrowia i opieki społecznej mieszkańców naszego powiatu.

Zwiększenie ilości szkół oraz przystosowanie ich do potrzeb rynku pracy umożliwi większą aktywność zawodową absolwentów tych szkół. Bardzo ważnym krokiem w kierunku Unii Europejskiej jest szerzenie wiedzy ekologicznej młodzieży głównie w zakresie racjonalnego wykorzystywania środowiska naturalnego w życiu społeczności lokalnej.

Natomiast organizacja stałych imprez kulturalno-sportowych o zasięgu ponadgminnym przyczyni się do zwiększenia integracji społecznej. Preferowana jest organizacja ich na łonie natury w celu namacalnego kontaktu z pięknem otaczających nas ekosystemów.

Problem rozwoju zdrowia i opieki społecznej zmierza w kierunku poprawy dostępu usług medycznych dla mieszkańców w zakresie podstawowym i specjalistycznym. Natomiast koordynacją problemów społecznych (patologie społeczne, alkoholizm itp.) zajmują się gminne Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

4.6.2. Program rozwoju infrastruktury technicznej

Infrastruktura techniczna jest głównym motorem do rozwoju gospodarczego powiatu. Program ten będzie realizowany poprzez: poprawę infrastruktury transportowej, uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej i odpadowej oraz racjonalną gospodarkę energetyczną (możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii), rozwój sieci gazyfikacyjnej i telekomunikacyjnej.

4.6.3. Program rozwoju turystyki

Rozwój turystyki w powiecie koszalińskim powinien skoncentrować się w dwóch układach regionalnych, obejmujących pas nadmorski (gm. Mielno, gm. Będzino), w pozostałych obszarach rozwój ten powinien być realizowany na zasadzie przedsięwzięć punktowych (np. agro i eko-turystyki oraz turystyki kwalifikowanej (wędkarstwo, łowiectwo)).

Rozwój ten musi odbywać zgodnie z zasadami racjonalnego wykorzystywania środowiska w połączeniu z proekologiczną edukacją społeczeństwa.

Program rozwoju turystyki obejmuje następujące elementy: poprawę dostępności usług turystycznych (układ dojazdowy), rozbudowę i modernizację bazy turystycznej, kształcenie kadr turystycznych oraz stworzenie systemu informacji i promocji usług turystycznych.

4.6.4. Program rozwoju obszarów wiejskich

Celem programu rozwoju obszarów wiejskich jest zwiększenie konkurencyjności lokalnych produktów rolnych przez pozarolniczą aktywizację obszarów wiejskich i dywersyfikację produkcji rolnej (wykorzystując ekologiczne uwarunkowania naszego regionu do **produkcji m. in. zdrowej żywności**).

Główne elementy tego programu obejmują:

- szkolenia w zakresie przedsiębiorczości (m. in. tworzenie grup producenckich)
- szkolenia w zakresie proekologicznego rolnictwa przyjaznego dla środowiska,
- szkolenia w zakresie produkcji rolnej zgodnej z normami Unii Europejskiej,
- utworzenie punktów informacyjno-doradczych w gminach dla lokalnych przedsiębiorców,
- rozbudowę infrastruktury technicznej na wsi (m. in. modernizację sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, racjonalną gospodarkę odpadami, gazyfikację wsi oraz pozyskiwanie alternatywnych źródeł energii)

- promocję gmin,
- rozwój agroturystyki oraz programy specjalne w zakresie dywersyfikacji produkcji rolnej opracowane przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Koszalinie.

4.6.5. Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz eksportu

W koncepcji rozwoju powiatu założono silny rozwój małych i średnich firm jako najskuteczniejszy sposób redukcji bezrobocia. Program ten przewiduje wzmocnienie roli instytucji wspierających przedsiębiorczość.

Podstawowym działaniem mającym na celu trwałe zwiększenie zdolności konkurencyjnej powiatu jest popieranie rozwoju eksportu. Wymagać to będzie znacznego wysiłku promocyjnego, jak i działań pobudzających eksport firm już funkcjonujących na rynkach oraz zagranicznych firm, które nie prowadziły dotychczas działalności eksportowej.

4.6.4. Program promocji powiatu

Głównym celem programu promocji powiatu jest przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Wszelkie inwestycje planowane na naszym terenie mają nieuciążliwy charakter dla środowiska.

Program ten zmierza do wyeksponowania potencjału krajobrazowego, kulturalnego, turystycznego oraz gospodarczego gmin naszego powiatu. Podstawowe elementy programu promocji to, wydanie katalogów (między innymi katalogu inwestycyjnego powiatu), organizacja imprez kulturalno-oświatowych, nawiązanie bieżących kontaktów z firmami doradczymi oraz udział w imprezach targowych.

Wyznaczone kierunki rozwoju Powiatu Koszalińskiego i przedstawione programy sektorowe są spójne z założeniami i celami strategicznymi Województwa Zachodniopomorskiego. Ponadto stwarzają możliwość włączania konkretnych projektów lokalnych opracowywanych w poszczególnych gminach.

5. Wnioski wypływające z uwarunkowań zewnętrznych dla rozwoju Gminy Świeszyno

W myśl tezy wynikającej z zasad planowania strategicznego - „Myśl globalnie, działaj lokalnie” dokonano prezentacji potencjału i prognoz rozwojowych otoczenia gminy Świeszyno. Wykazano powiązania i dostosowania pomiędzy polityką szczebla centralnego, wojewódzkiego, powiatowego. Wszystkie zależności muszą mieć swoje ujście w strategii rozwoju gminy, bowiem mimo, że jest to najmniejsza jednostka samorządu terytorialnego, stanowi podstawę kreowania rozwoju społeczno – gospodarczego.

Procesy integracji z Unią Europejską, działania Rządu wspierające rozwój obszarów wiejskich, polityka województwa nasuwają następujące wnioski dotyczące możliwości rozwoju Gminy Świeszyno:

1. Wielofunkcyjny, zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy gminy Świeszyno;
2. Poprawa infrastruktury technicznej w gminie poprzez:
  - zwiększenie dostępności komunikacyjnej,
  - opracowanie i realizację programów dotyczących gospodarki wodno – ściekowej, gospodarki odpadami, źródeł energii, telefonizacji – łączność światłowodowa;
  - pozyskiwanie funduszy unijnych m. in. w ramach przynależności do Związku Gmin Pomorza Środkowego (gospodarka wodno – ściekowa, trasy rowerowe, ścieżki ekologiczne), Komunalnego Związku Celowego Gmin Pomorza Zachodniego „Pomerania” (małe projekty infrastrukturalne), i z innych źródeł wojewódzkich, centralnych;
3. Poprawa infrastruktury społecznej:
  - wprowadzenie nowoczesnej edukacji – doposażenie szkół (pracownie komputerowe), stosowanie zachęt dla nauczycieli wiejskich, nauczycieli języków obcych, rozwijanie kół zainteresowań, wsparcie stypendialne dla młodzieży wiejskiej, ułatwienia w dojazdach dzieci do szkół,
  - działania na rzecz ochrony zdrowia na terenie gminy – zwiększenie dostępności specjalistycznych usług medycznych, doposażenie ośrodków

zdrowia i gabinetów lekarskich w odpowiedni sprzęt, edukacja zdrowotna (promocja zdrowia m.in. profilaktyka chorób, w szczególności zawodowych), reforma ubezpieczeń społecznych rolników,

- tworzenie aktywnych postaw – zakładanie stowarzyszeń, utworzenie Centrum Informacyjno – Doradczego na terenie Gminy Świeszyno (szerzenie informacji o procesie integracji z Unią Europejską, doradztwo prawne, ekonomiczne i podatkowe, przeprowadzanie szkoleń i innych form aktywizacji społeczności i kreowanie lokalnych liderów),
- życie społeczne, kultura - położenie ułatwia gminie Świeszyno nawiązanie kontaktów z gminami w kraju i za granicą – współpraca partnerska (Niemcy, Dania, Szwecja, Belgia); optymalnie należy wykorzystywać współpracę w ramach Euroregionu – realizacja projektów w ramach małych grantów; ochrona i promocja twórczości ludowej – rozwój sztuki, rękodzieła ludowego i folkloru oraz obrzędów kultywowanych na terenie gminy,

4. Dostosowanie sfery gospodarczej:

- zmiana z monofunkcyjnego na wielofunkcyjny rozwój gminy ze zwróceniem uwagi na zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie,
- zwiększenie konkurencyjności funkcjonujących podmiotów gospodarczych -utworzenie filii parku technologicznego przy współpracy ze środowiskiem naukowym Politechniki Koszalińskiej w miejscowości Giezkowo / wg „Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania”/.
- możliwości produkcji towarów w gminie Świeszyno zgodnie z zapotrzebowaniami na rynku europejskim,
- ulgi dla inwestorów zewnętrznych,
- przebudowa struktur sektora rolnego – poprawa struktury obszarowej, modernizacja gospodarstw rolnych, możliwość rozwoju sfery wysoko rozwiniętego rolnictwa indywidualnego (poprawa jakości produktów rolnych i ich przetwórstwa), wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych (grupy producenckie, rozwój spółdzielczości rolniczej)
- upowszechnianie metod produkcji rolniczej przyjaznych dla środowiska (rolnictwo ekologiczne),

- nawiązanie ścisłych kontaktów z AWRSP, w celu zaplanowania przeznaczenia niezagospodarowanych gruntów.
  - przeznaczanie gruntów pod zalesienia z dotacjami od państwa.
  - maksymalne wykorzystanie walorów turystycznych gminy poprzez rozwój turystyki i agroturystyki oraz rozbudowę bazy sportowo – rekreacyjnej, turystycznej,
5. Wszechstronna promocja gminy;
- uczestnictwo w działaniach promocyjnych powiatu i województwa udział w targach, wystawach i imprezach promocyjnych,
  - organizowanie cyklicznych imprez, festiwali, zjazdów, festynów itp.;
  - tworzenie lobbingu w gminie poprzez bezpośrednią współpracę z posłami i senatorami Województwa Zachodniopomorskiego.
  - większy udział inwestorów krajowych i zagranicznych inwestujących w gminie.

***Uwarunkowania
wewnętrzne***

6. Położenie geograficzne Gminy Świeszyno

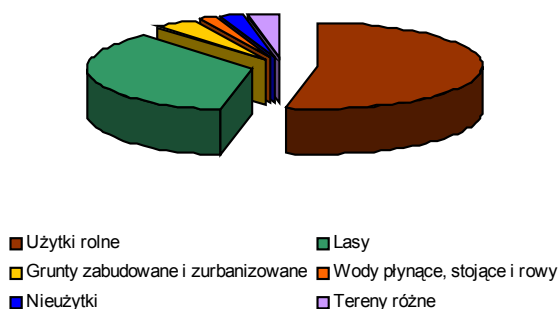
Gmina Świeszyno położona jest w Powiecie Koszalińskim na południe od Koszalina. Graniczy również z gminami Manowo, Biesiekierz, Tychowo i Białogard. Jest to gmina wiejska z siedzibą władz w Świeszynie, miejscowości stanowiącej centrum administracyjne, usługowe i kulturalne. Gmina obejmuje swym obszarem osiem sołectw zajmujących powierzchnię 132, 59 km². Obszar ten zamieszkuje ponad 5 tysięcy mieszkańców. Pod względem powierzchni jest jedną z mniejszych gmin Województwa Zachodniopomorskiego.

Obszar gminy położony jest na wysoczyźnie moreny dennej, w pasie nizin nadmorskich – Nizinie Białogardzkiej. Ukształtowanie terenu jest w większości płaskie z niewielkimi wzniesieniami. Teren przecinany jest przez doliny rzek (rzeka Czarna i Radew) i ich dopływy, które są pozostałościami czwartorzędowymi. Walory rzeźby młodoglacjalnej podkreślają zagłębienia wytopiskowe i małe jeziora tzw. „oczka” – jez. Czarne. Ze względu na małe spadki terenu i wiele zagłębień bezodpływowych wykształciło się tutaj dużo bagien, łąk i torfowisk. Poniżej została przedstawiona charakterystyka gruntów na terenie gminy.

Podział gruntów ze względu na charakter użytkowania.

Tabela 6

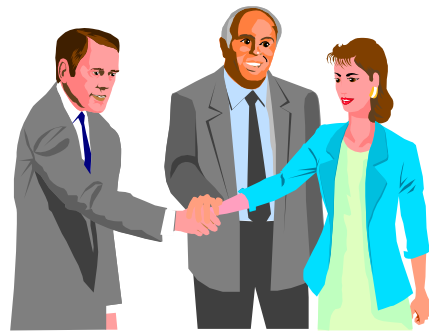
Powierzchnia	Obszar ha	% udział
Ogółem	13 259	100
Użytki rolne	7170	52,97
Lasy	4 602	35,66
Grunty zabudowane i zurbanizowane	570	4,30
Wody płynące, stojące i rowy	230	1,71
Nieuzytki	281	2,19
Tereny różne	421	3,17

Na podstawie tych danych można wstępnie określić, że gmina ma charakter rolniczo – turystyczny.

- w północnej części gminy zdecydowanie dominuje rolnictwo indywidualne; zachodzi jednak, proces związany z wyłączeniem gruntów z działalności rolniczej, w kierunku intensywnej urbanizacji o charakterze jednorodzinym.
- w części środkowej dominuje rolnictwo wielkoobszarowe.
- południowa część gminy, ze względu na dużą ilość lasów, wód i urozmaiconą rzeźbę terenu, ma duże predyspozycje do rozwoju turystyki.

Sfera Społeczna

7. Ludność, zatrudnienie, bezrobocie

7.1. Struktura demograficzna gminy

Gminę Świeszyno zamieszkuje 5081 osób (koniec grudnia 1999 r.) skupionych w 8 sołectwach na obszarze 132,59 km². Istotną rolę w kształtowaniu rozwoju odgrywają czynniki społeczne związane ze m. in. strukturą demograficzną gminy, które zostały poniżej bardzo dokładnie scharakteryzowane.

Struktura płci i wieku.

Tabela 7.

Ludność w wieku:	Mężczyźni	Kobiety
Przedprodukcyjnym	852	868
Produkcyjnym	1478	1344
Poprodukcyjnym	561	373

Źródło: Urząd Gminy w Świeszynie

Liczba mieszkańców i struktura wiekowa ludności w poszczególnych miejscowościach w gminie.

Tabela 8.

Sołectwo	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Liczba dzieci	Liczba emerytów	Liczba rencistów	Liczba niepełnosprawnych
Świeszyno	Bagno	49	19	7	7	1
	Biała Kępa	10	3	4	-	-
	Brzeźniki	12	2	2	1	-
	Chałupy	144	59	14	8	8
	Chłopska Kępa	56	19	7	-	-
	Krokowo	30	5	7	-	-
	Olszak	26	8	7	1	1
	Świeszyno	497	148	67	25	25
	Kępa Świeszyńska	57	16	11	-	-
	Włoki	150	43	19	5	5
Mierzym	Mierzym	247	34	26	12	12
Niedalino	Niedalino	497	133	63	9	9
	Bardzolino	147	29	8	7	9
	Czacz	34	7	2	2	2
	Golica	123	17	6	17	-
	Węgorki	28	4	4	3	3
	Więzogóra	1	-	-	-	-
Strzekęcino	Strzekęcino	632	170	52	11	11
Niekłonice	Niekłonice	361	56	29	22	22
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	408	100	81	14	14
	Zegrzyn	20	8	1	1	1
	Czaple	53	18	5	1	1
	Kurozwęcz	134	42	5	3	3
	Sieranie	170	66	18	5	5
Dunowo	Dunowo	411	60	40	31	33
	Giezkowo	248	33	19	12	12
	Jarzyce	48	7	6	5	5
	Kłokęcin	15	2	1	-	-
Konikowo	Konikowo	480	71	48	19	19
	Czersk Koszaliński	3	-	1	-	-
RAZEM		5081	1179	406	215	215

Na podstawie tabel dotyczących struktury wiekowej można wysnuć wnioski, które będą stanowić istotny czynnik przy prognozowaniu zmian demograficznych i rozwojowych w gminie.

- 1) Przeważająca jest liczba osób w wieku produkcyjnym, ludzi o największym potencjale, chętnych do pracy, pełnych ciekawych inicjatyw i innowacyjnych przedsięwzięć. Zgodnie z prognozami demograficznymi udział tej grupy wiekowej będzie rósł, a w związku z tym będzie wzrastał problem ich zatrudnienia. Wiele zależy od polityki zatrudnienia realizowanej przez Rząd, ale i wiele zależy od działań gminy, która powinna robić wszystko, aby roczniki wkraczające w wiek zdolności do pracy mogły być zatrudnione w gminie z pożytkiem dla rozwoju, a nie zasilać szeregi bezrobotnych lub opuszczać tereny gminy w poszukiwaniu pracy.
- 2) Obserwuje się duży udział dzieci i młodzieży, którzy stanowią przyszły potencjał rozwojowy dla gminy, dlatego też istotnym czynnikiem w rozwoju powinny być działania zwrócone w kierunku zapewnienia im edukacji, w szerokim tego słowa znaczeniu.

Zmiany liczby mieszkańców w gminie w latach 1996 – 1999 r.:

1996r. – 5027 osób

1997r. – 5040 osób

1998 r. – 5061osób

1999r. – 5081 osób

Przedstawione zmiany demograficzne na przełomie lat 1996/1999 wykazują tendencje zwyżkową. Liczba osób na przestrzeni czterech lat zwiększyła się o 54 osoby, co oznacza średnioroczny przyrost o 18 osób. Jest to optymistyczny prognostyk, przy uwzględnieniu problemów obszarów wiejskich i tendencji krajowych związanych z obniżeniem przyrostu naturalnego. Aby dokonać hipotetycznych założeń dotyczących zmian demograficznych w gminie należy rozpatrzeć dwa warianty:

Wariant 1 (pesymistyczny): Brak racjonalnej polityki państwa wobec rolnictwa powodujący pogorszenie warunków bytowych mieszkańców gminy, wiąże się z obniżeniem przyrostu naturalnego, jak również migracją ludności w poszukiwaniu pracy na terenach miasta Koszalina lub poza granicami powiatu.

Wariant 2 (optymistyczny): Gmina Świeszyno jako gmina podmiejska, posiadająca duże zasoby terenów pod inwestycje przyciąga inwestorów z zewnątrz, jak również stanowi zaplecze dla bazy mieszkaniowej ludzi bogatych mieszkających w Koszalinie, którzy uciekając od dnia codziennego zaszywiają się wśród ciszy wiejskiej natury.

Wariant 1. Hipoteza przyrostu liczby ludności wobec obecnego trendu wynikającego z przyrostu naturalnego:

2000 r. - 2006r. – przyrost o 108 osób: łączna liczba mieszkańców 5190.

2006 r. – 2015 r. – przyrost o 120 osób: łączna liczba mieszkańców ok. 5310.

Wariant 2. Hipoteza przyrostu liczby ludności wobec gwałtownego procesu inwestowania w gminie.

2000 – 2006 r.- przyrost o 300 osób: łączna liczba mieszkańców 5500.

2006 – 2015 r. – przyrost o 600 osób liczba mieszkańców ponad 6100.

Liczba mieszkańców i struktura wykształcenia w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 9.

Sołectwo	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Wykształcenie			
			podst.	zawodowe	średnie	wyższe
Świeszyno	Bagno	49	18	7	2	-
	Biała Kępa	10	7	-	-	-
	Brzeźniki	12	8	1	-	-
	Chałupy	144	27	45	17	4
	Chłopska Kępa	56	17	13	6	1
	Krokowo	30	10	10	1	-
	Olszak	26	14	-	-	-
	Świeszyno	497	100	136	65	49
	Kępa Świeszyńska	57	20	19	4	-
	Włoki	150	66	32	10	2
Mierzym	Mierzym	247	92	60	13	-
Niedalino	Niedalino	497	174	148	22	1
	Bardzolino	147	45	33	4	3
	Czacz	34	9	13	2	1
	Golica	123	52	27	3	-
	Węgorki	28	16	6	3	-
	Więzogóra	1	-	1	-	-
Strzekęcino	Strzekęcino	632	176	159	69	14
Niekłonice	Niekłonice	361	90	88	50	7
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	408	163	105	20	8
	Zegrzyn	20	11	2	-	-
	Czaple	53	27	7	1	-
	Kurozwęcz	134	58	32	1	-
	Sieranie	170	62	35	1	1
Dunowo	Dunowo	411	120	77	41	5
	Giezkowo	248	47	55	28	3
	Jarzyce	48	22	4	-	-
	Kłokecin	15	3	1	-	-
Konikowo	Konikowo	480	91	121	103	12
	Czersk Koszaliński	3	1	2	-	-
RAZEM		5081	1546	1218	466	111

Na podstawie tabel przedstawiających strukturę rozmieszczenia i wykształcenia ludności można wysnuć następujące wnioski rozwojowe dla gminy Świeszyno:

1) Obserwuje się dosyć duży udział małych miejscowości, osad, kolonii (do 50 mieszkańców):

- miejscowości do 20 mieszkańców – (6) Biała Kępa, Brzeźniki, Więzogóra, Zegrzyn, Kłokęcin, Czernsk Koszaliński,
- miejscowości 21 - 50 mieszkańców – (6) Bagno, Krokowo, Olszak, Czacz, Węgorki Jarzyce.

Osady te nie wykazują tendencji rozwojowych i powinny zostać włączone do sąsiadujących miejscowości tworząc większe i silniejsze ośrodki.

2) W miejscowościach od 51 do 150 mieszkańców – (7) Chałupy, Chłopska Kępa, Kępa Świeszyńska, Włoki, Bardzolino, Golica, Kurozwęcz - powinny dokonać się przekształcenia stwarzające warunki do ich wielofunkcyjnego rozwoju. Mając na uwadze niezbyt wysoki stopień wykształcenia ludności tych miejscowości koniecznym wydaje się organizacja szkoleń przekwalifikujących i dostosowujących do obecnych realiów życia. Zmiana charakteru z monofunkcyjnego na wielofunkcyjny wzbudzać będzie inicjatywy wśród mieszkańców i będzie zachętą dla inwestorów zewnętrznych, którzy mogą być jednym ze sposobów rozwiązania problemów zatrudnienia.

3) Miejscowości o liczbie mieszkańców ponad 150 obywateli - (10) Świeszyno, Mierzym, Niedalino, Strzekęcino, Niekłonice, Zegrze Pomorskie, Dunowo, Giezkowo, Konikowo, w których jest największy udział ludności wykształconej są miejscowościami strategicznymi, dyktującymi dalszy rozwój społeczno – gospodarczy gminy.

7.2. Zatrudnienie

Liczba osób zatrudnionych w poszczególnych miejscowościach z podziałem na kobiety i mężczyzn.

Tabela 10.

Sołectwo	Miejscowość	Liczba osób pracujących	
		mężczyzn	kobiet
Świeszyno	Bagno	7	4
	Biała Kępa	2	1
	Brzeźniki	1	-
	Chałupy	35	19
	Chłopska Kępa	15	11
	Krokowo	6	7
	Olszak	4	1
	Świeszyno	125	91
	Kępa Świeszyńska	13	10
	Włoki	36	22
Mierzym	Mierzym	64	31
Niedalino	Niedalino	106	70
	Bardzłino	27	15
	Czacz	10	4
	Golica	23	8
	Węgorki	9	4
	Więzogóra	-	-
Strzekęcino	Strzekęcino	143	110
Niekłonice	Niekłonice	62	55
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	79	52
	Zegrzyn	3	2
	Czaple	11	4
	Kurozwęcz	27	16
	Sieranie	13	10
Dunowo	Dunowo	76	62
	Giezkowo	56	31
	Jarzyce	4	2
	Kłokecin	2	-
Konikowo	Konikowo	122	94
	Czersk Koszaliński	1	1
RAZEM		1097	743

Struktura sektorowego zatrudnienia w gminie.

Tabela 11.

Sektor zatrudnienia	1996r.	1997r	1998r.
Ogółem	5027	5040	5061
Ogółem pracujących	1700	1710	1720
W gminie	1200	1180	1150
Poza gminą	500	530	570
W rolnictwie	1020	971	927
W przemyśle i budownictwie	50	68	74
W administracji, oświacie i służbie zdrowia	70	76	82
W usługach i handlu	60	65	67
Liczba bezrobotnych	465	342	388

Na podstawie przedstawionych tabel można stwierdzić, że obecnie (na dzień 01.01.2000 r.) liczba pracujących wynosi 1840 osób, zauważa się przewagę mężczyzn nad kobietami – ogólnie pracuje ok. 1/3 więcej mężczyzn niż kobiet.

Liczba czynnych zawodowo osób stanowi ok. 35 % całkowitej liczby mieszkańców, co świadczy jednocześnie o przewadze osób biernych zawodowo. Wśród tych osób znajdują się bezrobotni 580 osób, jak również jest dosyć dużą grupę stanowią emeryci i renciści.

Zadowolającym jest fakt, że większość mieszkańców znajduje zatrudnienie na terenie gminy.

Nadal dominującym sektorem pod względem zatrudnienia w gminie jest rolnictwo, chociaż w ostatnich latach notuje się tendencję spadkową.

Tendencje wzrostowe pod względem zatrudnienia obserwuje się w przemyśle i budownictwie, usługach i handlu oraz w administracji.

7.3. Bezrobocie

Poniższa tabela przedstawia liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy Świeszyno.

Tabela 12.

Wyszczególnienie	osoby bezrobotne zarejestrowane (stan na 31.03.2000r.)		osoby zarejestrowane z prawem do zasiłku (stan na 31.03.2000r.)	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Gmina Świeszyno	580	347	185	87

Źródło: PUP Koszalin

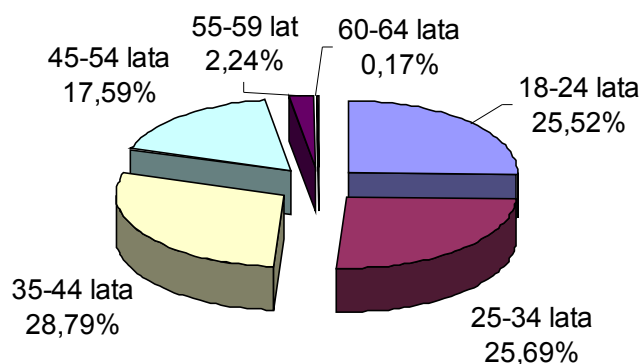
W rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy figuruje 6 osób (w tym 2 kobiety) z terenu gminy Świeszyno posiadających status poszukującego pracy, a także 41 osób (w tym 14 kobiet) uprawnionych do pobierania zasiłku przedemerytalnego oraz 3 osoby (w tym 1 kobieta) pobierające świadczenia przedemerytalne. Podział osób bezrobotnych z gminy Świeszyno ze względu na kryterium wieku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet
Wiek	18-24 lata	148	97
	25-34 lata	149	98
	35-44 lata	167	102
	45-54 lata	102	44
	55-59 lat	13	6
	60-64 lata	1	-

Źródło: PUP Koszalin

Osoby bezrobotne wg wieku

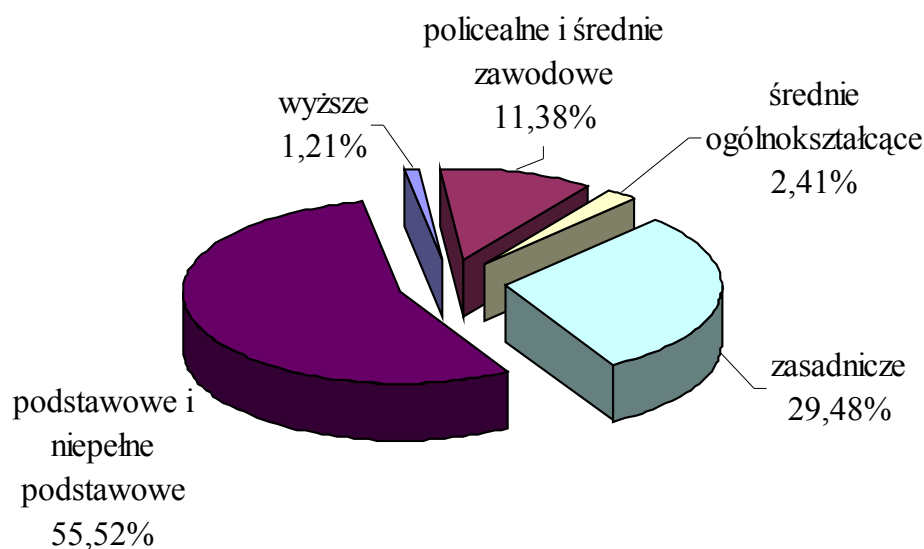
Podział osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy Świeszyno ze względu na posiadane wykształcenie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 14.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet
W y k s z t a c e n i e	wyższe	7	4
	policealne i średnie zawodowe	66	45
	średnie ogólnokształcące	14	13
	zasadnicze	171	97
	podstawowe i niepełne podstawowe	322	188

Źródło: PUP Koszalin

Osoby bezrobotne wg wykształcenia

Według stanu na dzień 31.03.2000 r. w rejestrze urzędu pracy figurowały 23 osoby (w tym 18 kobiet) zamieszkałe na terenie gminy Świeszyno, posiadające status absolwenta. W grupie tej zdecydowanie największa liczba osób to absolwenci szkół zasadniczych zawodowych – 13 osób (w tym 9 kobiet). Następną grupę stanowią bezrobotni absolwenci szkół policealnych i średnich zawodowych – 6 osób (w tym 5 kobiet). Absolwenci liceów

ogólnokształcących to – 1 kobieta. W grupie bezrobotnych absolwentów 1 kobieta posiada wyższe wykształcenie, natomiast 2 posiadają wykształcenie inne niż wymienione.

Podział osób bezrobotnych z terenu gminy Świeszyno ze względu na czas pozostawania bez pracy przedstawia niżej umieszczona tabela .

Tabela 15.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet
Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)	do 1 miesiąca	39	20
	1 – 3	81	38
	3 – 6	137	67
	6 – 12	117	72
	12 – 24	133	87
	powyżej 24 miesięcy	73	63

Źródło: PUP Koszalin

Jak z przedstawionych danych wynika, problem bezrobocia w Gminie Świeszyno jest dosyć duży. W związku z przekształceniami lat 90 – tych, spadkiem produkcji rolnej i zatrudnienia w Stacji Hodowli Roślin i innych

zakładach obsługi rolnictwa nastąpił gwałtowny wzrost bezrobocia, z którym borykamy się do dnia dzisiejszego. Polityka państwa dotycząca rolnictwa i obecne realia rynkowe stwarzają możliwość przetrwania tylko nielicznym, większym obszarowo gospodarstwom rolnym. Pozostałe osoby muszą poszukiwać zatrudnienia w poza rolniczych działach gospodarki.

Bezrobocie jawne i ukryte jest jednym z najważniejszych problemów społeczno – ekonomicznych gminy. Niskie wykształcenie, słabe kwalifikacje zawodowe bezrobotnych wynikają z wielu czynników kształtujących bezrobocie strukturalne. Biorąc dodatkowo pod uwagę fakt, że największą liczbę osób pozostających bez pracy stanowią osoby w wieku produkcyjnym, trzeba podjąć wszelkie możliwe działania aby ten problem rozwiązać. Zatrudnienie w ramach prac publicznych i interwencyjnych trzeba traktować tylko jako okresową szansę przetrwania, natomiast należy podjąć „pracę u podstaw” w zakresie kreowania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz wszelkie działania zmierzające do aktywizacji: doksztalcania, re kwalifikacji osób bezrobotnych dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

8. Oświata

Na podstawie danych w rozdziale dotyczącym struktury demograficznej stwierdzono duży udział dzieci, młodzieży i osób w wieku produkcyjnym w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców. Dlatego też, istotnym jest kształcenie dzieci i młodzieży, doksztalcanie dorosłych w obecnym realiach i procesie integracji z Unią Europejską.

Edukacja na terenie gminy opiera się na przedstawionych poniżej placówkach oświatowych.

8.1. Przedszkola i żłobki

Na terenie gminy funkcjonuje jedno przedszkole gminne z siedzibą w Świeszynie, do którego uczęszcza 60 dzieci. Funkcjonują ponadto oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (przedstawiono poniżej).

Notuje się brak żłobka na terenie gminy.

8.2. Szkolnictwo podstawowe

Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe i gimnazjum przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 16.

Miejscowość	Rodzaj placówki oświatowej (...) – ilość klas	Liczba uczniów
Świeszyno	Gimnazjum	200 uczniów
Konikowo	Szkoła podstawowa + OP klasy (0 - 6)	165 + 26 uczniów
Zegrze Pomorskie	Szkoła podstawowa + OP klasy (0 - 6)	140 + 12 uczniów
Dunowo	Szkoła podstawowa + OP klasy (0 - 6)	100 + 22 uczniów
Niedalino	Szkoła podstawowa niepełna+ OP klasy (0–3)	60 + 19 uczniów

OP – Oddział przedszkolny

Wnioski:

- 1) Wprowadzenie reformy oświaty przysporzyło wiele problemów, ale mimo to nastąpiło przekształcenie Szkoły Podstawowej w Świeszynie na Gimnazjum.
- 2) Wszystkie szkoły były w ciągu czterech lat remontowane – jedna rocznie.
- 3) Każda szkoła posiada salę gimnastyczną.
- 4) Szkoły w Konikowie, Dunowie i Niedalinie wymagają rozbudowy, ze względu na wzrastającą ilość uczęszczających do nich dzieci.
- 5) Szkoła w Niedalinie wymaga przekształcenia ze szkoły nauczania początkowego, do pełnej szkoły podstawowej.

Stan i działalność szkół w Gminie Świeszyno.

Tabela 17.

Szkoła	Stan i problemy szkół	Dodatkowe zajęcia, koła zainteresowań akcje i konkursy
Świeszyno-Gimnazjum	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała sala sportowa, - zbyt mała stołówka, - zbyt mała świetlica - zbyt mała biblioteka szkolna; 	<ul style="list-style-type: none"> - koło ekologiczne, teatralne, matematyczne, polonistyczne, informatyczne, biologiczno – chemiczne, geograficzne, fotograficzne, plastyczno – techniczne i języka rosyjskiego. -przy szkole pracuje SKS – „AS” -konkursy: „ Ptaki i ptaszki”, „Co wiesz o regionie”, „Przeciwpożarowy”, „ O bezpieczeństwie w ruchu drogowym”, „Kangur”, ekologiczny-”Florek”, „Kolęd i Pastoralek”, „ Mickiewiczowski”, „Miss Szkoły”, „ Walentynkowy”. - akcje: „ Świąteczna zbiórka darów dla dzieci z Domu Dziecka w Boninie i dla dla dzieci niepełnosprawnych z ośrodka w Pustrach, dla fundacji” Wszystko dla dzieci”, „ Dbaj o zwierzęta w czasie zimy”
Konikowo – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt małe pomieszczenie biblioteczne; - brak pracowni komputerowej – nauka informatyki odbywa się teoretycznie. - mała ilość konkursów 	<ul style="list-style-type: none"> - koło teatralne, matematyczne, recytatorskie (w trakcie nauczania zintegrowanego) -brak zajęć pozalekcyjnych ze względu na dowóz - nie działa UKS, SKS konkursy gminne: -Gminny Konkurs Gramatyczno – Ortograficzny;
Zegrze Pomorskie – Szkoła Podstawowa.	<ul style="list-style-type: none"> - brak pracowni komputerowej - brak zagospodarowania sali gimnastycznej w godzinach popołudniowych; - brak wykwalifikowanej kadry trenerskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - bark zajęć pozalekcyjnych ze względu na dojazd 70% uczniów;
Dunowo – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> - brak pracowni komputerowej - szkoła i sala sportowa wymagająca rozbudowy 	<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonuje SKS (wiele sekcji; od roku 2000 - sekcja tenisa stołowego) - Akcje: Sprzątanie świata
Niedalino – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> - brak biblioteki szkolnej, - brak pomieszczenia na szatnię; - zwiększenie stopnia organizacji szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia sportowe i plastyczne , nauka języka angielskiego odbywa się zaraz po szkole ze względu na dojazdy dzieci.

Z zestawienia tabelarycznego wynika, że wszystkie szkoły podstawowe wymagają stworzenia pracowni komputerowych, aby zgodnie reformą programową prowadzić nauczanie informatyki w klasach IV – VI. Ponadto stan

obecny istniejących szkół wymaga jeszcze dostosowań wynikających ze wzrostu liczby uczęszczających do nich dzieci, tak aby spełniać wszelkie wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy.

8.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe

W mieście Koszalin jest zlokalizowana baza kształcenia młodzieży na poziomie średnim i wyższym. Znajdują się tam: licea ogólnokształcące: publiczne i niepubliczne, Zespoły Szkół Zawodowych, Zespoły Szkół m. in.: Budowlanych, Elektroniczno – Elektrycznych, Muzycznych, Samochodowych oraz technika.

Niewielka odległość od miasta pozwala w swobodny sposób na edukację młodzieży w tych szkołach, jak również w szkołach wyższych: Politechnice Koszalińskiej, Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej.

Nauka w wymienionych placówkach może odbywać się w systemie dziennym, wieczorowym i zaocznym.

9. Sport

Zajęcia wychowania fizycznego w szkole, dla większości uczniów często stanowią jedyną, ale na pewno niewystarczającą zorganizowaną formę ruchu, dlatego że:

- wymiar czasu tych zajęć jest zbyt mały (2-3 godz. w tygodniu),
- intensywność wysiłku w czasie trwania lekcji jest często zbyt niska,

Dlatego na terenie gminy profil oświatowy w zakresie szerzenia i rozwoju kultury fizycznej uzupełniany jest poprzez działające kluby sportowe i organizacje społeczne na terenie gminy.

Kluby sportowe i organizacje społeczne:

- KS „WICHER” Mierzym – 90 zawodników (piłka nożna)
  - KS „HAJKA” Zegrze Pomorskie – 25 zawodników (piłka nożna)
  - LZS „BURZA” Niekłonice – 30 osób
  - LZS „KONIKOWO” Konikowo – 25 osób
  - LZS „RADEW” Strzekęcino – 35 osób
- } VI i VII
} liga
} działają towarzysko

- OSP Niedalino - 37 członków (jedna drużyna młodzieżowa chłopców, jedna dziewcząt);
- OSP „Strzekęcino” – 15 członków

W ostatnim okresie z wielu światowych wiarygodnych źródeł informacji na temat zdrowia docierają dane, o silnym związku przyczynowym pomiędzy niedostateczną aktywnością fizyczną a sprawnością immunologiczną młodych organizmów. Niska sprawność immunologiczna jest z kolei przyczyną wielu szerzących się chorób m. in. epidemii chorób alergicznych i astmatycznych. Niedostatek ruchu dzieci i młodzieży w wolnym czasie, siedzący styl życia są ponadto przyczyną wielu schorzeń związanych z wadami postawy, które z kolei powodują inne choroby, między innymi otyłość czy zaburzenia krążenia. Dlatego też, należy dążyć i wspierać wszelkie formy aktywnego wypoczynku wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Bazę sportową na terenie gminy, poza salami gimnastycznymi, stanowi sześć boisk piłkarskich w Niekłonicach, Mierzymiu, Zegrzu Pomorskim, Strzekęcinie, Dunowie i Giezkowie, z czego cztery ostatnie wymagają renowacji.

Dodatkowo planuje się budowę boiska wiejskiego w Konikowie.

10. Kultura

W gminie Świeszyno istnieją dosyć duże zasoby dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz grodzisk objętych ochroną przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

- Kościół: gotyk XV wiek Konikowo
- Parki: Strzekęcino (styl angielski), Bardzolino (XVIII/XIX wiek), Giezkowo (pocz. XIX wieku), Niedalino (XIX wiek), Zegrze Pomorskie (XVIII wiek), Dunowo (XVIII/XIX wiek), w tym dwa krajobrazowe Mierzym (XIX wiek, Sieranie (I poł. XIX wieku).
- Pałace: Dunowo (Neoklasycyzm z poł. XIX wieku), Strzekęcino (dwa pałace „Białe” i „Bursztynowe” – eklektyzm)
- Areologiczne pozostałości: grodziska w Bardzlinie (nizinne pierścieniowe), Konikowie, (obiekt wielokuturowy), Zegrze Pomorskie (nizinne stożkowe)

10.1. Miejsca kultu religijnego, cmentarze

Miejsca kultu religijnego, cmentarze, przedstawia poniższa tabela

Tabela 18.

Miejscowości	Kościoły, Kapliczki	Cmentarze	Potrzeby i uwagi
Konikowo	Kościół – zabytek (jak wyżej)	Cmentarz nieczynny - zabytek	Izolacja pozioma kościoła, budowa chodnika
Zegrze Pomorskie	Kościół Rzymsko - Katolicki w trakcie budowy	Ewangelicki - nieczynny	Przejęcie ogrodzenia, oczyszczenia i zagospodarowania
Niedalino	Kościół Rzymsko - Katolicki – stan dobry	Ewangelicki - nieczynny	Przejęcie ogrodzenia, oczyszczenia i zagospodarowania
Świeszyno	2 Kościoły – stan dobry	Cmentarz	
Jarzyce	Kościół	cmentarz	Ogrodzić posesję kościoła - żywopłot
Golica		Ewangelicki - nieczynny	
Sieranie		Ewangelicki - nieczynny	
Bardzolino		Ewangelicki - nieczynny	

Obecność dużej ilości dóbr kultury na terenie gminy w postaci parków, pałaców, grodzisk (starych cmentarzy) zachęca do rozwoju turystyki i eksponowania tego potencjału przybyszom i wypoczywającym na tym terenie, jak również nasuwa się myśl o utworzeniu Towarzystwa Ochrony Kultury.

Na terenie gminy ponadto funkcjonują następujące ośrodki kulturalne:

Tabela 19.

Miejscowość	Rodzaj placówki	liczba
Świeszyno	Ośrodek Kultury	1
	Biblioteka	1
Niedalino	Punkt biblioteczny	1
	Świetlica	1
	Zespoły folklorystyczne „JAGODY”	2
Konikowo	Duet Wokalny „APLAUZ”	1
Nieklonice	Świetlica	1
Zegrze Pomorskie	Klubo - kawiarnia	1
Mierzym	Klubo - kawiarnia	1

Z interpretacji tabeli wynika, że na terenie gminy rolę kreatora życia kulturalnego pełni Gminny Ośrodek Kultury. W działaniach tych wspierają go aktywnie działające zespół folklorystyczny prezentujący się w kraju oraz dwa punkty biblioteczne.

Natomiast jest zbyt mało świetlic wiejskich. Konieczna jest budowa świetlicy w Dunowie i Strzekęcinie. Realizacja ich przyczyni się to zwiększenia aktywności społeczności lokalnej we wspieraniu i przekazywaniu młodszym pokoleniom dziedzictwa kulturowego, tradycji i obyczajów regionalnych – sztuki rzemiosła, rękodzieła, konkursów, imprez i zabaw. Jest to bardzo istotna sprawa, bowiem bliskość Koszalina powoduje pewne niebezpieczeństwo utraty wiejskich wartości kulturowych.

11. Służba zdrowia i pomoc społeczna

W wyniku reformy służby zdrowia nastąpiła zmiana w funkcjonowaniu ośrodków zdrowia na terenie gminy. Nastąpiło przekształcenie dwóch Publicznych Ośrodków Zdrowia na Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibami w Świeszynie i Zegrzu Pomorskim.

Na dzień dzisiejszy specjalistyczna opieka opiera się na usługach świadczonych przez ośrodki i szpital w Koszalinie. Z uwagi na brak tych usług, jak również i prywatnych praktyk lekarskich i stomatologicznych, koniecznym wydaje się rozwiązanie tego problemu w jak najkrótszym czasie i zapewnienie gminie opieki stomatologicznej, ginekologicznej i pediatrycznej.

Sprawami społecznymi w gminie Świeszyno zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania wynikające z rządowych programów specjalnych oraz ustawy o pomocy społecznej, między innymi wykonuje:

□ zadania zlecone:

- obligatoryjne;
- fakultatywne;
- pomoc kombatantom;
- zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne;
- składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalno – rentowe;

- zadania własne:
- zasiłki celowe (dożywianie dzieci, zakup opału, cele bytowe);
- zasiłki opiekuńcze;
- działania dodatkowe: m. in. wypoczynek letni (kolonie), ogniska szkolno – wychowawcze.

Ilościowy wykaz osób objętych pomocą.

Tabela 20.

Lp.	Sołectwo	Miejscowość	Liczba korzystających	Liczba rodzin	% udział w stosunku do liczby mieszkańców
1.	Świeszyno	Świeszyno	183	49	17,75
2.	Konikowo	Konikowo	65	15	13,54
3.	Mierzym	Mierzym	63	15	25,51
4.	Niekłonice	Niekłonice	67	18	18,52
5.	Strzekęcino	Strzekęcino	110	28	17,40
6.	Niedalino	Niedalino	79	17	14,11
7.		Golica	70	15	56,91
8.		Bardzolino	46	13	33,57
9.	Zegrze Pomorskie	Zegrze Pom.	70	17	17,15
10.		Kurozwęcz	41	11	30,60
11.		Czaple	30	7	56,60
12.		Sieranie	58	13	34,12
13.		Zegrzyn	11	3	55,00
14.	Dunowo	Dunowo	139	32	33,81
15.		Giezkowo	99	22	37,64
16.		Jarzyce	31	7	64,58
RAZEM			1094	282	

Tabelaryczne zestawienie prezentuje udział osób z poszczególnych miejscowości gminnych w korzystaniu z pomocy społecznej. Ogólna liczba osób, którym została udzielona pomoc wynosi 1094. Dokonując analizy procentowego udziału osób korzystających z pomocy do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości obserwujemy ciąg przyczynowo - skutkowy pomiędzy liczbą mieszkańców, potencjałem rozwojowym a potrzebami społecznymi. Zależność ta jest poparta następstwem zdarzeń - małe zaludnienie, niewielkie możliwości rozwojowe, powoduje duże problemy społeczne.

Wszelkie działania, które są realizowane w ramach rozwiązywania problemów społecznych mają na celu pomoc osobom w trudnych sytuacjach życiowych, aby mimo takiego losu mogły w godnych warunkach żyć. Jednak wielu osobom obok pomocy w postaci zasiłków potrzebna jest pomoc terapeutyczna, psychologiczna pomagająca normalnie funkcjonować w obecnych czasach. Dlatego istotną sprawą byłoby powołanie dodatkowo komórki „Centrum Wspierania Rodziny” prowadzącej poradnictwo psychologiczne dla ofiar przemocy, dzieci z rodzin ubogich i patologicznych oraz osób i rodzin borykających się z problemem alkoholowym.

12. Gospodarka mieszkaniowa

Gminne, komunalne zasoby mieszkaniowe:

- liczba budynków: 43

w tym :

- liczba mieszkań komunalnych: 103
- liczba mieszkań własnościowych (prywatnych): 182
- powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych komunalnych 5 609 m²
- powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych komunalnych 10 988 m²

Lokale mieszkalne ogółem w budynkach wybudowanych

- przed 1945 r. : 100

w tym:

- lokale komunalne 59
- lokale prywatne 41
- mieszkania budowane w latach 1960 –1970: ----
- mieszkania budowane po 1970 r.: 185

w tym:

- lokale komunalne 44
- lokale prywatne 141

Stan techniczny budynków wybudowanych przed 1945 rokiem jest zły, natomiast budynków wybudowanych po 1970 roku jest zadowolający.

Natomiast cała substancja mieszkaniowa wymaga remontów i modernizacji polegających na:

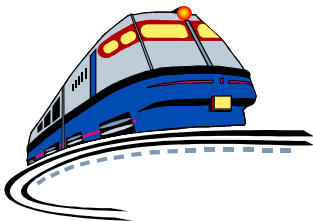
- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej,
- remoncie pokryć dachowych,
- wymianie i modernizacji wewnętrznych instalacji wodnych, elektrycznych i centralnego ogrzewania,
- zmianie sposobu ogrzewania mieszkań,
- wykonaniu prac termoizolacyjnych wraz z elewacjami.

Sfera

ekologiczno

techniczna

13. Infrastruktura transportowa

13.1. Dostępność komunikacyjna

Dostępność komunikacyjna i stan techniczny dróg jest czynnikiem napędowym rozwoju społeczno - gospodarczego.

Na terenie gminy Świeszyno występują następujące formy transportu - kołowy, kolejowy i powietrzny. Najbardziej popularnym jest oczywiście transport samochodowy. Różnorodność form transportu stanowi bardzo ważny czynnik wpływający na dynamikę rozwoju infrastruktury transportowej.

Generalnie na uwarunkowania komunikacyjne gminy wpływają:

1. Czynniki zewnętrzne:

- brak dróg krajowych,
- odcinek drogi wojewódzkiej nr 167: Koszalin - Konikowo – Świeszyno – Niedalino – Zegrze Pomorskie – Rosnowo - długości 21 km, 60% wymaga remontu.
- sieć dróg powiatowych, która została dokładnie scharakteryzowana, w dziale uwarunkowania zewnętrzne – w gminie Świeszyno – długość 41,2 km, 80% wymaga remontu.
- kolej szerokotorowa 8 km.

2. Czynniki wewnętrzne:

- sieć i stan dróg gminnych,
- stan chodników i bezpieczeństwo pieszych,
- odległości pomiędzy miejscowościami gminnymi a istotnymi urzędami, instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy,
- połączenia komunikacją publiczną MZK, PKS

13.2. Drogi lokalne

Zestawienie i rodzaj dróg gminnych.

Tabela 21

Solectwo	Miejscowość	Rodzaj nawierzchni drogi	Wymiar długość x szerokość (km x mb)
Świeszyno	Bagno kol.	Droga gruntowa	0,7 x 5,00
	Biała Kępa	Nawierzchnia gruntowa	1,2 x 5,00
	Brzeźniki	Nawierzchnia gruntowa	0,4 x 5,00
	Chałupy	Nawierzchnia gruntowa	2,7 x 5,00
	Olszak	Droga gruntowa	0,4 x 5,00
	Kępa Świeszyńska	Nawierzchnia ulepszona	0,8 x 5,00
		Nawierzchnia gruntowa	0,7 x 5,00
Włoki	W stronę sadów wiśniowych droga gruntowa	2,8 x 5,00	
Mierzym	Mierzym	Droga gruntowa w stronę Bonina	1,2 x 5,00
	Mierzym – Chałupy	Droga gruntowa	0,5 x 5,00
	Mierzym	Droga gruntowa w stronę Raduszki	1,5 x 5,00
Niedalino	Niedalino – wieś	Droga ulepszona po modernizacji przy sklepie w dół i do nowego osiedla budownictwa wielorodzinnego przy tartaku; drogi osiedlowe powstałe w wyniku podziału działek budowlanych	1,6 x 5,00
	Niedalino – Czacz	drogi osiedlowe powstałe w wyniku podziału działek budowlanych – aktualnie siedem domów	dł. 2,00
	Niedalino – Węgorki	Droga gruntowa	1,7 x 5,00
	Bardzolino	Droga przez wieś ulepszona nawierzchnia	0,6 x 5,00
	Bardzolino	Droga gruntowa	0,5 x 5,00
Strzekęcino	Strzekęcino – Golica	Droga ulepszona	2,5 x 5,00
	Golica wieś	Droga gruntowa	0,2 x 5,00
	Golica – Niedalino	Droga gruntowa	1,8 x 5,00
	Strzekęcino wieś	Droga ulepszona	0,7 x 5,00
	Strzekęcino do oczyszczalni		0,9 x 5,00
Niekłonice	Niekłonice, w stronę ul. Szczecińskiej	Droga gruntowa	2,1 x 5,00
	Niekłonice – Czarsk Koszaliński	Droga gruntowa	0,8 x 5,00
	Niekłonice wieś i w stronę Starych Bielic	Droga gruntowa	1,7 x 5,00
	Niekłonice p. Furman – tory kolejowe	Droga gruntowa	1,8 x 5,00
	Drogi powstałe w wyniku terenów na działki budowlane, aktualnie prowadzone są budowy	Drogi gruntowe	1,5 x 5,0
	Zegrze Pomorskie, wieś przy kościele	Droga gruntowa	0,6 x 5,00
	Zegrzyn, droga do leśnej		2,0 x 5,00

Dokonując analizy stanu technicznego dróg gminnych stwierdzono, że wszystkie drogi (z wyjątkiem dróg w Niedalinie, Strzekęcinie i Czaplej Górze) wymagają odnowy i remontów. Wszystkie pobocza wymagają także szeroko rozumianego uporządkowania – poprzez wycięcie niebezpiecznych drzew i krzewów, uprzątnięcie śmieci w ramach wspólnych prac mieszkańców gminy.

13.3. Stan chodników i bezpieczeństwo pieszych

Na terenie gminy Świeszyno znajduje się niewiele chodników:

Dunowo – 0,2 km

Konikowo – 0,2 km

Zegrze Pomorskie - 1 km

Mierzym - 900 m

Świeszyno – stan bardzo zły

Strzekęcino - 300 m

Dane te świadczą o tym, że mieszkańcy wsi zmuszeni są poruszać się po poboczach, które bardzo często są jak zostało przedstawione powyżej zbyt wąskie i do tego celu niedostosowane. Stwarza to bardzo duże zagrożenie dla mieszkańców gminy, zarówno dzień, jak i w nocy.

Pozytywnym faktem wynikającym z ankietyzacji sołectw jest inicjatywa społeczna i chęć włączenia się w prace przy remontach i budowie nowych chodników.

Odległości pomiędzy większymi miejscowościami gminnymi a istotnymi urządzeniami, instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy.

Tabela 22.

S o ł e c t w o	Miejscowość	Do						
		Urzędu Gminy	Soł ectwa	Ośrod ka zdrow ia	Posteru nku policji	Przedszkol a (P), szkoły (S), gimnazju m (G)	Najb liższ ej świet licy	Straży Pożarnej

Ś w ie s z y n o	Świeszyno	W M	W M	W M	W M	W M – (P,S,G)	W M	W M
K o n i k o w o	Konikowo	4 km	W M	4,5 km	3,5 km	3,5 km – (P,G)	W M	3,7 km
N ie k ł o n i c e	Niekłonice	5 km	W M	5 km	5 km	5 km - (P,S,G)	W M	5 km

S t r z e k ę ci n o	Strzekećino	3 km	W M	3 km	3 km	3 km – (P,S,G)	3 km	3 km
M ie r z y m	Mierzym	3km	--	3km	3 km	3km (Świeszyno) 6 km (Konikowo)	W M	WM 3km Świeszyno 11 km Koszalin
D u n o w o	Dunowo	7 km	W M	7 km	7 km	W M – (S) 7 km - (P) 7 km – (G)	7 km	7 km
	Giezkowo	4 km	4 km	4 km	4 km	4 km – (S) 4 km – (P) 4 km –(G)	4 km	4 km
	Jarzyce	3 km	2 km	3 km	3 km	2 km – (S) 3 km – (P) 3 km – (G)	3 km	3 km
	Kłokećin	5 km	5km	5 km	5 km	5 km – (S) 5 km – (P) 5 km – (G)	5 km	5 km

Z e g r z e P o m o r s k i e	Zegrze Pomorskie	12 km	W M	W M	12 km	W M – (S) W M – (P) 12 km - (G)	5 km Niedalino
	Sieranie	12 km	3 km	3 km	12 km	3 km - (S) 3 km – (P) 12km – (G)	5 km Niedalino
	Kurozwęz	16 km	4 km	4 km	16 km	4 km – (S) 4 km-(P) 16km – (G)	wojsko
	Czapla	16 km	4 km	4 km	16 km	4 km – (S) 4 km – (P) 16 km- (G)	7 km W M - wojsko

Objaśnienie: W M = w miejscu

Połączenia komunikacją publiczną odbywają się poprzez:

- kursujące autobusy komunikacji miejskiej linii nr 9 (miejscowości gminne – Koszalin),
- usługi świadczące przez Przedsiębiorstwo PKS (zapewniające połączenia do Koszalina, połączenia krajowe i międzynarodowe).

Komunikacja ta dociera do większości miejscowości w gminie i zapewnia dobry system połączeń miejscowych i poza miejscowych, stanowiąc jednocześnie mocną stronę gminy.

Poniższa tabela przedstawia ilość połączeń wybranych miejscowości gminnych z Koszalinem.

Tabela 23.

Sołectwo	Miejscowość	Ilość połączeń z najbliższym miastem (tam i z powrotem)	Uwagi mieszkańców
Świeszyno	Świeszyno	MZK – 22 połączenia	Ilość kursów wystarczająca.
Mierzym	Mierzym	PKS – 11 połączeń: 7 połączeń do Koszalina 4 połączenia z Koszalina	Brak połączenia po godz. 20 ⁰⁰
Strzekęcino	Strzekęcino	MZK – 12 połączeń: 6 połączeń do Koszalina 6 połączeń z Koszalina PKS – 40 kursów: 16 połączeń do Koszalina 24 połączenia z Koszalina	Dodatkowy kurs lini nr 9 o godz. 21 ³⁰

Dunowo	Dunowo	PKS - 15 połączeń: 7 połączeń do Koszalina 8 połączeń z Koszalina	Brak uwag
	Giezkowo	PKS – 15 połączeń: 7 połączeń do Koszalina 8 połączeń z Koszalina MZK – 10 kursów: 5 połączeń do Koszalina 5 połączeń z Koszalina	Brak uwag
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	10 połączeń	Dostępność dobra, tylko w miejscowościach Sieranie (1,5 km) i Czaple (4 km)
Niekłonice	Niekłonice	16 połączeń	Brak autobusu MZK o godz. 7 ⁰⁰ do Koszalina
Konikowo	Konikowo	22 połączenia	Istnieje potrzeba uruchomienia więcej kursów.
Niedalino	Niedalino	PKS – 60 połączeń: 31 połączeń do Koszalina 29 połączeń z Koszalina	Dostępność dobra
	Bardzolino:	PKS - 11 połączeń: 6 połączeń do Koszalina 5 połączeń z Koszalina	Dostępność dobra
	Węgorki	PKS – 60 połączeń: 31 połączeń do Koszalina 29 połączeń z Koszalina	Duża odległość do przystanku w Niedalinie
	Czacz	PKS – 60 połączeń: 31 połączeń do Koszalina 29 połączeń z Koszalina	Duża odległość do przystanku w Niedalinie

14. Zasoby wodne objęte ochroną

Gospodarka wodna i ściekowa stanowią jeden z najważniejszych czynników zachowania równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym, społecznym i rozwojem środowiska przyrodniczego. Głównym celem jest ochrona zasobów wodnych zapewnienie odpowiednich ilości i odpowiedniej jakości wody w czasie i przestrzeni dla racjonalnego i trwałego zaspokojenia potrzeb związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym.

Realizacja tego celu wymaga wielu kompatybilnych i solidarnych działań – monitorowania zmian zachodzących w środowisku, ochrony form przyrody i

edukacji proekologicznej społeczeństwa oraz systematycznej rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

14.1. Monitorowanie zmian zachodzących w środowisku

Monitoring wód powierzchniowych wykonywany jest przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Koszalinie. Dokonuje się systematycznie oceny ilości i stanu czystości wód powierzchniowych na wszystkich stanowiskach badawczych. Jednym z nich jest ujście rzeki Radew do Parsęty w Karlinie. Wyniki bezpośredniej oceny jakości wody w tym punkcie przedstawiają następująco – rzeka wykazuje:

- II klasę czystości pod względem zanieczyszczenia substancjami organicznymi ($ChZT_{Cr}$);
- I klasę pod względem zawartości substancji mineralnych;
- III klasę substancje biogenne – głównie azotyny.

Przedstawiona klasyfikacja rzeki Radew pod względem stanu fizyko – chemicznego, zwraca uwagę na niepokojący wzrost zawartości substancji biogenych, które powodują eutrofizację, czyli zarastanie zbiorników wodnych. Ze względu na cenny charakter rzeki (objęta ochrona) należy zrobić wszystko aby nadal była wizytówką gminy, a nie uległa powolnej degradacji. Bowiem jej urokliwy charakter i właściwości są z pewnością mocną stroną gminy.

System korytarzy ekologicznych będący pod ochroną konserwatorską Wojewódzkiego Konserwatora przyrody.

O znaczeniu krajowym:

- Dolina rzeki Radew wraz z niezbędną otuliną stanowiącą korytarz ekologiczny systemu krajowego „ESOCH” z bezwzględny zakazem regulacji i melioracji, z zakazem rozbudowy i realizacji nowych obiektów kulturowych.
- Obszar chronionego krajobrazu zbiornika wodnego Hajka na odległość do 500 m od brzegu jeziora, z dążeniem do maksymalnej koncentracji budownictwa wypoczynkowo – turystycznego, celem ochrony szczególnie cennych terenów pod względem przyrodniczym. Realizacja obiektów

możliwie przy rygorystycznym obowiązku rozwiązywania gospodarki ściekowej w odległości 100 m. od brzegu zbiornika, całkowity zakaz inwestowania w lasach.

- Położenie szczególnego nacisku na ochronę istniejących masywów leśnych o powierzchni 35 km².

O znaczeniu wojewódzkim:

- Dolina rzeki Czarnej wraz z korytarzem ekologicznym o szerokości min. 100 m. od brzegu rzeki.
- Jezioro Czarne – Śródleśne wraz z rozlewiskami, terenami bagiennymi i zbiornikami zalewowymi jako teren ważny ornitologicznie i botanicznie.

O znaczeniu gminnym:

- Ciągi ekologiczne wszelkich cieków wodnych i dopływów rzeki Czarnej i Radew, w tym rzeki Chotla o szerokości 25-50 m. od brzegu.
- Wszelkie pradoliny i tereny użytków zielonych nie nadające się do zabudowy, tworzące wspólnie z dolinami rzek ciągłą siatkę korytarzy ekologicznych.

Przedstawione strefy ochronne, związane są głównie z ochroną dużej liczby czystych i malowniczo położonych cieków wodnych (jeziora Czarne i zbiornik Hajka oraz rzeki: Radew, Czarna i Chotla) stwarzają jednak możliwość zrównoważonego rozwoju różnych proekologicznych form turystyki.

14.2. Edukacja proekologiczna społeczeństwa

Edukacja proekologiczna na terenie gminy odgrywa bardzo ważną rolę, między innymi ze względu na wymienione do tej pory cenne czynniki ekologicznych, dzięki którym gmina jest konkurencyjnym obszarem dla rozwoju turystyki. Dlatego też należy prowadzić dobrze przygotowane formy edukacji ekologicznej w oparciu o ideę ekorozwoju, zgodną z zaleceniami UE (tzn. Agenda 21 – zalecenia Szczytu Ziemi w Rio de Janerio).

Edukacją ekologiczną w szerokim zakresie zajmuje się kuratorium (szkoły), uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe (Liga Ochrony Przyrody, Polski Klub Ekologiczny, Inspektorzy Straży Ochrony Przyrody i inne jednostki działające na terenie powiatu).

Edukacja ekologiczna otrzymuje specjalną rangę, jako podstawa do procesu zmiany świadomości, podstaw, zachowań i wartości, co w ostateczności pozwala na zrozumienie zjawisk otaczającego nas świata.

Działania w zakresie edukacji środowiskowej stały się codziennością dla społeczności przedszkolnych, szkolnych. W placówkach oświatowych na terenie gminy organizuje się szereg konkursów, akcji zbiorowych, między innymi "Sprzątanie świata".

Poprzez edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju upowszechniana jest wiedza wśród dzieci i młodzieży, o tym jak wpływa na stan środowiska działalność ludzka, jak powinna być realizowana, aby jej efekty nam nie szkodziły oraz jakie podstawy należy nabyć wobec życia w środowisku przyrodniczym, kulturowym i społecznym.

Istotna inicjatywa, której gmina jest współorganizatorem polega na zapoznaniu i prezentacji potrzeb związanych z ochroną rzeki Radew ludziom dorosłym, w pierwszej kolejności działaczom społecznym, radnym, sołtysom. Najbardziej trafną okolicznością do edukacji proekologicznej jest wspólne spotkanie, wspólna sesja trzech graniczących ze sobą gmin powiatu (Biesiekierza, Manowa i Świeszyna).

15. Infrastruktura inżynierska

15.1. Gospodarka wodna

Stan gospodarki wodnej na terenie gminy ilustruje poniższa tabela.

Tabela 24.

Sołectwo	Miejscowości	Długość sieci wodociągowej w (m)	Stan ujęcia i jakość wody
-----------------	---------------------	---	----------------------------------

Świeszyno	Świeszyno	7004	Dobra
	Krokowo	910	Dobra
	Włoki	2 150	Dobra
	Kępa Świeszyńska	1 007	Dobra
	Chałupy	200	Dobra
	Chłopska Kępa	1 779	Dobra
	Biała Kępa	-	-
	Bagno	-	-
	Olszak	-	-
	Brzeźniki	-	-
Niekłonice	Niekłonice	4 000	Dobra
Strzekęcino	Strzekęcino	1 500	Hydrofor w Konikowie i przepompownia w Świeszynie. Jakość dobra.
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	3 000	Duże ilości związków manganu i żelaza w wodzie. Częste awarie.
	Sieranie	2 000	Dobra
	Kurozwęcz	1 500	Dobra
	Czapla	300	Dobra
Dunowo	Dunowo	400	Zły
	Giezkowo	3 500	Dobra
Niedalino	Niedalino	500	Stan zadowalający
	Bardzolino	250	Dobry
	Golica	200	Dobry
Mierzym	Mierzym	1 500	Dobra
Konikowo	Konikowo	9 400	Stan ujęcia wymaga dodatkowego zabezpieczenia, woda zawiera dosyć duże ilości manganu i żelaza.

W gminie Świeszyno jest 19 miejscowości posiadających wodociągi. Budowy nowej sieci wymagają miejscowości Chałupy, Niedalino, Biała Kępa, Bagno, Olszak, Brzeźniki. W wyniku analizy ankiet i danych uzyskanych z Urzędu Gminy Świeszyno stwierdzono, że stan jakości wody jest w większości dobry. Jednak konieczne są inwestycje z zakresu rozbudowy sieci wodociągowych w wyszczególnionych miejscowościach dla uregulowania problemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

15.2. Gospodarka ściekowa

Stan gospodarki ściekowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25.

Sołectwo	Miejscowości	Długość sieci kanalizacyjnej w (m)	Ilość domostw skanalizowanych	Sposób zabezpieczenia i utylizacji ścieków
----------	--------------	------------------------------------	-------------------------------	--

Świeszyno	Całe sołectwo	--	--	Szamba
Mierzym	Mierzym	1 100	11	Oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna
Niedalino	Niedalino		2 bloki mieszkalne, szkoła, tartak	Oczyszczalnia biologiczno - mechaniczna
	Bardzolino	-	-	Szamba
	Golica	-	-	Szamba
	Węgorki	-	-	Szamba
	Czacz	-	-	Szamba
Strzekęcino	Strzekęcino	3 500	159	Oczyszczalnia ścieków mechaniczno – biologiczna
Niekłonice	Niekłonice	---	---	Szamba
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	2 500	103	Oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna, 14 szamb
	Sieranie	1 000	30	Oczyszczalnia biologiczna, 8 szamb
	Kurozwęcz	-	-	Szamba
	Czapple	-	-	Szamba
	Zegrzyn	-	-	szamba
Dunowo	Dunowo	1 000	25	Zbiornik bezodpływowy
	Giezkowo	700	12	Oczyszczalnia biologiczno - mechaniczna
Konikowo	Konikowo	-	-	Brak oczyszczalni ścieków

Po podstawie przedstawionej tabeli możemy stwierdzić, że gospodarka ściekowa przedstawia się zdecydowanie gorzej, niż gospodarka wodna. Stanowi to swoista regułę, w stosunku do pozostałych gmin powiatu.

W wielu miejscowościach występuje całkowity brak uporządkowania gospodarki tzn. brak kanalizacji, legalnych wylewisk nieczystości, oczyszczalni ścieków, stąd też ścieki odprowadzane są do przydrożnych rowów. W lepszych przypadkach ścieki w wielu wsiach i z terenów zabudowy rozproszonej, odprowadzane są do nieszczelnych szamb stwarzając zagrożenie dla wód gruntowych i podziemnych. Taka sytuacja ma bardzo negatywny wpływ na stan środowiska, bowiem tworzy się łańcuch powodujący powolną degradację środowiska.

W związku z tym, należy podjąć decyzję o opracowaniu programu gospodarki wodno – ściekowej, któryby w sposób kompleksowy i racjonalny rozwiązywał problemy gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy.

15.3. Gospodarka odpadami

Odpady i związane z nim zagrożenia stają się w ostatnich latach coraz bardziej zauważalnym problemem w dziedzinie rozwoju gospodarczego. Stanowią jedno z najpoważniejszych źródeł zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, zwłaszcza w wypadku niewłaściwego ich składowania. Odpady złożone na składowiskach stanowią mogą zagrożenie dla wód powierzchniowych, podziemnych, gleb i powietrza.

W wyniku analizy ankiet i danych Urzędu Gminy można stwierdzić, że sytuacja w gminie w tym zakresie jest niezadowalająca:

- brak rozwiązań wywozu odpadów komunalnych który powoduje, że w każdym sołectwie występują nielegalne, „dzikie” wysypiska śmieci. Miejsca dzikiego składowania odpadów są przyczyną degradacji terenu – głównie zmniejszenia walorów estetycznych krajobrazu i mogą stanowić źródło zagrożenia epidemiologicznego.
- brak segregacji odpadów, brak pojemników mających na celu wstępne sortowanie odpadów przez mieszkańców – stłuczka szklana, plastikowa (dodatkowo edukacja proekologiczna).
- ponadto na terenie gminy istnieje jedno gminne wysypisko odpadów w Niedalinie o pojemności 16 800 m³; dokonując analizy ilości składowanych odpadów można stwierdzić, że obecna kubatura wystarczy na 4 - 5 lat funkcjonowania.

Dlatego też należy opracować program racjonalnej gospodarki odpadów stałych, który w sposób kompleksowy rozwiązywałby ten problem.

15.4. Gazyfikacja

Stopień gazyfikacji gminy Świeszyno;

- Świeszyno - 6, 7 km sieci (49 przyłączy) - 45 odbiorców;
- Niekłonicze – 5,7 km sieci (54 przyłącza) – 29 odbiorców;

- Konikowo – 6,7 km sieci (50 przyłączy) – 44 odbiorców;
- Strzekęcino – 1,8 km sieci (10 przyłączy) – 32 odbiorców;
- Niedalino – 5,8 km sieci (21 przyłączy) – 26 odbiorców;

Podsumowanie: 26, 7 km w całej gminie – 184 przyłącza.

Położenie graniczne z miastem Koszalin stwarza duże dogodności w zakresie inwestycji związanych z gazyfikacją. Z przedstawionych danych obserwuje się dużą dynamikę tego procesu - tylko trzy sołectwa wymagają doprowadzenia instalacji gazowej. Inicjatywa władz gminy zakłada doprowadzenie gazu do wszystkich odbiorców domowych, gospodarstw rolnych, odbiorców komunalnych, zakładów i innych obiektów.

Na intensywność zachodzących zmian będzie miał wpływ czynnik ekonomiczny, bowiem zmiana stosowanych obecnie paliw, na gaz jest ściśle zależna od ekonomicznej konkurencyjności gazu wobec innych nośników energii. Analizując obecne relacje cen kilku podstawowych nośników energii do ceny gazu, wykazują opłacalność jego stosowania, jednak wszystkie inwestycje w zakresie dostosowań do użytkowania gazu są bardzo kapitałochłonne. Dlatego też istotną sprawą jest zaangażowanie wszystkich mieszkańców i inwestorów gminy do bezpośredniej współpracy i uruchamianie inicjatyw np. zakładanie Komitetów Gazyfikacyjnych w celu szybkiego doprowadzania przyłączy i rozbudowy sieci.

15.5. Telekomunikacja

Na terenie gminy Świeszyno są zainstalowane automatyczne stacje telefoniczne typu analogowego – w Świeszynie, w Niedalinie i w Zegrzu Pomorskim. Sieci miejscowe wykonane są kablami doziemnymi i kablami podwieszanymi na liniach napowietrznych telefonicznych i elektroenergetycznych.

Obecnie na terenie gminy prowadzi się inwestycje polegające na wymianie central analogowych na cyfrowe i powiązaniu ich z jednostką nadrzędną w Koszalinie za pomocą traktów cyfrowych, realizowanych w budowanej aktualnie linii światłowodowej.

Głównie ze względów ekonomicznych – tam gdzie koszty budowy linii przewodowych są zbyt duże w stosunku do uzyskanych efektów (mała ilość abonentów – duże odległości) - przyszłość należy do światłowodów i systemów cyfrowych.

Stopień telefonizacji w gminie Świeszyno.

Tabela 26.

Liczba miejscowości włączonych do sieci telefonicznej	20 miejscowości (połączenie światłowodowe)
Liczba miejscowości wymagających włączenia do sieci telefonicznej	2 miejscowości
Orientacyjna liczba gospodarstw oczekujących na przyłączenie do sieci telefonicznej (%)	15%
Liczba działających jednostek pocztowych	1

Telefonia komórkowa

Aktualnie na terenie gminy jest zainstalowane jedno urządzenie nadawczo – odbiorcze i maszt antenowy w Niedalinie. Inwestycji tej dokonała sieć ERA GSM. W tej samej miejscowości w najbliższym czasie, zamierza inwestować również Polkomtel S. A. PLUS GSM.

Obecnie na terenie całego kraju, jak i w poszczególnych gminach obserwuje się prężny rozwój telefonii komórkowej. Duża konkurencja firm poszczególnych

sieci komórkowych, powoduje duże preferencje przy zakupie telefonu dla przeciętnego klienta.

15.6. Energia elektryczna

Na terenie gminy w miejscowości Dunowo zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 400/220/110 kV „Dunowo”. Jest to stacja o znaczeniu ponadregionalnym, stanowi podstawowe zasilanie w energię elektryczną dla północno - wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Stacja zasilana jest dwoma liniami 400 kV wyprowadzanymi z elektrowni „Dolna Odra” i „Żarnowiec” (szczytowo – pompowa) oraz powiązana linia 220 kV z elektrownią szczytowo - pompową w Żydowie (gm. Polanów).

Przedstawiony układ jest bardzo stabilny i niezawodny w zasilaniu w energię wyżej wymieniony obszar. Ponadto przebieg linii elektroenergetycznych zasilających stację w Dunowie, jak linie wyprowadzane ze stacji nie powodują żadnych ograniczeń dla rozwoju gminy.

Podstawowe zasilanie w gminie zapewnia linia 15 kV z Koszalina - Południe do elektrowni wodnej w Niedalinie. Źródłami zasilania dla poszczególnych miejscowości są stacje transformatorowe 15/0, 4 kV– 69 stacji. Z uwagi na maksymalny promień zasilania siecią 0,4 kV (długość 250 – 300 m) zachodzi potrzeba budowy na nowych osiedlach stacji transformatorowych.

15.6.1. Niekonwencjonalne źródła energii

Na terenie gminy znajdują się dwie elektrownie wodne:

- w Niedalinie 700 kW
- w Niedalinie (PZZ Stoisław) 100 kW

Elektrownia PZZ Stoisław funkcjonuje na potrzeby młyna w Stoisławiu. Konieczna jest modernizacja obu elektrowni.

W zakresie pozyskiwania innych alternatywnych źródeł energii np. wiatrowych nie przewiduje się ich budowy.

Podsumowując można stwierdzić, że stan sieci zasilającej jest zadowalający, istnieją duże rezerwy mocy i jest na pewno mocną stroną gminy.

Sfera gospodarcza

16. Uwarunkowania gospodarcze

Gmina Świeszyno nie wyróżnia się w większym stopniu od innych gmin Powiatu Koszalińskiego w zakresie dziedzin rozwijanej gospodarki, należy bowiem do jednostek, w których dominującą rolę odgrywa rolnictwo, leśnictwo i turystyka. Notuje się również pokłady zasobów surowców mineralnych takich jak kruszywa budowlane, torfy i borowiny, które należałoby wydobywać i wykorzystywać jako uzupełniający profil gospodarczy gminy.

Poniżej zostały sektorowo przedstawione podmioty gospodarcze działające na terenie gminy.

Tabela 27.

Podmioty działające na terenie gminy wg liczby zatrudnionych	Do 10 osób		11-20 osób		20 – 50 osób		Powyżej 50 osób	
	97 r.	98 r.	97 r.	98 r.	97 r.	98 r.	97 r.	98 r.
Przemysł	1	1	-	-	-	-	-	-
Rolnictwo	-	-	-	-	-	-	2	2
Przemysł przetwórczy	-	-	-	-	-	-	-	-
Budownictwo	25	28	30	32	-	-	-	-
Wydobycie surowców	-	-	-	-	-	-	-	-
Przemysł drzewny	16	16	-	-	-	-	1	1
Leśnictwo	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne produkcyjne	-	-	-	-	-	-	1	1
Sfera usług:								
Rzemiosło	12	15	-	-	-	-	-	-
Transport	18	18	-	-	-	-	-	-
Obsługa rolnictwa	-	-	-	-	-	-	-	-
Handel	133	136	-	-	-	-	-	-
Gastronomia	6	6	-	-	-	-	-	-
Obsługa turystyki	2	3	-	-	-	-	-	-
Inne usługi	15	21	-	-	-	-	-	-

Najważniejsze podmioty gospodarcze działające na terenie gminy:

- 1) Pomorsko - Mazowiecka Hodowla Ziemniaka w Strzeżeniu - produkcja roślinna i zwierzęca;
- 2) Przedsiębiorstwo Państwowe Centrala Zaopatrzenia Hutnictwa w Katowicach – Zakład Rolno - Przemysłowy w Zegrzu Pomorskim – produkcja roślinna i zwierzęca;
- 3) Gospodarstwo Rolne w Mierzymiu;

- 4) DREWEXIM Zakład Drzewny w Niedalinie – produkcja okien i drzwi;
- 5) HAKO Sp. z o. o. w Chałupach – produkcja urządzeń czyszczących;
- 6) WAKO w Świeszynie – produkcja elementów do budowy drewnianych domów.

16.1. Gospodarka gruntami

Powstawanie i rozwój nowych przedsiębiorstw opiera się w wielu przypadkach na zasadzie dzierżawy lub prywatyzacji terenów będących w zasobach Państwowego Gospodarstwa Leśnego (zasób 4 635 ha) i Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (zasób 3 774). Tereny będące w zasobach Agencji powstały w wyniku likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Na terenie gminy w wyniku prywatyzacji powstały nowe jednostki i zakłady:

- na bazie byłego Przedsiębiorstwa Hodowli Zwierząt Zarodowych powstało Przedsiębiorstwo Państwowe Centrala Zaopatrzenia Hutnictwa w Katowicach – Zakład Rolny w Zegrzu Pomorskim. Przedsiębiorstwo to nabyło na własność od Agencji nieruchomość zabudowaną o powierzchni 1 137 ha, a gospodaruje na powierzchni 2 408 ha.
- na bazie byłej Stacji Hodowli Roślin Strzekęcino powstała spółka jednoosobowa AWRSP pod nazwą Pomorsko – Mazowiecka Hodowla Ziemniaka w Strzekęcinie, która użytkuje w formie umowy dzierżawnej od Agencji teren 2 000 ha.
- Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin Oddział w Boninie użytkuje grunty na prawach wieczystego użytkowania (Mierzym).
- pozostałe grunty po zlikwidowanych PGR – ach użytkują osoby fizyczne; między innymi powstał Ośrodek Hodowli Pstrągów w Bardzlinie na bazie byłego Państwowego Gospodarstwa Rybackiego.

Na przykładzie przedstawionych informacji obserwujemy dosyć intensywny rozwój sektora małych i średnich firm. Jest to na pewno wynik bliskości miasta Koszalina, jak również otwartości władz gminy na inwestorów zewnętrznych.

Warto zaznaczyć, że mimo wielu trudności nadal dominującym sektorem jest rolnictwo zarówno pod względem produkcyjnym, jak i zatrudnienia.

17. Rolnictwo

W ostatnich latach, jak wspominaliśmy wcześniej, nastąpił kryzys strukturalny rolnictwa. Przyczyniły się do tego nieodpowiednio przeprowadzone procesy lat 90 -tych. W wyniku czego nastąpił drastyczny spadek opłacalności produkcji rolnej, likwidacja lub komercjalizacja gospodarstw wielkotowarowych, oraz innych jednostek produkcyjnych. Uległa również zmianie struktura wielkościowa indywidualnych gospodarstw rolnych, z tendencją do wzrostu małych gospodarstw, które z reguły nie prowadzą działalności rolniczej, a wykupiona ziemia służy często celom poza rolniczym (rekreacja lub jako lokata kapitału).

Zmiany związane z przekształceniami własnościowymi gruntów na terenie gminy Świeszyno dotyczącymi sektora rolnego zostały przedstawione w poprzednim rozdziale („Gospodarka gruntami”).

Poza przyczynami wynikającymi z braku racjonalnej polityki rządu, na rozwój rolnictwa i stan polskiej wsi wpływają czynniki stworzone przez “matkę naturę”, takie jak warunki przyrodnicze i struktura gruntów. Na terenie gminy Świeszyno przedstawiają się one następująco:

17.1. Uwarunkowania klimatyczne

Tabela 28.

Wskaźnik	Charakterystyka
Klimat	Cechy klimatu morskiego i kontynentalnego
Średnia roczna temperatura powietrza	7,2 °C, w miesiącu najcieplejszym: 17,1°C
Okres wegetacyjny	206 dni
Roczna suma opadów	650 mm, ok. 200 mm (maj – lipiec)
Wiatry	Przewaga wiatrów południowo – zachodnich 40 dni w ciągu roku – powyżej 10 m/s 7 dni w ciągu roku - powyżej 15 m/s
Zachmurzenia	Najkorzystniejsze – w okresie wiosenno – letnim, Najgorsze – na przełomie jesieni i zimy.
Mgły	Bardzo częste występowanie mgieł ok. 57 razy w roku

Jak z tabeli wynika na gminę Świeszyno duże oddziaływanie ma klimat morski, dlatego też omawiany teren charakteryzuje się dość chłodnym klimatem. Zima jest dosyć łagodna, ale przymrozki występują dosyć długo nawet do końca maja. Ponadto charakterystyczną cechą tego klimatu jest duża zmienność i kontrastowość stanów pogody.

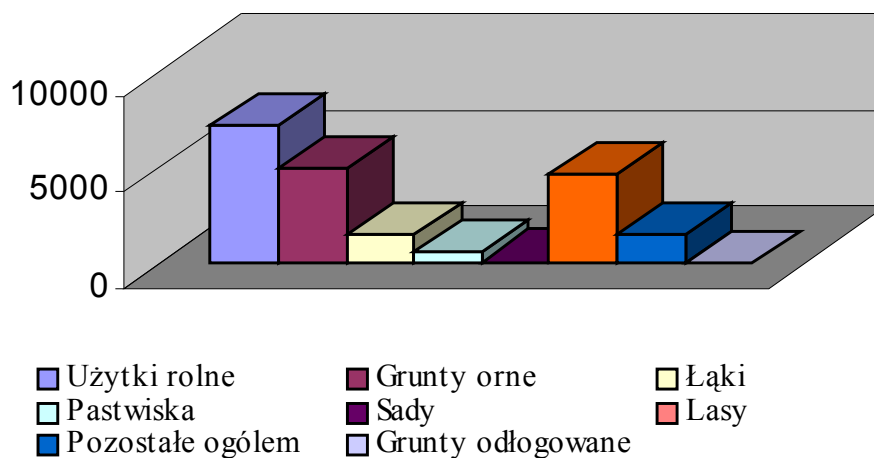
17.2. Uwarunkowania glebowe

Struktura agrarna w Gminie Świeszyno

Tabela 29.

Charakterystyka rolnicza gruntu	Areal (ha)
Ogółem powierzchnia	13 259
Użytki rolne	7170
Grunty orne	4951
Łąki	1472
Pastwiska	639
Sady	108
Lasy	4602
Pozostałe ogółem	1487
Grunty odłogowane	20
Bonitacja gleb	0,97

Struktura agrarna gruntów w gminie Świeszyno

Bonitacja gleb

Tabela 30.

Obszar	Bonitacja gleb	Możliwości wykorzystania
Niekłonice, Świeszyno Konikowo, Strzeżęcino, Mierzym, Giezkowo, Dunowo,	III a, III b, IV a, IV b	Tereny stwarzające możliwość intensywnego rozwoju rolnictwa.
Dunowo, Zegrze Pomorskie, Niedalino, Konikowo	V, VI, VIz	tereny przeznaczone do urbanizacji – rozwoju turystyki, agroturystyki i pod zalesienia

Wśród gruntów ornych dominują gleby średnie, które zajmują około 66% ich powierzchni z dominującą klasą IV a. Dobre gleby zajmują 12 % powierzchni z dominującą klasą III b. Wśród trwałych użytków zielonych największą powierzchnię zajmują gleby średnie w IV klasie – 65%.

Struktura wielkościowa gospodarstw w Gminie Świeszyno.

Tabela 31.

Lp.	Areal w ha	Liczba gospodarstw
1.	1 – 2	119
2.	2 – 3	81
3.	3 – 5	57
4.	5 – 7	32
5.	7 – 10	47
6.	10 – 15	34
7.	15 – 20	18
8.	20 – 30	13
9.	30 – 50	5
10.	50 – 100	1
11.	Powyżej 100	-

Analiza struktury wielkościowej gospodarstw funkcjonujących na terenie gminy, wykonana na podstawie danych Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego potwierdza dane w skali kraju, dotyczące rozdrobnienia agrarnego. Obecnie rolnik nie jest zainteresowany powiększaniem obszaru gospodarstwa ze

względu na brak możliwości zbytu wyprodukowanego zboża, mleka i mięsa. Ceny proponowane producentom rolnym nie pokrywają kosztów poniesionych na ich wyprodukowanie. Środki do produkcji rolnej oraz usługi mają tendencję zwyżkową, natomiast zboże, a w szczególności mleko i żywiec w porównaniu z rokiem 1997 uległy zmniejszeniu około 40%.

W przypadku, zmiany obecnej polityki rządu, gdy produkcja rolna stanie się opłacalna gmina Świeszyno predysponuje do stworzenia sfery wysoko rozwiniętego rolnictwa indywidualnego, osiągając miano stolicy żywicielskiej powiatu.

17.3. Produkcja roślinna i zwierzęca

Tabela 32.

Wyszczególnienie	Struktura zasiewów w (ha)	% powierzchni zboż	Średnie plony plodów rolnych (q/ha)
Zboża	3900	100	31,5
W tym:			
Pszenica	1100	28	30,2
Żyto	840	21	26,2
Jęczmień	770	20	32,1
Owies	310	8	33,6
Rzepak	270	7	25,0
Pszenżyto	220	6	-
Mieszanka zbożowa	390	10	-
Ziemniaki			220

Ilość inwentarza żywego w Gminie Świeszyno.

Tabela 33.

Rodzaj inwentarza	Stan ilościowy	
	Ogółem szt.	Podział
Bydło	1560	na 100 UR – 21,80
		w tym krowy - 680
Trzoda	1610	na 100 ha GO – 32,50
		w tym maciory - 340
Owce	10	na 100 ha UR – 0,30
Konie	40	-----
Kozy	30	-----

17.4. Podmioty gospodarcze działające w sektorze produkcji rolnej

Wykaz podmiotów gospodarczych, które mają największy udział w produkcji zwierzęcej i roślinnej w gminie.

- Pomorsko Mazowiecka Hodowla Ziemniaka w Strzekącinie - produkcja roślinna i zwierzęca. Wieloletnia tradycja hodowli nowych odmian ziemniaków i bydła mlecznego. Wyhodowano m.in. odmianę ziemniaków „BRYZA”.
- Przedsiębiorstwo Państwowe Centrala Zaopatrzenia Hutnictwa w Katowicach – Zakład Rolny w Zegrzu Pomorskim:.
- hodowla zwierzęca: hodowla bydła mięsnego rasy „Hereford”, bydła krzyżówkowego Limousin, bydła mlecznego oraz trzody chlewnej rasy pbz,
- produkcja roślinna: uprawa roślin zbożowych, oleistych, strączkowych i pastewnych,
- produkcja spirytusu surowego – dwie gorzelnie rolnicze z koncesją na produkcję dwóch milionów litrów spirytusu surowego.
- Gospodarstwo Rolne w Mierzymiu – Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin (filia Bonin), Zakład Doświadczalny Ziemniaka

W sytuacji związanej z brakiem stabilizacji polityki rolnej, wyżej wymienione zakłady będące gminnymi potentatami produkcyjnymi, również poszukują sposobów umożliwiających zmniejszenie kosztów produkcji rolnej. Jest to jedynie możliwe przez:

- zmniejszenie zatrudnienia w tym sektorze
- likwidację chowu bydła mlecznego
- poszukiwanie zatrudnienia w działalności pozarolniczej, poprzez realizację programów z zakresu dywersyfikacji obszarów wiejskich.

Obsługa sektora rolnego

Funkcjonujące punkty skupowe:

- żywiec – Pomorska Przemysł Mięsny „ Agros” S.A., prywatne ubojnie
- mleko – Koszalińska Spółdzielnia Mleczarska „ Mlekosz”
- zboża - PZZ „ Stoisław”
- rzepak – Centrala Nasienna w Koszalinie.

17.5. Gospodarstwa a doradztwo grupowo - problemowe

Na terenie gminy znajdują się gospodarstwa objęte doradztwem grupowo – problemowym, które jest realizowane przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego. Stanowią one bazę dla upowszechniania rozwiązań technologicznych z zakresu agrotechniki, zootechniki, ekonomiki i organizacji gospodarstw rolnych, agroturystyki oraz gospodarstwa domowego. Istotą doradztwa jest:

- określenie wspólnie z rolnikami istotnych problemów produkcyjno – ekonomicznych i socjalnych w ich gospodarstwach,
- wyłonienie grupy rolników i ich rodzin, które będą je rozwiązywali wspólnie z doradcą poprzez określone zadania upowszechnieniowo – doradcze.

Wykaz gospodarstw objętych doradztwem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34.

Imię i nazwisko	Wieś	Zakres produkcji
Barbara Nawrot	Konikowo	5 szt. krów
Edward Iwancio	Konikowo	5 szt. krów
Antoni Furman	Niekłonice	5 szt. krów
Antoni Hendzel	Niekłonice	5 szt. krów
Jan Rogaczewski	Niekłonice	5 szt. krów
Adam Wilk	Niekłonice	5 szt. krów
Wacław Cyngiel	Włoki	5 szt. krów
Leszek Babiński	Włoki	5 szt. krów
Leszek Jarzębowski	Włoki	5 szt. krów
Tadeusz Kobus	Włoki	5 szt. krów
Zygmunt Cakała	Krokowo	5 szt. krów
Józef Rybarczyk	Dunowo	5 szt. krów
Edward Iwańcino	Konikowo	0,5 ha ziemniaków
Michał Wołoszyn	Konikowo	0,5 ha ziemniaków
Antoni Furman	Niekłonice	0,5 ha ziemniaków
Leon Hendzel	Niekłonice	0,5 ha ziemniaków
Józef Warzecha	Niekłonice	0,5 ha ziemniaków
Adam Wilk	Niekłonice	0,5 ha ziemniaków
Wacław Cyngiel	Włoki	0,5 ha ziemniaków
Leszek Babiński	Włoki	0,5 ha ziemniaków
Leszek Jarzębowski	Włoki	0,5 ha ziemniaków
Stanisław Beska	Włoki	0,5 ha ziemniaków
Władysław Jagiełło	Niekłonice	0,5 ha ziemniaków
Józef Rybarczyk	Dunowo	0,5 ha ziemniaków
Stefan Wójcik	Świeszyno	0,5 ha ziemniaków

17.6. Gospodarstwa ekologiczne

Rolnictwo ekologiczne, jako alternatywna metoda gospodarowania oznacza system zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej w obrębie gospodarstwa, oparty na środkach pochodzenia biologicznego i mineralnego, nieprzetworzonych technologicznie. Podstawową zasadą jest odrzucenie w procesie produkcji żywności środków chemii rolnej. Gospodarowanie metodami ekologicznymi aktywizuje naturalne zasoby i biologiczne mechanizmy produkcyjne gospodarstwa.

Przestawianie gospodarstwa z produkcji konwencjonalnej oznacza proces przekształcania w trwały przyrodniczo i ekonomicznie agrosystem. Ponieważ każde z gospodarstw jest tworem indywidualnym, dlatego długość okresu przestawiania jest różna i może trwać od trzech do sześciu lat, co ustala organizacja udzielająca atestu, czyli Stowarzyszenie Ekoland.

Ta krótka prezentacja zasad tworzenia gospodarstw ekologicznych przedstawia ideę problemu. Zarówno na terenie Gminy Świeszyno jak i powiatu nie ma tego typu gospodarstw. Biorąc to pod uwagę, należy rozważyć możliwość ich stworzenia, bowiem produkcja zdrowej żywności nabierać będzie coraz większego znaczenia wobec postępującego procesu cywilizacyjnego.

17.7. Gospodarstwa agroturystyczne

Tworzenie gospodarstw agroturystycznych jest sposobem aktywizacji środowisk wiejskich. Jest działaniem na pograniczu wspierania działalności rolniczej i rozwoju turystyki. Agroturystyka, turystyka wiejska odgrywa więc bardzo dużą rolę, stanowi bowiem możliwość pozyskania dodatkowego źródła dochodu dla rolników. Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego, Stowarzyszenie agroturystyczne „KOSA” wspierają działania na rzecz rozwoju tej działalności poprzez cykle szkoleń i publikacji.

Na terenie gminy funkcjonuje jedno gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Włoki, pełniące również funkcję edukacyjną bowiem dodatkowo został tam utworzony ogród botaniczny. Pani Grażyna Zyber będąca właścicielką tej posiadłości, podjęła się jak na owe czasy, działania wręcz niemożliwego.

Jednak dzięki jej chęci i zapałowi, udało się zrealizować to zamierzenie. Na dzień dzisiejszy ogród botaniczny we Włokach oprócz przedstawionych funkcji stanowi nielada atrakcję turystyczną dla przyjezdnych gości z Polski i zagranicy.

W Gminie Świeszyno obecnie nie są w pełni wykorzystane możliwości rozwoju bazy agroturystycznej. Należy zrobić wszystko aby tę szansę wykorzystać.

18. Turystyka

Dotychczasowa analiza potencjału rozwojowego gminy zwraca uwagę na dużą atrakcyjność gminy. Duże kompleksy leśne, obfitość wód, bogactwo dziedzictwa kulturowego, brak uciążliwego przemysłu wpływają korzystnie na stan środowiska i malowniczy charakter obszaru. Aby w pełni dokonać analizy potencjału do rozwoju sektora turystycznego należy uwzględnić formy chronionego krajobrazu występujące w gminie i ofertę turystyczną jaką gmina dysponuje.

18.1. Formy chronionego krajobrazu stanowiące potencjał turystyczny

- Dolina rzeki Radew wraz z niezbędną otuliną stanowiącą korytarz ekologiczny systemu krajowego „ESOCH”.
- Obszar chronionego krajobrazu zbiornika wodnego Hajka na odległość do 500 m od brzegu jeziora, z dążeniem do maksymalnej koncentracji budownictwa wypoczynkowo – turystycznego, celem ochrony szczególnie cennych terenów pod względem przyrodniczym. Realizacja obiektów możliwie w odległości 100 m. od brzegu zbiornika, całkowity zakaz inwestowania w lasach.
- Położenie szczególnego nacisku na ochronę istniejących masywów leśnych o powierzchni 35 km².
- Dolina rzeki Czarnej wraz z korytarzem ekologicznym o szerokości min. 100 m. od brzegu rzeki.
- Jezioro Czarne – Śródleśne wraz z rozlewiskami, terenami bagiennymi i zbiornikami zalewowymi jako teren ważny ornitologicznie i botanicznie.

- Starodrzew na cmentarzach i wokół kościołów:
  - JARZYCE - cmentarz ewangeliczny nieczynny, przy kościele starodrzew;
  - ZEGRZE POMORSKIE - cmentarz ewangelicki nieczynny (dęby, jesiony, buki);
  - DUNOWO – cmentarz ewangelicki nieczynny;
  - Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej znajdujące się w wykazie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.
- Ciągi ekologiczne wszelkich cieków wodnych i dopływów rzeki Czarnej i Radew, w tym rzeki Chotla o szerokości 25-50 m. od brzegu.
- Wszelkie pradoliny i tereny użytków zielonych nie nadające się do zabudowy, tworzące wspólnie z dolinami rzek ciągłą siatkę korytarzy ekologicznych.

Przedstawione strefy ochronne, związane są głównie z ochroną dużej liczby czystych i malowniczo położonych cieków wodnych (jeziora Czarne i zbiornik Hajka oraz rzeki: Radew, Czarna i Chotla) stwarzają jednak możliwość zrównoważonego rozwoju różnych proekologicznych form turystyki.

18.2. Oferta turystyczna

Punkt informacji turystycznej znajduje się w Hotelu „Bursztynowy Pałac” w Strzekęcinie i w Urzędzie Gminy w Świeszynie, przed którym umieszczona się plansza informacyjna o szlakach pieszych i rowerowych, jak również wiele informacji użytkowych.

Obsługą turystów na terenie gminy zajmują się placówki hotelowe i gastronomiczne oraz obiekty rekreacyjno – wypoczynkowe.

Baza hotelowo - gastronomiczna

1. „Biały Pałac” w Strzekęcinie
2. „ Bursztynowy Pałac” w Strzekęcinie
3. Bar BMJ w Konikowie
4. Bar ”66” w Świeszynie
5. Klub O’KEY w Zegrzu Pomorskim

Obiekty rekreacyjno – wypoczynkowe

1. Ogród botaniczny we Włokach
2. Hodowla koni i szkółka jeździecka we Włokach
3. Ośrodek Wypoczynkowy „EKO – LAS” nad jeziorem Hajka w Niedalinie
4. Pole namiotowe nad jeziorem Czarne w Strzekęcinie i nad jeziorem Hajka w Niedalinie i Zegrzu Pomorskim.

Szlaki turystyczne

Związek Gmin Pomorza Środkowego powstał 1994 roku. Do Związku przystąpiły gminy **Świeszyno**, Sianów, Biesiekierz, Będzino, Manowo, Mielno, a roku 1999 Polanów. Jako jedno z zadań priorytetowych Związku jest wyznaczenie i oznakowanie szlaków pieszych, rowerowych i kajakowych.

Do tej pory na terenie gminy Świeszyno wyznaczono następujące szlaki:

1. Szlaki rowerowe:

- Szlak Pałaców i Trasa Słoneczna – kolor niebieski – 66,6 km:
Rosnowo (7,0 gm. Manowo) - Niedalino (17,5) – Strzekęcino (23,1) –
Golica (26,4) – Most na Radwi (29,7).

Poruszając się tym szlakiem mija się leśniczówkę w miejscowości Zegrzyn, droga dalej prowadzi brzegiem zbiornika Hajka, gdzie można zwiedzić elektrownię i stary młyn w Niedalinie. Podróżując dalej tą trasą można miło spędzić czas nad Jeziorem Czarnym (z dużymi pokładami borowiny), zobaczyć Biały i Bursztynowy Pałac w Strzekęcinie i wiele innych ciekawych zakątków.

2. Szlak kajakowy:

- Szlak Radwi: kanał Rosnowski (gm. Manowo – Jezioro Hajka –
Niedalino – Białogórzyno.

Szlak ten na terenie Gminy Świeszyno prowadzi głównie przez tereny wspaniałych kompleksów leśnych, bogatych w łowną zwierzynę i runo leśne. Płynąc możemy zobaczyć elektrownię w Niedalinie oraz Jezioro Hajka, na brzegu którego można sobie wypocząć i skorzystać z darów natury.

3. Ścieżka rowerowa – 1600 m łącząca Trasę Pałacową ze szlakiem do gminy Manowo.

Najciekawsze zakątki gminy

W rozdziale „Kultura” zostało zaprezentowane dziedzictwo kulturowe Gminy Świeszyno. Jednak przy omawianiu potencjału turystycznego przedstawimy dodatkowo miejsca, które są składają się na atrakcyjność turystyczną gminy.

- Zabytkowy zespół pałacowo – parkowy (Pałac Biały i Bursztynowy) w Strzeżeniu z największą kolekcją różaneczników w Polsce Północnej,
- Młyn i elektrownia wodna w Niedalinie,
- Kościół Gotycki z XV wieku w Jarzycach,
- Park i ślady ognisk średniowiecznych w Bardzlinie,
- Park w stylu angielskim w Zegrzu Pomorskim, Mierzymiu, Strzeżeniu, Sieraniu,
- Pracownia rzeźby w drewnie i kamieniu w Olszak,
- Wykorzystanie lotniska w Zegrzu Pomorskim, z możliwością przekształcenia i dostosowania do lotów.

Dokonana analiza poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego, wykazała, że gmina Świeszyno charakteryzuje się wysoką jakością produktów turystycznych. Obfitość lasów bogatych w runo leśne i zwierzynę łowną, obfitość cieków wodnych, w tym atrakcyjna rzeka Radew będąca siedliskiem ryb łososiowatych (pstrąg, troć, łosoś-tarło, lipień) są rajem dla myśliwych i wędkarzy. Dodatkowo ciekawostki przyrodnicze i obszary chronionego krajobrazu ważne ornitologicznie i botanicznie, predysponują gminę do rozwoju proekologicznych form turystyki (agroturystyki, turystyki kwalifikowanej), które powinny być oparte na zasadach zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju. Wśród miejscowości które wykazują tendencje rozwoju z sektorem turystyki to Niedalino, Strzeżenie, Mierzym, Dunowo, Zegrze Pomorskie, Włoki.

Sfera Finansowa

19. Polityka finansowa gminy Świeszyno

Gmina jako jednostka samorządowa samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową zgodnie z planem finansowym, zwanym budżetem, który jest przygotowywany przez zarząd gminy i zatwierdzany przez jej radę.

Dwie podstawowe funkcje budżetu to planowanie i kontrola. Planowanie to etap sporządzania planu finansowego, który tworzy dopiero podstawy do realizacji drugiej podstawowej funkcji budżetu – kontroli. Realizacja tej funkcji polega na porównywaniu osiągniętych rezultatów z budżetem (planem finansowym), dokonywaniu ocen występujących rozbieżności oraz podejmowaniu odpowiednich działań korygujących.

W warunkach posiadania ograniczonych zasobów finansowych (w takich znajduje się obecnie każda jednostka samorządu terytorialnego) podstawową rolą budżetu jest określenie limitów finansowych na realizację przedsięwzięć zgodnych z głównymi i częściowymi celami danej organizacji. W praktyce funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego oznacza to, że budżet powinien być efektywnym narzędziem realizacji programów zapisanych w strategii lokalnego rozwoju. Określenie głównych celów strategicznych oraz częściowych celów pośrednich warunkuje możliwość racjonalnego układania zapisów klasyfikacji budżetowej oraz określenia rzeczowych wykazów inwestycji przewidzianych do realizacji w perspektywie rocznej lub wieloletniej.

W analizie budżetów, gminy Świeszyno wykorzystano materiały sprawozdawcze oraz uchwały Zarządu Gminy dotyczące wykonania budżetu za lata 1997 - 99 oraz przyjęcia budżetu na 2000 rok. Dane poddane analizie przedstawiono w tabelach a charakter ich zmian w badanym okresie, na wykresach.

19.1. Dochody gminy

Akty prawne:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. **o samorządzie gminnym** (Dz. U. Nr 13, poz. 74, z późniejszymi zmianami),

2. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o **dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000** (Dz. U. Nr 150, poz. 983, z późniejszymi zmianami),
3. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o **finansach publicznych**,
4. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 maja 1994 r. dotyczące klasyfikacji dochodów i wydatków (Dz. U. Nr 66 poz. 286, z późniejszymi zmianami),

określają następujące źródła dochodów gminy :

1. wpływy z ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków:
  - od nieruchomości,
  - rolnego,
  - leśnego,
  - od środków transportu,
  - od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
  - od spadków i darowizn,
  - od posiadania psów,
2. wpływy z opłat:
  - skarbowej,
  - eksploatacyjnej, na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze,
  - lokalnych, uiszczanych na podstawie ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych,
  - innych,
3. udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa:
  - od osób fizycznych,
  - od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej,
4. subwencja ogólna, którą stanowią części:
  - podstawowa,

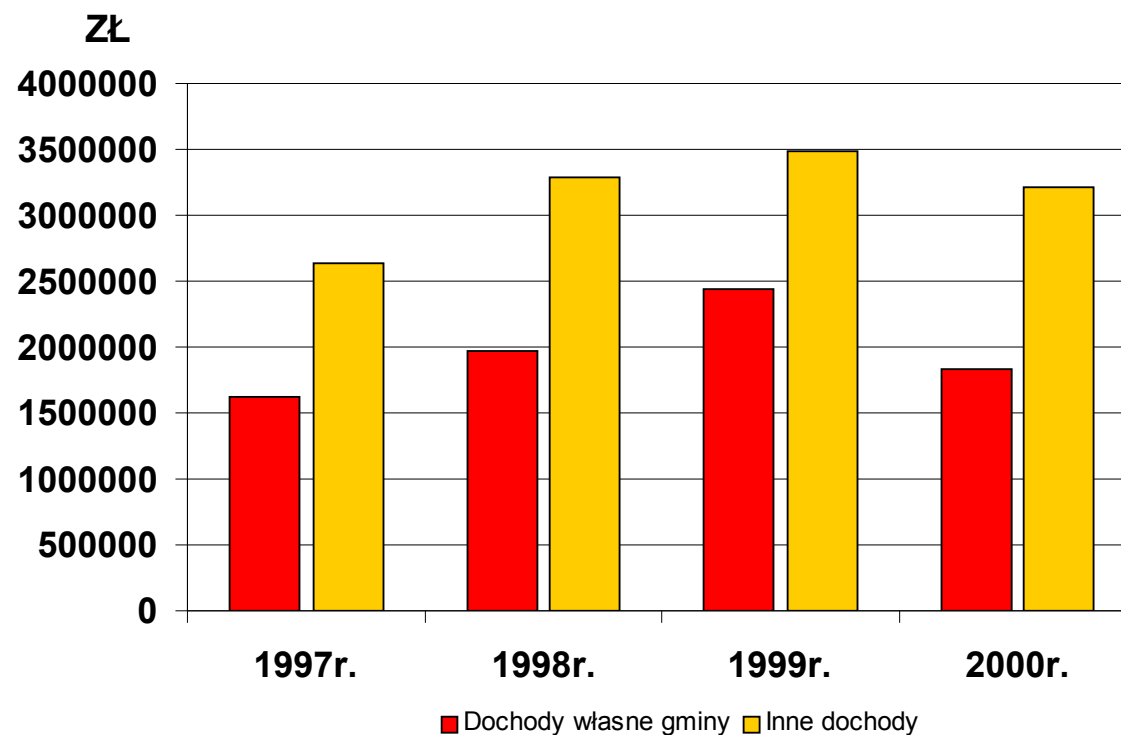
- oświatowa,
- rekompensująca,
- 5. dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe gminy,
- 6. dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej zlecone gminie i inne zadania zlecone ustawami,
- 7. odsetki od środków finansowych gminy, gromadzonych na rachunkach bankowych,
- 8. dochody z majątku gminy,
- 9. dochody z innych źródeł np. :
  - dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych gminy,
  - dotacje celowe z budżetu państwa na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego,
  - dotacje z funduszy celowych,
  - spadki, zapisy i darowizny,
  - odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę
  - odsetki i dywidendy od kapitału wniesionego do spółek
  - dochody z kar pieniężnych i grzywien.

Wysokość dochodów gminy Świeszyno, ich strukturę oraz zmiany na przestrzeni lat 1997-2000 przedstawiono w tabelach i na wykresach.

Ogólna struktura dochodów gminy Świeszyno w latach 1997-2000

Tabela 35

Wyszczególnienie	1997r. zł	udział %	1998r. zł	udział %	1999r. zł	udział %	2000r. plan. zł	udział %
Dochody własne gminy	1.620.523	38	1.965.953	37,5	2.442.959	41	1.836.380	36
Inne dochody	2.641.004	62	3.289.894	62,5	3.479.002	59	3.212.974	64

Dochody gminy Świeszyno w latach 1997-2000 - wg działów klasyfikacji budżetowej

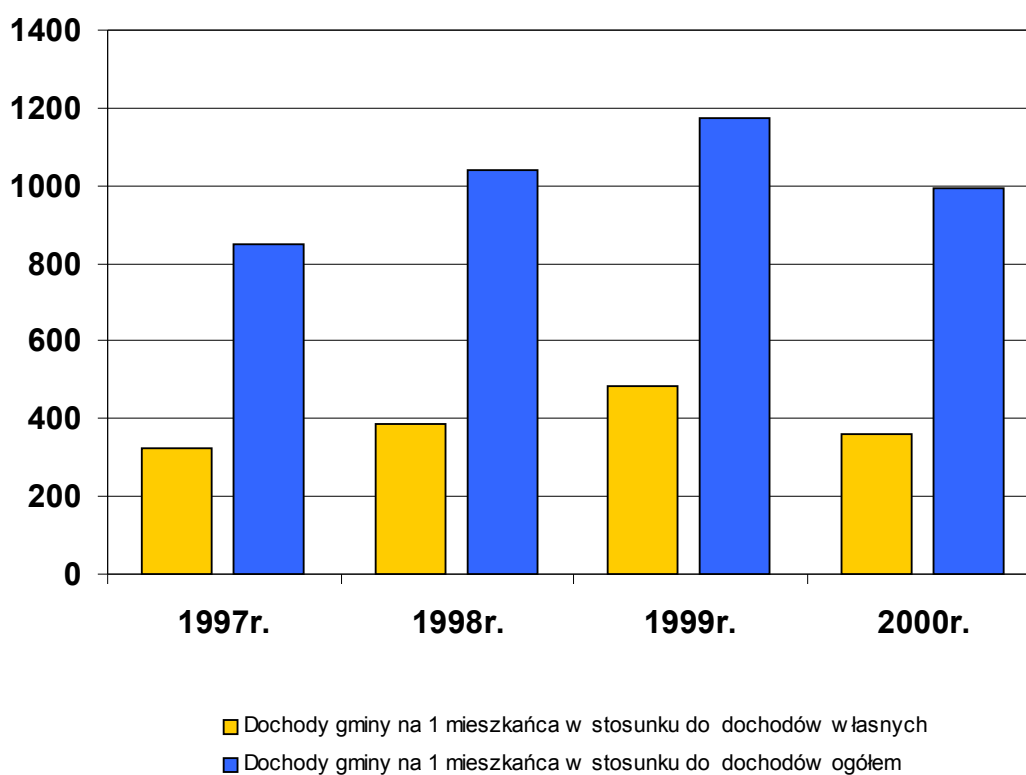
Tabela 36

Dział	Wyszczególnienie	1997r. zł	1998r. zł	1999r. zł	2000r. zł plan.
40	Rolnictwo	12.165	27.138	248	----
45	Leśnictwo	3.701	5.286	2.099	----
50	Transport	10.000	22.600	----	----
59	Łączność	----	14.000	----	----
70	Gospodarka komunalna	24.000	170.500	696.432	----
74	Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	300.001	468.570	347.393	194.000
79	Oświata i wychowanie	72.082	43.485	84.093	49.600
83	Kultura i sztuka	7.500	----	----	----
85	Ochrona zdrowia	----	----	5.350	----
86	Opieka społeczna	319.560	411.265	414.415	224.000
87	Kultura fizyczna i sport	770	995	1.172	----
88	Turystyka i wypoczynek	1.625	----	----	----
89	Różna działalność	75	75	178	----
90	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej	1.813.897	1.999.899	2.121.798	2.262.498
91	Administracja rządowa i samorządowa	87.304	94.190	110.716	114.000
94	Finanse	36.436	146.485	70.002	25.000
97	Różne rozliczenia	1.563.984	1.840.429	2.063.758	2.178.651
99	Urzędy naczelnych organów władzy, kontroli i sądownictwa	8.427	10.930	3.307	605
	Ogółem dochody	4.261.527	5.255.847	5.921.961	5.049.354

Dochody gminy Świeszyno w latach 1997-2000 na 1 mieszkańca

Tabela 37

Wyszczególnienie	1997r. zł	1998r. zł	1999r. zł	2000r. zł
Dochody gminy na 1 mieszkańca w stosunku do dochodów ogółem	846,70	1038,50	1171,50	993,80
Dochody gminy na 1 mieszkańca w stosunku do dochodów własnych	322,00	388,50	483,30	361,40

Dochody gminy Świeszyno w latach 1997-99 wykazują tendencję wzrostową, od 4261527 zł w 1997 r. do 5921961 zł w 1999 r. . W 2000 roku zakłada się ich spadek do 5049354 zł co zakłada optymistyczny trend wzrostowy wpływów budżetowych gminy.

Biorąc pod uwagę ogólną strukturę dochodów gminy należy zwrócić uwagę na stosunkowo wysoki udział dochodów własnych gminy w ogólnych dochodach, kształtujący się od ok. 38% w latach 1997 i 98 do 41% w 1999 r. . Tendencja

wzrostowa dochodów własnych została zachwiana planowanym spadkiem ich udziału w ogólnych dochodach do 36% w 2000 r. .

Niskie wskaźniki dotyczące 2000 r. wynikają z faktu, iż budżet uchwalony na ten rok rozpatrujemy bezpośrednio po fazie jego planowania nie biorąc pod uwagę etapu kontroli dokonywanej w ciągu całego roku budżetowego, niosącego za sobą szereg korekt i zmian, które w większości przypadków skutkują wzrostem dochodów gminy.

Analizując dochody gminy podzielone wg działów klasyfikacji budżetowej zauważamy znaczny udział dochodów klasyfikowanych w dziale 90 i 97.

Dział 90 obejmuje m in. część dochodów własnych gminy tj. wpływy z podatku rolnego, leśnego, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych, podatków i opłat od osób fizycznych, opłaty skarbowej. W poszczególnych latach dochody te stanowią odpowiednio 28% w 1997 r., 23% w 1998 i 99 r. oraz 29,5% w 2000 r. ogólnych dochodów gminy.

Do działu 90 zalicza się również wpływy stanowiące udział gminy w podatkach będących dochodami budżetu państwa. W poszczególnych latach dochody te stanowią odpowiednio 14% w 1997 r., 15% w 1998 r., 12,7% w 1999 r. i 15% w 2000r. ogólnych dochodów gminy.

Do działu 97 klasyfikowanych jest część dochodów zewnętrznych gminy, przekazywanych w formie subwencji ogólnej, która stanowi 33% w 1997 r., 30% w 1998 r., 35% w 1999 r. i 43% w 2000 r. ogólnych dochodów gminy.

Wpływy klasyfikowane w/g działów 90 i 97 łącznie stanowią 79% w 1997 r., 73% w 1998 r. , 70% w 1999 r., 87% w 2000 r. ogólnych dochodów gminy, co pozwala na stwierdzenie, że są to główne środki finansowe zapewniające funkcjonowanie gminy.

Najbardziej wymiernym wskaźnikiem, pozwalającym określić gminę jako biedną czy bogatą jest wysokość jej dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Dochody te kształtują się na poziomie 300-400 zł (w 1999r. korzystny wzrost do 480 zł) co nie klasyfikuje gminy do grupy biednych ani bogatych, stawia ją wśród

jednostek samorządu terytorialnego bez większych problemów finansowych, realizujących coroczne plany finansowe, zapewniające mieszkańcom podstawowe warunki w większości sfer ustawowo nakreślonej działalności.

19.2. Wydatki gminy

Prawidłowe planowanie i zarządzanie środkami finansowymi ma istotny wpływ na funkcjonowanie gminy i znajduje odzwierciedlenie w jakości i sprawności wykonywania zadań własnych. Do tej grupy zadań zalicza się sprawy z zakresu:

- ładu przestrzennego, gospodarki terenami i ochrony środowiska,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- oświaty, w tym szkół podstawowych, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury,
- kultury fizycznej, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej medycznej i prawnej.

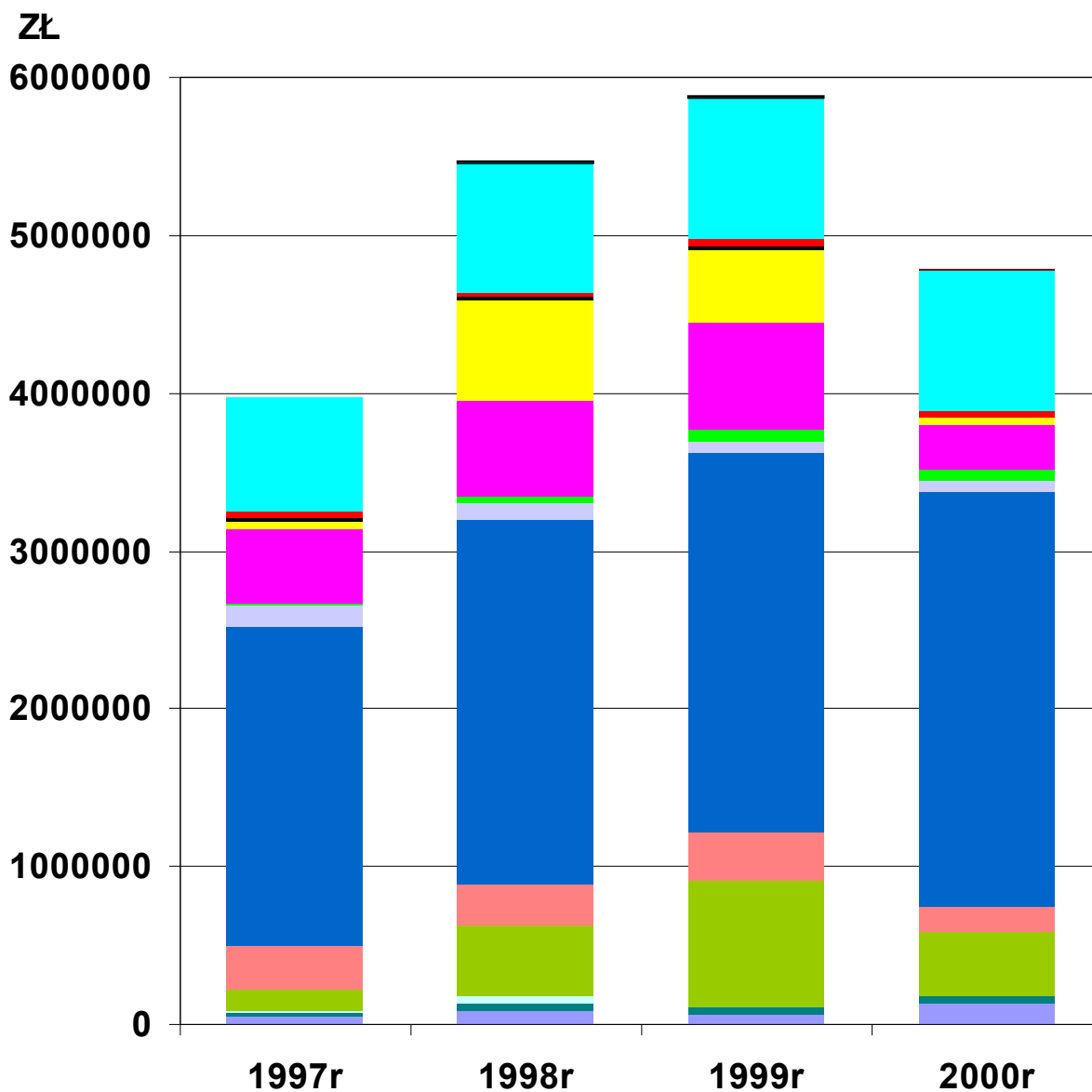
Obok zadań własnych gmina realizuje również zadania zlecone i powierzone, nałożone przez ustawy lub porozumienia, wydatkując przy tym środki otrzymane na ich realizację.

Wydatki gminy Świeszyno w latach 1997-2000 - wg działów klasyfikacji budżetowej

Tabela 38

Dział	Wyszczególnienie	1997r. zł	1998r. zł	1999r. zł	2000r. zł plan.
40	Rolnictwo	44.416	86.735	58.587	133.200
45	Leśnictwo	----	----	1.000	1.000
50	Transport	30.382	41.543	48.381	40.000
59	Łączność	5.215	52.000	----	----
70	Gospodarka komunalna	143.955	442.128	800.007	416.710
74	Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	271.643	262.880	309.259	149.110
79	Oświata i wychowanie	2.028.864	2.313.174	2.403.243	2.633.892
83	Kultura i sztuka	123.132	102.129	69.920	70.309
85	Ochrona zdrowia	16.092	47.364	77.805	71.000
86	Opieka społeczna	472.648	604.180	681.214	277.900
87	Kultura fizyczna i sport	51.801	638.273	455.515	55.000
88	Turystyka i wypoczynek	20.046	18.447	25.448	----
89	Różna działalność	42.645	26.011	49.267	45.000
91	Administracja rządowa i samorządowa	718.743	825.703	894.960	877.628
93	Bezpieczeństwo publiczne	----	----	5.444	----
97	Różne rozliczenia	----	----	----	10.000
99	Urzędy naczelných organów władzy, kontroli i sądownictwa	8.427	10.928	3.307	----
	Ogółem wykonane wydatki :	3.978.012	5.471.495	5.883.357	4.780.749
	w tym na inwestycje:	525.986 (13,2 %)	1.369.200 (25%)	1.177.654 (20%)	564.690 (11,8%)

WYDATKI GMINY ŚWIESZYNO W/G DZIAŁÓW W LATACH 1997-2000

- Urzędy naczelnych organów władzy, kontroli i sądownictwa
- Różne rozliczenia
- Bezpieczeństwo publiczne
- Administracja rządowa i samorządowa
- Różna działalność
- Turystyka i wypoczynek
- Kultura fizyczna i sport
- Opieka społeczna
- Ochrona zdrowia
- Kultura i sztuka
- Oświata i wychowanie
- Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne
- Gospodarka komunalna
- Łączność
- Transport
- Leśnictwo
- Rolnictwo

19.2.1. Inwestycje gminy w latach 1997-2000

Jedną z najważniejszych decyzji o charakterze taktycznym, podejmowanych przez zarząd gminy na etapie projektowania budżetu gminy, jest sporządzenie wykazu komunalnych inwestycji przewidzianych do realizacji w danym roku budżetowym.

Inwestycje w 1997 r.

1. Zakupiono rury na budowę wodociągu do Krokowa,
  - środki własne - 4.034 zł,
2. Zmodernizowano drogę rolniczą : Kępa Świeszyńska – Olszak,
  - środki własne - 6.146 zł,
  - środki z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych – 10.000 zł,
3. Wykonanie map, odbitek oraz wykonanie uproszczonego projektu technicznego telefonizacji miejscowości Giezkowo,
  - środki własne – 6.013 zł,
4. Kontynuacja rozbudowy oczyszczalni ścieków w Niedalinie,
  - środki własne – 31.434 zł,
  - dotacja z budżetu Wojewody – 36.000 zł,
  - refundacja wynagrodzeń i składki ZUS dla pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 20.841 zł,
5. Wydatki na rozpoczynającą się budowę gazociągu w Nieklonicach (warunki techniczne, wykonanie map do celów projektowych),
  - środki własne – 8.195 zł,
6. Zakupy inwestycyjne dla Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Świeszynie (koparko – ładowarka, agregat prądotwórczy, przyczepa do samochodu) ,
  - środki własne – 10.922 zł,
7. Wydatki na budowę sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Zegrzu Pomorskim (mapy dla celów projektowych, adaptacja projektu technicznego),

- środki własne – 20.464 zł,
8. Modernizacja Szkoły Podstawowej w Świeszynie,
- środki własne – 181.528 zł,
  - dotacja z budżetu Wojewody – 42.000 zł,
  - refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 21.653 zł,
9. Kontynuacja adaptacji budynku sklepu w Świeszynie na przedszkole,
- środki własne – 130.821 zł,
  - refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 21.296 zł,
10. Modernizacja świetlicy wiejskiej w Niedalinie,
- Środki własne – 26.015 zł,
  - Dotacja z budżetu Wojewody – 5.000 zł.

Inwestycje w 1998 r.

1. Budowa wodociągu długości 980 m do Krokowa - kontynuacja inwestycji z 1997 r.
- Środki własne – 10.552 zł,
  - Dotacja z budżetu Wojewody – 10.000,
  - Wpłaty Społecznego Komitetu Budowy Wodociągu,
  - refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego. Urzędu Pracy – 20.327 zł
- Inwestycja zakończona, koszt całkowity – 47.913 zł.
2. Budowa sieci rozdzielczej telefonów we wsi Giezkowo dla 20 abonentów – kontynuacja inwestycji z 1997 r.
- Środki własne – 37.948 zł,
  - Wpłaty Społecznego Komitetu Telefonizacji – 14.000 zł,
  - refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 19.463 zł.

Inwestycja zakończona, koszt całkowity – 77.454 zł.

3. Budowa sieci gazowniczej średniego ciśnienia (4,3 km) we wsi Niekłonice – kontynuacja inwestycji z 1997 r.

- Środki własne – 160.772 zł,
- Dotacja z budżetu Wojewody – 150.000 zł,
- Wpłaty Społecznego Komitetu Gazyfikacji – 20.500 zł,
- refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 18.564 zł.

Inwestycja zakończona, koszt całkowity – 358.031 zł.

4. Adaptacja budynku sklepu na przedszkole w Świeszynie – kontynuacja inwestycji rozpoczętej w 1996 r.

- Środki przekazane w 1998 r., ogółem – 342.036 zł wraz z wyposażeniem,
- Refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy w latach 1996-98 – 65.811 zł,
- Środki własne przeznaczone w latach 1996-98 - 576.041 zł .

Inwestycja zakończona, koszt całkowity – 641.852 zł.

5. Budowa sali gimnastycznej w Zegrzu Pomorskim – kontynuacja inwestycji rozpoczętej w 1996 r.

- Środki własne – 476.140 zł,
- Refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 8.579 zł,

6. Modernizacja drogi rolniczej w Niekłonicach na odcinku 3 km .

- Środki własne – 4.445 zł,
- Środki z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych – 10.000 zł,
- Refundacja wynagrodzeń i składki ZUS pracowników publicznych z Rejonowego Urzędu Pracy – 12.469 zł.

7. Modernizacja Szkoły Podstawowej w Dunowie.

- Środki własne – 55.814 zł .

8. Rozbudowa wodociągu do mieszkańców za torami kolejowymi w Niekłonicach.
  - Środki własne – 6.560 zł .
9. Dofinansowanie inwestycji - budowa domu pogrzebowego w Świeszynie – 16.819 zł .
10. Dofinansowanie inwestycji - budowa ścieżek rowerowych – 30.000 zł .
11. Dofinansowanie inwestycji – modernizacja hydroforni w Niedalinie i Świeszynie – 11.000 zł – środki z budżetu Wojewody.
12. Dofinansowanie zakupu mikrobusu z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 10% wartości, tj. 8.365 zł .

Inwestycje w 1999 r.

1. Wykonano 500 m sieci wodociągowej we wsi Niekłonice – kontynuacja inwestycji rozpoczętej w 1998 r.
  - Środki własne – 2.727 zł,
  - Refundacja wynagrodzeń i składek ZUS dla pracowników publicznych z Powiatowego Urzędu Pracy – 9.617 zł .
2. Wykonanie prac geodezyjnych – mapa sytuacyjno – wysokościowa dla celów projektowych budowy wodociągu do Chałup – 5.550 zł .
3. Dofinansowanie budowy domu pogrzebowego w Świeszynie – 9.991 zł .
4. Kontynuacja budowy sali gimnastycznej w Zegrzu Pomorskim – w 1999 r. wydatkowano 535.821 zł .
5. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Strzekęcinie.
  - Środki z budżetu Wojewody – 149.000 zł,
  - Refundacja wynagrodzeń i składek ZUS dla pracowników publicznych z Powiatowego Urzędu Pracy – 16.768 zł,
  - Środki własne – 399.115 zł .
6. Udział gminy w budowie ścieżki rowerowej – 74.810 zł.

7. Zakupiono samochód dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Niedalinie – pierwsza rata – 22.000 zł zapłacona w 1999 r.
8. Zakupiono autobus do dowozu dzieci do szkół – trzy raty łącznie 102.879 zł zapłacono w 1999 r.

Planowane inwestycje w 2000 R.

1. Kontynuacja modernizacji oczyszczalni ścieków w Strzekęcinie – 260.000 zł.
2. Spłata pozostałych rat za autobus szkolny – 136.280 zł .
3. Modernizacja oświetlenia ulicznego – 49.570 zł .
4. Budowa wodociągu do miejscowości Chałupy i modernizacja hydroforni w Dunowie – 79.700 zł .

Analizując wydatki budżetowe gminy Świeszyno w latach 1997-2000 można stwierdzić, iż największe środki finansowe wydatkowane są na oświatę i wychowanie (dział 79 klasyfikacji budżetowej) tj. 51% w 1997 r., 42% w 1998 r., 40% w 1999 r. i 55% w 2000 r. ogólnych wydatków gminy. Większość tych środków przeznaczana jest na cele bieżące związane z funkcjonowaniem szkół podstawowych, przedszkoli, świetlic itp..

Drugim obszarem, na który gmina przeznaczają znaczne środki finansowe jest administracja państwowa i samorządowa (dział 91 klasyfikacji budżetowej). Są to kwoty stanowiące od 15 do 20% ogólnych wydatków gminy, przeznaczone na funkcjonowanie jednostek administracji (Urząd Wojewódzki, Urząd Gminy, Rada Gminy), wydatkowane przez gminę w ramach zadań zleconych, powierzonych oraz własnych.

Ponadto gmina przeznaczają znaczną część środków finansowych na opiekę społeczną (w badanym okresie do 11% ogólnych wydatków), gospodarkę komunalną (udział w ogólnych wydatkach wynosi: 3,6% w 1997 r., 8% w 1998 r., 13% w 1999 r., 8% w 2000 r.), gospodarkę mieszkaniową oraz niematerialne usługi komunalne (udział w ogólnych wydatkach wynosi: 6,8% w 1997 r., 4,8% w 1998 r., 5% w 1999 r., 3% w 2000 r.)

W analizie wydatków gminy bardzo ważnym wskaźnikiem jest ilość środków przeznaczonych na inwestycje, które mają decydujący wpływ na procesy rozwoju lokalnych wspólnot samorządowych.

W polityce inwestycyjnej gminy Świeszyno można wyodrębnić dwa główne obszary inwestycji :

1. Inwestycje związane ze szkolnictwem – rozbudowy, modernizacje, remonty szkół podstawowych (Dunowo, Świeszyno) oraz budowa sali gimnastycznej przy szkole podstawowej w Zegrzu Pomorskim. Środki wydatkowane na te cele w latach 97-99 to 36% wszystkich wydatków inwestycyjnych w tym okresie.
2. Inwestycje infrastrukturalne - budowa gazociągu (Niekłonice), wodociągów (Chałupy, Niekłonice, Krokowo), rozbudowa i modernizacja hydrofornii (Dunowo, Niedalino, Świeszyno), modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków (Strzekęcino, Niedalino), telefonizacja (Giezkowo). Ta grupa stanowi 37% ogólnych wydatków inwestycyjnych gminy w latach 97-99.

Największą inwestycją gminy w badanym okresie była budowa sali gimnastycznej w Zegrzu Pomorskim, która pochłonęła ok. 1 048 904 zł., co stanowi prawie 29% budżetu inwestycyjnego w latach 97-99.

19.3. Podsumowanie

Budżety gminy Świeszyno mają charakter równowagi tzn. wydatki równoważone są przez dochody gminy.

Można zauważyć, że gospodarka finansowa gminy jest prowadzona w sposób dający gminie poczucie bezpieczeństwa finansowego, plany finansowe mają charakter realistyczny i są wykonywane z reguły w 100%. Są to niewątpliwie cechy, które stanowią podstawę prawidłowego funkcjonowania samorządu.

Mimo tak stabilnego fundamentu, w koncepcji gospodarowania finansami gminy można zauważyć pewną zachowawczość, szczególnie w sposobach finansowania poszczególnych inwestycji gminnych. Budżet inwestycyjny, pozbawiony znacznego zasilania zewnętrznego pozwolił gminie na realizację tylko

kilku znaczących inwestycji. Pozostałe mają charakter bieżący - modernizacje, remonty. W takich warunkach inwestowanie obejmuje tylko te sfery życia, których rozwój podyktowany jest ewolucją potrzeb społeczności lokalnej. Oprócz takich potrzeb polityka inwestycyjna gminy powinna uwzględniać te przedsięwzięcia, których realizacja będzie istotnie przyczyniać się do tworzenia dogodnych warunków dla rozwoju lokalnego sektora gospodarczego. Rozwój tego sektora, powstanie nowych podmiotów gospodarczych, stworzenie warunków do inwestowania (poprzez własne inwestycje) dla inwestorów zewnętrznych spowoduje wzrost dochodów własnych (podatki, opłaty lokalne, dochody z majątku gminy), co podniesie poziom ogólnych dochodów gminy, niezbędnych do świadczenia szerokiego zakresu usług na rzecz jej mieszkańców.

Pierwszym krokiem do poprawy warunków rozwoju przedsiębiorczości w gminie są przeprowadzone w badanych latach inwestycje dotyczące infrastruktury technicznej. Takie działania powinny jednak objąć cały obszar gminy, zwiększając jej atrakcyjność inwestycyjną dla przedsiębiorców z zewnątrz. Bez środków z zewnątrz jest to wyzwanie bardzo trudne do realizacji. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż wykorzystywanie tylko narzędzi polityki finansowej gminy (środki budżetowe) do działań w obszarze stymulowania lokalnego rozwoju niesie za sobą duże ryzyko strat i utraty zdolności finansowania usług komunalnych. Dlatego należy dążyć do uzyskania wszelkich pozabudżetowych środków finansowych.

Właściwe wykorzystanie budżetowych i pozabudżetowych zasobów finansowych a co za tym idzie sukces gminy uzależniony jest od wprowadzenia nowoczesnego stylu zarządzania jednostką samorządową, który opiera się na:

1. Marketingowym podejściu do zarządzania w gminie – postrzeganiu całości gminy jako organizacji, która musi konkurować z innymi gminami, tworząc lepsze warunki dla rozwoju przedsiębiorczości oraz wygodniejszego życia niż inne,
2. Wieloletnim programowaniu inwestycji – tworzeniu wieloletniego programu inwestycyjnego zawierającego wstępne priorytety realizacji kluczowych,

gminnych przedsięwzięć inwestycyjnych pozwala redukować niedogodności wynikające z ograniczeń możliwości finansowania w perspektywie ponadrocznej oraz niepewności dotyczące źródeł finansowania takich inwestycji,

3. Konstruowaniu budżetu gminy w formie tzw. budżetu w układzie zadań – wyodrębnieniu w budżecie gminy dwóch podstawowych zbiorów środków finansowych (operacyjnych i inwestycyjnych) co pozwala na racjonalizację wydatków, przeprowadzanie bieżących analiz finansowych, a na ich podstawie – przewidywanie przyszłych dochodów i wydatków gminy, określenie jej zdolności kredytowej i pośrednio inwestycyjnej, opracowywanie wieloletnich planów budżetowych i inwestycyjnych, określenie źródeł finansowania jednostkowych projektów inwestycyjnych, określenie długoterminowego finansowania działalności komunalnej, tworzenie instrumentów zarządzania długiem.

20. Diagnoza stanu rozwoju gminy Świeszyno według koncepcji wskaźników rozwoju

Brak miary określającej, jakie powinny być optymalne wielkości czynników charakteryzujących stopień rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, prowadzi do konieczności zastosowania metod określania względnych wskaźników rozwoju danej jednostki na tle innych.

Koncepcja wskaźników rozwoju wspólnot terytorialnych jest oparta na Wskaźniku Rozwoju Społecznego (HDI) przyjętym przez ONZ dla oceny rozwoju poszczególnych państw świata. Punktem wspólnym z praktyką przyjętą przez ONZ jest oparcie się na pieniądzu jako mierniku możliwości realizowania swoich potrzeb przez dane wspólnoty terytorialne. Nie chodzi tutaj jednak o wielkość środków stojących do dyspozycji społeczności lokalnej lecz o to, skąd się te środki biorą, a także, na zaspokajanie jakich potrzeb są przeznaczane. Elementy te są postrzegane jako indykatory rozwoju gminy.

Chcąc uzyskać wiedzę o tym, co stoi na przeszkodzie do nieskrępowanego rozwoju (tzn. takiego wydawania pieniędzy, aby pomnażały wspólny dorobek społeczności, nie zaś służyły odtwarzaniu raz osiągniętego poziomu lub ratowały egzystencję zagrożonych jednostek) wprowadza się do obliczeń czynniki obrazujące, jaka jest wielkość i znaczenie, na terenie każdej ze wspólnot terytorialnych, zjawisk społecznych i gospodarczych opóźniających lub niweczających procesy rozwoju.

Podstawą określenia stopnia rozwoju gminy są następujące czynniki:

- A. Udział dochodów własnych gminy w danym okresie czasu w stosunku do całkowitego dochodu gminy uzyskanego w tym samym czasie (stosunek wyrażony w %).
- B. Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach poniesionych przez gminę w danym okresie czasu (wyrażony w %).
- C. Stopa ubóstwa (wyrażona w %). Miarą tego czynnika jest liczba mieszkańców gminy otrzymujących pomoc za pośrednictwem gminnych

służb pomocy społecznej (niezależnie od tego, czy pomoc taką otrzymali jednokrotnie czy też wielokrotnie albo stale).

D. Stopa bezrobocia (wyrażona w % bezrobotnych mieszkańców danego obszaru w stosunku do ogółu czynnych zawodowo).

Dwa pierwsze czynniki świadczą o rozwoju gminy, dwa następne o obciążeniu tego rozwoju zjawiskami i działaniami świadczącymi o istnieniu problemów społecznych spowalniających lub uniemożliwiających rozwój.

O wyborze powyższych czynników decydują następujące względy:

1. Źródła powstawania dochodów gminy są różne. Część dochodów zawdzięczana jest różnego rodzaju dotacjom i subwencjom ze strony państwa. Szczególne znaczenie ma jednak ta część dochodów gminy, która pośrednio lub bezpośrednio jest wypracowywana przez jej mieszkańców i podmioty gospodarcze wykorzystujące gminne zasoby. Są to dochody własne gminy.

Udział tych wpływów w ogólnej sumie dochodów świadczy o tym, w jakim stopniu gmina i jej mieszkańcy sami kształtują wielkość swoich zasobów, a w jakim stopniu pozostają uzależnieni od wsparcia z zewnątrz. Dochody własne świadczą o rozwoju gospodarczym gminy i o poziomie zamożności ludności ją zamieszkującej. Ten wskaźnik można uznać za odpowiednik „produktu narodowego netto”.

2. Posiadane środki można przeznaczać na inwestycje lub na bieżącą konsumpcję. Zdolność inwestowania uznaje się za ważny wskaźnik rozwoju albowiem zapewnia to pomnażanie źródeł zysków (dochodów) w następnych okresach czasu przysparzając nowych miejsc pracy, lub też utrzymując miejsca pracy już istniejące, a także odtwarzając i wzbogacając środowisko oraz warunki życia mieszkańców gminy (infrastruktura społeczno-techniczna). Brak inwestycji oznaczać będzie dopuszczenie do dekapitalizacji posiadanego majątku, obniżenie poziomu życia mieszkańców gminy oraz ograniczenie osiągania większych dochodów w następnych okresach czasu.

3. Ludność uboga to osoby nie potrafiące lub nie będące w stanie samodzielnie zdobyć środków niezbędnych do utrzymania. Problem dostarczenia tych środków jest problemem wspólnoty zobligowanej do świadczenia pomocy społecznej. Jest oczywiste, że ta kategoria ludności nie jest, ani nie może być źródłem dochodów natomiast jest przedmiotem wydatków.
4. Podobnie ludność bezrobotna przez swą bezczynność zawodową nie pomnaża dorobku wspólnoty – ciążą na niej najmniejsze obciążenia podatkowe, nie wypracowuje ona żadnego zysku dla żadnych pracodawców. Bezrobotni stanowi dla gminy znaczne obciążenie finansowe, a także społeczne (bardzo często jest ona przedmiotem świadczeń opieki społecznej lub też tworzy się dla niej miejsca pracy nie mające większego uzasadnienia ekonomicznego).

Jednym z powodów, dla których te właśnie czynniki znajdują się w centrum zainteresowania jest to, że informacje na ich temat są łatwo dostępne i ustalone w identyczny sposób dla każdej z jednostek administracyjnych oraz są ze sobą spójne, powiązane tzn. odnoszą się do tego samego zakresu zjawisk i wydarzeń.

Do obliczeń i analizy Wskaźników Rozwoju Społeczności Lokalnej przyjęto dane z 1997 r. i 1998r. Taki wybór podyktowany jest brakiem aktualnych danych (z 1999r.) dot. wszystkich gmin woj. Zachodniopomorskiego. Należy zwrócić jednak uwagę na fakt, iż dane charakteryzujące poszczególne, rozpatrywane wskaźniki nie mają charakteru nagłej, niespodziewanej zmienności, a ich niewielkie zmiany występują w całym obszarze, który stanowi płaszczyznę odniesienia i porównań, co nie powoduje zmiany ich wartości względnych.

METODA OBLICZEŃ

Dwa pierwsze wskaźniki A i B są obliczane według wzoru:

$$W = \frac{X - Min}{Max - Min}$$

zaś dwa następne C i D według wzoru:

$$W = \frac{Min - X}{Max - Min}$$

W obu wzorach:

X – oznacz konkretną wielkość danego czynnika osiągniętą przez konkretną wspólnotę w danym roku,

Min – oznacza minimalną wielkość danego czynnika osiągniętą przez jedną z gmin rozpatrywanego obszaru odniesienia w danym roku,

Max - oznacza maksymalną wielkość danego czynnika osiągniętą przez jedną z gmin rozpatrywanego obszaru odniesienia w danym roku.

Różnica w odmiennym usytuowaniu wielkości **X** w obu wzorach wynika z traktowania bezrobocia i ubóstwa jako zjawisk ograniczających nie zaś „napędzających” rozwój.

Cząstkowe wskaźniki roczne z pierwszej grupy (A, B), (stymulanty) – świadczą o rozwoju – zawsze przybierają wartości dodatnie w przedziale (0;1), gdzie wynik „0” jest wynikiem najgorszym a wynik „1” najlepszym.

Kolejne wskaźniki roczne (C, D), (destymulanty) – świadczą o problemach w rozwoju – zawsze przybierają wartości w przedziale (0;-1), gdzie wynik „0” charakteryzuje wspólnotę o najmniejszym zagrożeniu zjawiskiem, a wynik „-1” charakteryzuje wspólnotę najbardziej zagrożoną.

W rezultacie wartość ogólnego wskaźnika rozwoju gminy powstaje poprzez zsumowanie czterech wskaźników cząstkowych i może zawierać się w przedziale (-2;2).

Wielkość wskaźników rozwoju społecznego gminy Świeszyno na tle powiatu koszalińskiego.

ROK 1997 r.

CZYNNNIK	GMINA							
	Mielno	Manowo	Będzino	Biesiekierz	Polanów	Bobolice	Sianów	Świeszyno
Dochody własne % - A	77,7	29,1	41,4	31,1	28,6	24,0	31,5	38,1
W_A	1,000	0,095	0,324	0,132	0,086	0,000	0,140	0,263
Wydatki na inwestycje % - B	52,5	23,2	11,9	24,9	9,8	21,6	22,9	13,2
W_B	1,000	0,314	0,039	0,354	0,000	0,276	0,308	0,080
$W_A + W_B$ stymulant	2,000	0,409	0,363	0,476	0,086	0,276	0,448	0,343
Stopa ubóstwa % - C	6,2	4,0	5,3	11,2	10,8	8,8	6,1	8,5
W_C	-0,306	0,000	-0,180	-1,000	-0,944	-0,667	-0,292	-0,625
Stopa Bezrobocia % - D	9,4	9,5	10,6	14,0	23,0	19,7	11,6	11,7
W_D	0,000	-0,007	-0,088	-0,338	-1,000	-0,757	-0,162	-0,170
$W_C + W_D$ destymulant	-0,306	-0,007	-0,268	-1,338	-1,944	-1,424	-0,454	-0,795
$W_{og.}$	1,694	0,402	0,095	-0,852	-1,858	1,148	-0,006	-0,452
Ogólny wskaźnik rozwoju danej gminy na tle pozostałych gmin powiatu koszalińskiego	1.	2.	3.	6.	8.	7.	4.	5.

Wielkość wskaźników rozwoju gminy Świeszyno na tle gmin województwa zachodniopomorskiego.

ROK 1998 r.

CZYNNNIK	GMINA							
	Mielno	Manowo	Będzino	Biesiekierz	Polanów	Bobolice	Sianów	Świeszyno
Dochody własne % - A	89,7	23,2	38,2	31,2	23,3	20,5	29,9	37,4
W_A	1,000	0,039	0,256	0,155	0,040	0,000	0,136	0,244
Wydatki na inwestycje % - B	44,1	20,3	13,2	20,1	16,6	22,6	19,5	25,0
W_B	1,000	0,230	0,000	0,223	0,110	0,304	0,204	0,382
$W_A + W_B$ stymulant	2,000	0,269	0,256	0,378	0,150	0,304	0,340	0,626
Stopa ubóstwa % - C	12,9	4,7	5,7	9,9	10,8	8,9	6,5	10,1
W_C	-1,000	0,000	-0,122	-0,634	-0,744	-0,512	-0,220	-0,659
Stopa Bezrobocia % - D	9,2	8,9	11,0	13,6	19,7	19,2	11,1	13,1
W_D	-0,028	0,000	-0,194	-0,435	-1,000	-0,954	-0,204	-0,389
$W_C + W_D$ destymulant	-1,028	0,000	-0,316	-1,069	-1,744	-1,466	-0,424	-1,048
$W_{og.}$	0,972	-0,269	-0,060	-0,691	-1,594	-1,162	-0,084	-0,422
Ogólny wskaźnik rozwoju danej gminy na tle pozostałych gmin powiatu koszalińskiego	1.	2.	3.	6.	8.	7.	4.	5.

ROK 1997

Najmniejszy wskaźnik rozwoju w województwie zachodniopomorskim wynosi $W_{og} = -1,181$ (gm. Świdwin);

Największy wskaźnik rozwoju w województwie wynosi $W_{og} = 1,442$ (gm. Mielno);

Gmina Świeszyno o ogólnym wskaźniku rozwoju $W_{og} = 0,012$ zajmuje 56 miejsce. Jest ostatnią gminą posiadającą dodatni wskaźnik rozwoju.

ROK 1998

Najmniejszy wskaźnik rozwoju w województwie zachodniopomorskim wynosi $W_{og} = -1,639$ (gm. Brzeźno);

Największy wskaźnik rozwoju w województwie wynosi $W_{og} = 1,511$ (gm. Dobra Szczecińska);

Gmina Świeszyno o ogólnym wskaźniku rozwoju $W_{og} = -0,176$ zajmuje 46 miejsce.

Powyżej przedstawiono zestawienie wskaźników rozwoju w dwu letnim okresie (lata 1997 i 1998) na tle gmin powiatu i na tle gmin województwa.

Analiza porównawcza gmin powiatu koszalińskiego wykazuje duże ich zróżnicowanie pod względem rozwoju. Gmina Świeszyno wykazuje pewną stabilność procesu rozwoju w analizowanych latach (wskaźnik rozwoju kształtuje się na podobnym poziomie). Jest on jednak ujemny, na co wpływ ma głównie cząstkowy wskaźnik ubóstwa, bezrobocia i niski dodatni wskaźnik inwestycji.

W celu wyciągnięcia pełniejszych wniosków, analizy tego samego rodzaju dokonano, powiększając obszar bazowy do granic województwa. Pozwoliło to na klasyfikację wszystkich badanych gmin do grup A, B lub C. Gmina Świeszyno znalazła się w grupie B – gmin o niestabilnej sytuacji rozwoju. Można przypuszczać, że przynajmniej częściowo źródła powodzenia gmin typu B, leżą w swoistej symbiozie z gminami typu A tzn. przodującymi w rozwoju. O ile gminy typu B nie leżą bezpośrednio nad morzem albo przy granicą, tak jak gmina Świeszyno, o tyle też rozmiary ich rozwoju są odpowiednio mniejsze.

Bliskość geograficzna do obszarów notujących rozwój, wydaje się być warunkiem koniecznym własnego powodzenia, ale nie warunkiem wystarczającym. Dlatego gmina Świeszyno zaliczająca się do tej kategorii doświadcza pewnych wahań osiąganego wskaźnika rozwoju.

Jeśli tendencje takie utrzymają się może to oznaczać, że gmina Świeszyno wyczerpała „proste” źródła swego rozwoju i musi zintensyfikować swoje działania prorozwojowe.

Dla lepszego zilustrowania powyższych rozważań, kształtowanie się kluczowych wskaźników charakteryzujących gminy województwa przedstawiono na mapach.

Materiałem źródłowym powyższej analizy jest publikacja pt. „Roczniki rozwoju samorządów Województwa Zachodniopomorskiego 1997 – 1998; Szanse i Zagrożenia” autorstwa R. Czyszkiewicza i M. Molewicza.

***Analiza słabych
i mocnych stron
gminy -
Analiza SWOT***

21. Słabe i mocne strony rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych

Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze	Mocne strony	Słabe Strony
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ rolniczo – turystyczny charakter gminy; ☐ atrakcyjność krajobrazowa: <ul style="list-style-type: none"> - walory zróżnicowanych elementów rzeźby młodoglacjalnej (zagłębienia wytopiskowe, małe jeziora – jez. Czarne) - strefy chronionego krajobrazu (Dolina rzeki Radew, rz. Chotla, jez. Czarne, Hajka) - zespoły pałacowo parkowe, tereny cenne ornitologicznie i botanicznie, - czyste środowisko naturalne - kompleksy leśne (bogactwo zwierzyny łownej i runa leśnego) - przewaga użytków rolnych ☐ duże pokłady surowców naturalnych (kruszywa, tory, borowiny) ☐ dobry układ komunikacyjny ☐ bezpośrednia styczność z granicami z miasta Koszalin (centrum kultury, centrum innowacji i wiedzy) ☐ położenie przy linii kolejowej Gdańsk – Koszalin (8km) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ mała obszarowo gmina, ☐ brak dróg krajowych, ☐ duże natężenie ruchu kołowego, ☐ nie wydobywanie surowców naturalnych, ☐ brak strategii promocji gminy, ☐ brak współpracy partnerskiej z zagranicą, w ramach kształtowania zrównoważonego ekorozwoju, ☐ niska świadomość ekologiczna społeczeństwa. ☐ Mała ilość gruntów pozostających w bezpośredniej decyzji gminy.
	Szanse	Zagrożenia
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ zmiana z monofunkcyjnego na wielofunkcyjny rozwój gminy, ☐ rozwój turystyczny gminy, ☐ rozwój współpracy w ramach Euroregionu Pomerania, ☐ rozwój gminy w aspekcie współpracy międzynarodowej ☐ ułatwiony rozwój infrastruktury inżynierskiej ze względu na podmiejski charakter gminy (wodociągi, kanalizacja, gazyfikacja) ☐ odtworzenie lotniska turystyczno – pasażerskiego w Zegrzu Pomorskim ☐ budowa parku technologicznego w Giezkowie przy współpracy z Politechniką Koszalińską ☐ stworzenie mocnego lobby w gminie ☐ ochrona istniejących obszarów chronionych i tworzenie nowych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ brak troski o zachowanie ładu przestrzennego, przy zmieniającej się kompozycji przestrzennej – ocena krajobrazu zurbanizowanego na tle krajobrazu naturalnego, ☐ włączenie Konikowa i Niekłonic do Koszalina, ☐ konkurencja gmin nadmorskich, ☐ słaba współpraca z fundacjami i organizacjami dysponującymi środkami finansowymi

Sfera społeczna

Mocna strona	Słaba strona
<ul style="list-style-type: none"> ☐ więzi lokalne i aktywność władz; ☐ zmiany demograficzne wykazujące tendencje wzrostową; ☐ przewaga osób młodych, w wieku produkcyjnym; ☐ tendencje wzrostowe pod względem zatrudnienia w przemyśle budownictwie, usługach, handlu i administracji z jednoczesnym spadkiem zatrudnienia w rolnictwie; ☐ duże zasoby dziedzictwa kulturowego – zabytki, zespoły pałacowo – parkowe, stare grodziska itp. ☐ dobry stan techniczny szkół; ☐ aktywna działalność Gminnego Ośrodka Kultury, zespołów folklorystycznych „Jagody” oraz Kół Gospodyń Wiejskich w Niedalinie; ☐ dobrze zorganizowany dowóz dzieci do szkół ☐ aktywny rozwój organizacji i klubów sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dużo małych miejscowości; ☐ brak lokalnych liderów; ☐ wysoki procent bezrobocia (największy udział ludzi w wieku mobilnym) ☐ duża liczba mieszkańców posiadających wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe; ☐ przewaga osób biernych zawodowo (bezrobotnych, emerytów i rencistów); ☐ brak towarzystw, stowarzyszeń kulturalnych; ☐ małe zaangażowanie sponsorów miejscowych; ☐ zbyt mało świetlic wiejskich; ☐ brak szkół ponadpodstawowych i ośrodków dokształcenia zawodowego; ☐ brak pracowni komputerowych i językowych w szkołach; ☐ brak zajęć poza szkolnych dla dzieci i młodzieży w szkołach, mało kół zainteresowań; ☐ brak specjalistycznych usług medycznych; ☐ brak ośrodka do zajęć terapeutycznych dla osób borykających się z patologiami społecznymi i osób w trudnych sytuacjach życiowych. ☐ Mało imprez o charakterze ponadlokalnym i ponadregionalnym
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ☐ napływ ludzi do gminy, ☐ uruchomienie systemu edukacji i przekwalifikowania i doskonalenia zawodowego. ☐ Świeszyno animatorem kultury, sportu i rekreacji oraz centrum administracyjno – usługowe gminy. ☐ utworzenie Centrum Informacyjno - Doradczego i jego ścisła współpraca z Euroregionem Pomerania i Powiatowym Urzędem Pracy ☐ utworzenie Centrum Wspierania Rodziny ☐ promocja i rozwój rzemiosła i rękodzieła ludowego. ☐ kreowanie lokalnych liderów, ☐ prężny rozwój stowarzyszeń. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wysoki poziom bezrobocia w sąsiednich gminach ☐ bezrobocie o charakterze strukturalnym ☐ apatia i demoralizacja społeczna; ☐ brak długofalowego programu prowadzonego przez Krajowy Urząd Pracy ☐ pogłębiające się ubożenie społeczności wiejskiej ☐ zaniechanie dalszej edukacji po ukończeniu gimnazjum

Sfera ekologiczno - techniczna

Mocna strona	Słaba strona
<ul style="list-style-type: none"> ❑ dobry układ komunikacyjny dróg, ❑ 30 ha gruntów przeznaczonych na inwestycje (w dużej mierze uzbrojonych); ❑ dobre połączenia komunikacją MZK, PKS; ❑ lotnisko w Zegrzu Pomorskim; ❑ inicjatywy społeczne w zakresie zakładania Komitetów Społecznych do spraw uporządkowania poboczy, do spraw budowy sieci gazowniczej, wodociągowej, kanalizacyjnej, ❑ szybki rozwój telekomunikacji stałej i dobrze funkcjonująca telefonia komórkowa ❑ intensywny rozwój gazyfikacji ❑ zadowalający stan zaopatrzenia w energię – elektrownia w Dunowie – zasilanie ponadregionalne, ❑ alternatywne źródła energii -elektrownie wodne w Niedalinie 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ brak dróg krajowych, ❑ brak chodników na terenie gminy, ❑ zły stan techniczny pasów drogowych i poboczy ❑ niewystarczające środki na remonty i naprawy dróg i chodników ❑ brak rozwiązań gospodarki – wodno - ściekowej, ❑ brak rozwiązań gospodarki odpadami, ❑ słaba edukacja proekologiczna społeczności gminnej, ❑ utrudnienia w dostępie do internetu. ❑ Mała ilość gruntów będących w gestii gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ❑ współpraca gminy z AWRSP dla ustalenia przyszłego przeznaczenia niezagospodarowanych gruntów (na cele publiczne, turystyczne i inne.). ❑ pozyskanie inwestorów do zagospodarowanie wolnych gruntów; ❑ poprawa stanu infrastruktury technicznej, która zdopinguje rozwój gospodarczy (rozwój przedsiębiorczości, rozwój turystyki) ❑ opracowanie programów modernizacji dróg, rozwiązań gospodarki wodno – ściekowej, odpadowej i ścisły monitoring środowiska przyrodniczego. ❑ zmiana systemu grzewczego ze stałego na gazowe ❑ bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców ❑ szerzenie łączności drogą światłowodową ❑ budowa nowych trafostacji, ❑ pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej (SAPARD, WFOŚ, NFOŚ, AWRSP itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację poszczególnych programów z zakresu infrastruktury technicznej, ❑ występowanie „dzikich” wysypisk w lasach i na terenach rolniczych, ❑ słaby dostęp do łączności drogą internetową, zniechęca inwestorów i ludzi biznesu, ❑ większość gospodarstw korzysta z ogrzewania na paliwo stałe co powoduje duże zanieczyszczenie środowiska.

	Mocne strony	Słabe strony
Sfera gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> ❑ korzystne warunki do rozwoju rolnictwa (gleby, klimat, ukształtowanie terenu), ❑ odpowiednie warunki do rozwoju produkcji metodami ekologicznymi, ❑ zakład rolno-przemysłowy będący potentanem na terenie powiatu w zakresie hodowli bydła mięsnego rasy „Hereford” i bydła Limousin, ❑ wprowadzanie nowych technologii w zakresie produkcji roślinnej m.in. hodowli ziemniaków - Pomorsko Mazowiecka Hodowla Ziemniaka w Strzekęcinie, ❑ istotny udział inwestorów zewnętrznych działających w przemyśle przetwórczym i drzewnym ❑ duży potencjał do rozwoju turystyki, agroturystyki m. in. ogród botaniczny we Włokach, szkółka jeździecka, zespoły pałacowo – parkowe, elektrownia wodna i młyn w Niedalinie, szlaki rowerowe, szlak kajakowy – rz. Radew, strefy chronionego krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ duża ilość drobnych gospodarstw, które w wielu wypadkach zaniechały działalności rolniczej, ❑ brak grup producenckich ❑ brak gospodarstw ekologicznych ❑ brak podmiotów skupowych na terenie gminy ❑ niskie kwalifikacje rolników, ❑ mały udział rolników w szkoleniach z zakresu dywersyfikacji obszarów wiejskich, ❑ słaby rozwój przedsiębiorczości ❑ niedostateczne wykorzystanie walorów turystycznych; ❑ mała oferta wypoczynku sobotnio niedzielnego, ❑ niedostosowana infrastruktura turystyczna do wydłużenia sezonu turystycznego poza miesiące letnie; ❑ mało pól campingowych, namiotowych ❑ brak markowego produktu; ❑ słaba promocja gminy;

	Szanse	Zagrożenia
Sfera gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> □ dobra i jasna polityka wspierająca wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, □ wspieranie lokalnego przemysłu rolno – spożywczego, □ miano żywicielskiej stolicy powiatu □ wykorzystanie zasobów i rozwój pozarolniczych form działalności (rzemiosło, handel, agroturystyka, gastronomia), □ Niedalino, Strzekęcino, Zegrze Pomorskie animatorami rozwoju turystyki □ zalesianie gruntów najsłabszych rolniczo z dopłatami ze Skarbu Państwa □ stworzenie systemu wspierania małej i średniej przedsiębiorczości (aktywizacja gospodarcza, kreowanie liderów lokalnych, ulgi dla inwestorów), 	<ul style="list-style-type: none"> □ niewłaściwa i niestabilna polityka rolna państwa, □ słaby rozwój infrastruktury technicznej blokujący dynamiczny rozwój społeczno – gospodarczy gminy. □ niski poziom inwestowania w gospodarstwach rolnych – dalsza dekapitalizacja majątku □ niska opłacalność produkcji rolnej, □ ubożenie rolników, wzrost patologii, □ wzrastające ceny środków do produkcji rolnej, □ napływ tańszych produktów rolnych z zagranicy □ drogie i trudno dostępne kredyty dla rolników □ przedłużający się okres przedakcesyjny do Unii Europejskiej.

Zarządzanie gminą i finanse gminne	Mocne	Słabe
	<ul style="list-style-type: none"> ❑ sprawny Zarząd i Rada Gminy ❑ spójne inicjatywy w zakresie działań związanych z rozwojem gminy, ❑ przynależność do organizacji pozabudżetowych – Komunalnego Związku Celowego Gmin Pomorza Zachodniego POMERANIA i Związku Gmin Pomorza Środkowego, ❑ stosunkowo duży udział dochodów własnych w ogólnych dochodach gminy, ❑ ukierunkowanie się na wieloletnie programowanie inwestycji ❑ zrównoważone budżety gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ duża odległość od władzy wojewódzkiej, ❑ słaba promocja gminy, ❑ zbyt niskie budżety gmin ❑ za mało środków własnych na realizację niezbędnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej), ❑ niewielki udział w środkach pozabudżetowych w finansowaniu inwestycji ❑ niskie dochody z majątku gminy
	Szanse	Zagrożenia
	<ul style="list-style-type: none"> ❑ większy udział w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych – AWRSP, WFOŚ, NFOŚ, funduszy Unii Europejskiej ❑ preferencje wojewódzkie dla najsłabszych jednostek w regionalnych programach rozwoju z wykorzystaniem funduszy pomocowych. ❑ Wprowadzenie nowych uregulowań prawnych w zakresie finansowania samorządów terytorialnych 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ chaos kompetencyjny powstały w wyniku wprowadzanych reform ❑ przekazywanie nowych zadań gminom przez administrację rządową bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego.

Z dokonanej analizy słabych i mocnych stron wynikają następujące wnioski i kierunki rozwoju gminy, które w wyniku dalszej hierarchizacji i przekształceń zostaną przeformułowane na cele strategiczne:

- restrukturyzacja obszarów wiejskich i rolnictwa (zmiana z monofunkcyjnego na wielofunkcyjny rozwój ze zwróceniem uwagi na zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie)
- aktywizacja społeczności lokalnej jako forma zwalczania bezrobocia.
- rozwijanie infrastruktury cywilizacyjnej a zwłaszcza dostępności komunikacyjnej.
- wykorzystanie walorów naturalnych turystycznych i surowcowych.
- wytworzenie produktów markowych, oryginalnych w kraju i poza granicami.
- współpraca z Politechniką Koszalińską, rozwój nowych technologii, specjalizacji i ich doskonalenie przez rozwijanie przedsiębiorczości.
- rozwijanie oświaty i kształcenia dorosłych, a zwłaszcza doskonalenia zawodowego.
- opracowanie różnorodnych planów, publikacji i programów rozwojowych i inwestycyjnych
- nawiązanie kontaktów partnerskich z gminami w kraju i zagranicą
- tworzenie różnorodnych stowarzyszeń oraz tworzenie związków celowych gmin nawet z własnej inicjatywy
- pobudzanie aktywności społecznej – kreowanie liderów gminnych w dziedzinie oświaty, kultury, przedsiębiorczości i działalności społecznej
- zintensyfikowanie poszukiwania środków pozabudżetowych na rozwój gospodarczy, ekologiczny i cywilizacyjny.

Reasumując należy stwierdzić, że w gminie Świeszyno istnieją potencjalne możliwości zapewniające wzrost ekonomiczny i rozwój społeczny mieszkańcom. Dlatego te potencjalne możliwości, należy w sposób przemyślany, planowy i racjonalny wykorzystać.

***Strategiczny plan
rozwoju gminy
Świeszyno***

22. Rola gminy w tworzeniu warunków do rozwoju na poziomie lokalnym

Do tej pory wielokrotnie posługiwaliśmy się pojęciem **rozwój**. Natomiast gdy zastanowimy się dogłębnie nad sformułowaniem definicji rozwoju, możemy mieć spore kłopoty, ponieważ rozwój jest pojęciem uzależnionym od przyjętych kryteriów wartości. Można bowiem powiedzieć, że rozwój to zmiana stanu obecnego na lepszy, przy czym owa “lepszość” wynika z tego, co dla nas jest dobre i ważne. Dlatego według różnych systemów wartości, różne zmiany będą określane jako rozwój. Nie da się zatem stworzyć jednej, uniwersalnej definicji rozwoju. Kluczem do uzyskania zgody, w przypadkach wymagających współdziałania wielu ludzi, jest zaakceptowanie przez nich określonego zestawu, tych samych wartości stanowiących podstawę dalszych prac i ocen. Intuicyjne odczucia poszczególnych osób, znacznie się od siebie różnią, pomaga więc często odpowiedź, że najczęściej (i chyba najlepiej) definiuje się rozwój na podstawie pewnych zjawisk, których występowanie uznaje się za jego widome symptomy.

Nieco łatwiej niż rozwój w ogóle, przyjdzie nam zdefiniować rozwój społeczno - gospodarczy, który jest właśnie tematem naszych rozważań. W związku z tym, można powiedzieć, że jest to taka zmiana stanu obecnego, która prowadzi do wzrostu dobrobytu i poprawy standardu życia większości ludności, przy czym przez standard życia należy rozumieć dostęp do dóbr i usług zarówno materialnych, jak i duchowych (w zakresie kultury, wiedzy, sztuki, rozrywki etc.). Wobec tak przedstawionej definicji rozwój gospodarczy można określić poprzez sporządzenie listy zjawisk, które są czynnikami wpływającymi na rozwój.

Oto one:

- wyższy niż stopa inflacji wzrost dochodów ludności;
- wzrost produktu wytworzonego i sprzedanego na jednostkę czasu;
- przyrost miejsc pracy;
- wzrost posiadanego przez osoby fizyczne i prawne majątku;

- realny wzrost dochodów budżetu gminy.

Innymi miarami rozwoju mogłyby być:

- przyrost liczby ludności;

- wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców;

- spadek bezrobocia;

- poprawa zaspokojenia określonych potrzeb albo inaczej wzrost standardów.

Choć pierwsze wyliczenie wydaje się bardziej precyzyjne, “mierzy” bowiem wzrost, łatwo zgodzimy się, że drugie, wykorzystujące pośrednie wskaźniki rozwoju, jest bliższe istotnego celu gminy. Dostrzegamy, że chodzi tu raczej o efekty i możliwości, jakie ten wzrost niesie ze sobą.

Istotnym celem rozwoju wydaje się przecież szybkie i wyraźnie odczuwalne przez mieszkańców gminy osiągnięcie realnych szans życiowych, dzięki własnej przedsiębiorczości, talentom i indywidualnej aktywności.

Ważne będą jednak koszty, jakie trzeba ponieść, aby ów rozwój nastąpił. Wiążą się one z takimi zagadnieniami, jak bezpieczeństwo przyszłego pokolenia, dobry stan środowiska naturalnego, bezpieczeństwo zdrowotne, zachowanie istotnych tradycji, dziedzictwa przeszłości itp.

Jeśli przyjmiemy, że rozwój gospodarczy jest procesem tworzenia dobrobytu poprzez mobilizowanie zasobów ludzkich, materialnych, naturalnych oraz kapitału zmierzającym do wytworzenia rynkowych dóbr i usług to mimo, że niegdyś tak pojmowany rozwój był domeną sektora prywatnego, od co najmniej kilkunastu lat staje się on zasadniczym zadaniem władz lokalnych, które stały się odpowiedzialne za podtrzymanie aktywności gospodarczej, wzrost liczby miejsc pracy i umacnianie bazy podatkowej.

Lokalna gospodarka musi być analizowana, rozumiana i wspierana w sposób uwzględniający specyficzne miejscowe warunki. Dlatego samorząd może poznać je, zrozumieć znacznie lepiej niż odległe szczeble władzy państwowej. Stąd zadaniem władzy lokalnej stają się działania na rzecz własnego rozwoju gospodarczego, dobrze wkomponowane w strategię makroekonomiczną. Rozwój jest niewątpliwie najlepszym sposobem pozbycia się większości problemów, przed jakimi staje władza lokalna.

Jedynie w warunkach rozwoju udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko, jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Tylko wtedy, można też liczyć na synergię – zgodne i wzajemne wzmacnianie się różnych działań i inicjatyw podejmowanych przez różne podmioty (osoby prawne i fizyczne, organizacje i grupy nieformalne).

W związku z powyższym widać, jak istotna jest rola gminy w jej rozwoju ogólnym. Wynika ona z konstytucyjnych cech samorządu terytorialnego (zadania i odpowiedzialność gminy określone ustawowo), jak również ze świadomej polityki władz w zakresie racjonalnego planowania mikro i makroregionalnego (przemyślana strategia, programy rozwojowe). Władze gminy Świeszyno obrały odpowiedni kierunek zmierzający do rozwoju swojej gminy, podejmując m. in. współpracę z jednostkami i regionami, w ramach realizacji wspólnych zadań międzygminnych, powiatowych, międzypowiatowych i wojewódzkich.

22. 1. Inwestycje jako motor napędowy rozwoju gospodarczego

Trwały wzrost gospodarczy nie jest możliwy bez inwestycji. Dlatego szansę rozwoju gospodarczego gminy oceniać można m.in. na podstawie zakresu i rodzaju prowadzonych tam inwestycji, dokonywanych przez wszystkich inwestorów.

Zainteresowaniem władz samorządowych (opracowujących gminne programy, w tym strategię i programy inwestycyjne) powinny być nie tylko inwestycje finansowane bezpośrednio przez gminę, lecz także inwestycje dokonywane przez inne podmioty inwestujące na terenie gminy.

Rozwój wszystkich inwestycji należy planować tak, aby powodowały rozwój kolejnych.

O ważności inwestycji gminnych dla rozwoju przedsiębiorczości, turystyki, dla innych inwestycji lokalnych, wpływających generalnie na rozwój społeczno - gospodarczy, decydują następujące cechy:

- Dobrze zaplanowane inwestycje infrastrukturalne powodują kolejne inwestycje (np. uzbrojenie terenów pod budownictwo przyciąga inwestorów budowlanych).
- Unormowane warunki formalno – prawne np. dotyczące własności gruntów.
- Inwestycje są najskuteczniejszą (i w zasadzie jedyną) metodą zapobiegania bezrobociu – spirala inwestycyjna tworzy lokalny rynek pracy.
- Inwestycje infrastrukturalne: społeczne i techniczne podnoszą na stałe standard życia mieszkańców gminy. Powstaje coś, z czego mieszkańcy będą korzystać przez długie lata – szkoły, ośrodki kultury, biblioteki, drogi, wodociągi, kanalizacja, telekomunikacja itd.
- Brak niezbędnych inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska jest barierą zrównoważonego rozwoju i może trwale pogorszyć jakość życia mieszkańców.
- Brak inwestycji w niektórych dziedzinach (np. w budownictwie mieszkaniowym) powoduje, że nie zaspokojone zostają podstawowe potrzeby mieszkańców, wywołujące niezadowolenie społeczne.

Największe znaczenie mają inwestycje infrastrukturalne, których brak jest poważną przeszkodą dla wielu innych inwestycji i może w istotny sposób zahamować rozwój gospodarczy, a także znacznie pogorszyć warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych na terenie gminy. Problemem gminnych władz samorządowych, w tym również gminy Świeszyno, jest wciąż niewystarczająca ilość budżetowych środków finansowych na inwestycje z zakresu infrastruktury. Wychodząc naprzeciw “światu”, gminy poszukują wsparcia zewnętrznego dla poprawy stanu społeczno – gospodarczego, poprzez możliwości współfinansowania niektórych przedsięwzięć z funduszy europejskich, Banku Światowego, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i innych.

Poza inwestycjami infrastrukturalnymi, bardzo ważnym dla rozwoju gmin jest pozyskanie inwestora zewnętrznego i stworzenie mu odpowiednich warunków dla prowadzenia rozwojowych inwestycji.

Tworzenie warunków do inwestowania wymaga, od władz gminy niżej wyszczególnionych działań:

- przekonać inwestorów o **stabilności warunków działania w gminie**, przez unormowanie na stałe wielu kwestii związanych z inwestowaniem;
- **określić warunki formalno - prawne** zabudowy i zagospodarowania poszczególnych terenów z zaznaczeniem np. co i kiedy zbuduje tam gmina, a co inwestor z własnych środków;
- ustalić czytelne i trwałe zasady partycypowania gminy w inwestycjach drogowych i sieciowych prowadzonych z udziałem mieszkańców lub przez innych inwestorów;
- ustalić czytelne i trwałe zasady zbywania, nabywania i zamiany nieruchomości i lokali przez gminę;
- wypracować powszechnie obowiązujące zasady dotyczące trybu wydzierżawiania i wynajmowania gminnych nieruchomości i lokali, możliwości prowadzenia tam inwestycji przez najemców i dzierżawców oraz zwrotu nakładów poniesionych na te inwestycje;
- ująć w odpowiednich uchwałach rady gminy (dotyczących ww. zasad) **wszelkie preferencje, ulgi podatkowe** dla działań i inwestycji szczególnie w danej gminie popieranych (np. bonifikat przy sprzedaży gminnych lokali mieszkalnych);
- zastosować **szeroką akcję promocyjną gminy** (udział w targach, wydawnictwa własne i współudział w regionalnych połączone z odpowiednią dystrybucją, media, internet)

Ponadto, aby przekonać inwestora, że właśnie ta gmina jest odpowiednią, do lokalizacji proponowanej inwestycji, gmina musi zadbać o:

- szybkie udzielanie odpowiedzi na zadawane pytania;
- zaprezentować precyzyjne, dokładne i aktualne dane o gminie;
- **odpowiednio opracowaną strategię**;
- aktualny plan zagospodarowania przestrzennego wraz ze studium uwarunkowań;

- odpowiednio opracowany program, przedstawiający możliwości inwestycyjne w gminie.

Nie są to wszystkie możliwe działania gminy, a jedynie najważniejsze, bez których trudno byłoby mówić o korzystnej dla inwestorów polityce gminy.

Działania te stwarzają także ramy współpracy różnych inwestorów z gminą, umożliwiają inwestorom ocenę opłacalności zamierzonej inwestycji, określają warunki korzystania z mienia gminy, okoliczności, w których można uzyskać ulgę lub zwolnienie od lokalnych podatków i opłat itp. Dają także inwestorom wyraźny sygnał, że gmina rozumie ich potrzeby i jest nastawiona na współpracę.

23. Wizja rozwoju gminy

Po piętnastoletnim okresie intensywnych zmian gmina Świeszyno to:

rolniczo - turystyczne centrum regionu; czysta ekologicznie; dająca komfort życia mieszkańcom; estetycznie zurbanizowana z pełnym zapleczem infrastrukturalnym; dbająca o tradycje kulturowe; otwarta dla inwestorów; gościnna i gospodarna.

Wielostronny i zrównoważony rozwój gminy spowoduje wiele przekształceń, w wyniku, których miejscowości Świeszyno, Mierzym, Niedalino, Strzekęcin, Niekłonice, Zegrze Pomorskie, Dunowo, Giezkowo, Konikowo staną się ośrodkami strategicznymi dyktującymi dalszy rozwój społeczno – gospodarczy.

Miejscowości mniejsze m. in. Chałupy, Chłopska Kępa, Kępa Świeszynska, Włoki, Bardzolino, Golica, Kurozwęcz, Bagno, Krokowo, Olszak, Czacz, Węgorki, Jarzyce zostają w pełni przystosowane do wielofunkcyjnego rozwoju. Na ich terenie zgodnie z zachowaniem ładu przestrzennego funkcjonuje dużo małych i średnich firm, zajmujących się usługami, przetwórstwem rolno – spożywczym, przetwórstwem drzewnym i innymi nieuciążliwymi sektorami gospodarki. Ich intensywny rozwój wynika głównie z polityki władz gminy, którą realizuje się poprzez zabezpieczenie infrastrukturalne w gminie, szeroką promocję swojej “małej ojczyzny”, aktywizację społeczności i otwartość dla inwestorów zewnętrznych.

Rolę stolicy gminy odgrywa Świeszyno – przekształcone w agromiasto z estetyczną zabudową, będące ośrodkiem administracyjno – usługowym gminy z utworzonym Centrum Informacyjno – Doradczym. Świeszyno staje się podstawowym animatorem rozwoju edukacji, kultury, sportu i rekreacji.

Miejscowościami o charakterze turystycznym są Niedalino, Zegrze Pomorskie, Strzekęcin, Dunowo. Potencjał krajobrazowy Doliny rzeki Radew, jeziora Hajka, bogactwo natury (tereny cenne ornitologicznie i botanicznie, bogactwo runa leśnego) zostają w zrównoważony sposób wykorzystane. Zagospodarowane zostają tereny wokół nich, w sposób kompleksowy na pola biwakowe, campingowe łącznie z zapewnioną bazą gastronomiczną, stanowiąc miejsce wypoczynku dla wędkarzy, kajakarzy i innych turystów. Ponadto w miejscowościach tych znajduje się wiele hotelików i moteli, gospodarstw agroturystycznych, przystani myśliwskich słynących ze wspaniałej tradycyjnej kuchni staropolskiej i rozwoju rzemiosła oraz rękodzieła ludowego, będącego elementem charakterystycznym dla tego zakątka ziemi.

Dobry układ komunikacyjny, rozwinięty system szlaków pieszych i rowerowych, oraz wiele atrakcji (zespoły parkowo - pałacowe, zabytki) wykorzystywane są do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej, kwalifikowanej oraz ekoturystyki.

Profil turystyczny gminy uzupełniany jest przez prężnie funkcjonujące lotnisko turystyczno - pasażerskie w Zegrzu Pomorskim z lotami do Skandynawii, krajów Unii Europejskiej i państw bałtyckich. Funkcjonujące lotnisko staje się OKNEM NA ŚWIAT dla gminy.

W związku z tendencjami rozwojowymi miasta Koszalina, Konikowo staje się miejscowością estetycznie zurbanizowaną, zgodnie z zachowaniem ładu przestrzennego.

Miejscowościami z dominacją sektora rolnego są Świeszyno, Mierzym, Strzekęcin, Giezkowo, Niekłonice, Dunowo, Zegrze Pomorskie. Funkcjonują tam duże gospodarstwa rolne zajmujące się hodowlą bydła i trzody chlewnej oraz uprawą zbóż, ziemniaków i owoców jagodowych (przede wszystkim truskawek). Postęp technologiczny w gminie dokonuje się w zakresie produkcji roślinnej,

głównie nowych odmian ziemniaków przez Pomorsko - Mazowiecką Hodowlę Ziemniaka w Strzekęcinie oraz w produkcji zwierzęcej - hodowli bydła mięsnego „Hereford” i „Limousin”- przez Zakład Rolno – Przemysłowy w Zegrzu Pomorskim. Z tymi zakładami, współpracują prężnie działające grupy producenckie z terenu gminy. Świeszyno można określić mianem żywicielskiej stolicy Powiatu Koszalińskiego.

W związku z powyższym na terenie gminy obserwuje się rozwój przechowalni, chłodni i innych obiektów dla zabezpieczenia funkcji przemysłowo - składowych m. in. w ramach współpracy z Politechniką Koszalińską utworzony zostaje park technologiczny w Giezkowie, stwarzający warunki zatrudnienia w gminie poza rolnictwem.

Wszyscy mieszkańcy ziemi świeszynońskiej są przychylnie nastawieni do przyjezdnych, są przedsiębiorczy i aktywnie działający dla dobra gminy. Zrzeszeni w stowarzyszeniach o charakterze kulturalnym, ekologicznym i gospodarczym umilają odwiedzającym gościom czas, poprzez organizację różnych imprez, turniejów o charakterze ponadgminnym, a także prezentując obrzędy regionalne, dziedzictwo kulturowe m.in. występy zespołów folklorystycznych.

Dobrze układająca się współpraca mieszkańców z władzami gminy, działające prężnie Centrum Informacyjno - Doradcze, intensywne promowanie gminy, wzbudza aktywność społeczną i powoduje rozwój małych i średnich firm oraz redukcję bezrobocia w gminie.

Przedstawiona wizja jest wyznacznikiem do sformułowania misji:

Gmina Świeszyno - dziś spokojna, jutro aktywna i bogata.

Zarówno przedstawiona wizja, jak i misja gminy są wyzwaniem dla władz samorządowych. Nakreślone w nich zostały główne obszary strategiczne, na których należy koncentrować przyszłe działania. Obszary strategiczne wymagają przedstawienia celów i zadań strategicznych, które należy realizować dla osiągnięcia wykreowanej wizji gminy.

24. Cele strategiczne rozwoju Gminy Świeszyno

Cel nadrzędny:

Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy, mający na uwadze zachowanie ładu przestrzennego, wartości kulturowych i uwarunkowań ekologicznych gminy Świeszyno.

Cele podrzędne przyczyniające się do realizacji celu nadrzędnego.

I. Obszar strategiczny: sfera społeczna

- I. 1. Integracja i aktywizacja mieszkańców gminy.
- I. 2. Poprawa dostępności do oświaty, kultury i sportu.
- I. 3. Poprawa poziomu opieki zdrowotnej i opieki społecznej.
- I. 4. Poprawa warunków mieszkaniowych w gminie.

II. Obszar strategiczny: sfera ekologiczno- techniczna

- II. 1. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej.
- II. 2. Poprawa stanu gospodarki wodno – ściekowej.
- II. 3. Poprawa gospodarki odpadowej.
- II. 4. Poprawa stanu gazyfikacji i elektryfikacji gminy.
- II. 5. Rozbudowa sieci telekomunikacyjnej i internetu.
- II. 6. Zachowanie bioróżnorodności i edukacja proekologiczna społeczeństwa.

III. Obszar strategiczny: Sfera gospodarcza:

- III. 1. Restrukturyzacja rolnictwa z uwzględnieniem wielofunkcyjnego rozwoju gminy.
- III. 2. Agroturystyka jako forma aktywizacji społeczności lokalnej.
- III.3. Wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy do rozwoju proekologicznych form turystyki.
- III. 4. Aktywizacja miejscowego rynku pracy i redukcja bezrobocia.
- III. 5. Wszechstronna promocja gminy w kraju i zagranicą.

Przedstawiono cele strategiczne, które wymagają uszczegółowienia oraz zaproponowania zadań, które przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonych celów.

I. Obszar strategiczny

sfera społeczna

Cel:

1.1. Integracja i aktywizacja mieszkańców gminy

Jedną z form aktywizacji i integracji władz i mieszkańców będzie utworzenie Centrum Informacyjno – Doradczego. Ideą powstania Centrum jest stworzenie ośrodka na terenie gminy, stanowiącego kompleksowe centrum informacji i pomocy dla turystów, inwestorów, podmiotów gospodarczych i mieszkańców.

Na rzetelne funkcjonowanie Centrum składać się przede wszystkim będzie działalność następujących komórek organizacyjnych:

- Ośrodek Kształcenia Dorosłych
- Dom Ludowy na bazie Gminnego Ośrodka Kultury
- Punkt Informacji Turystycznej
- Punkt Informacji Gospodarczej i Współpracy Zagranicznej

Funkcje jakie będzie spełniało Centrum:

- Informacyjną – zdobywanie, gromadzenie i przetwarzanie informacji w poszczególnych komórkach, utworzenie banku danych, i ich rozpowszechnianie m.in. drogą internetową.
- Doradczą - doradztwo prawne, finansowe, organizacyjne, inwestycyjne itp. dla inwestorów z zewnątrz i mieszkańców.
- Wydawniczą – publikowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych o gminie.
- Kształceniową – organizowanie kursów, konferencji, szkoleń, warsztatów.
- Dochodową – sprzedaż zestawów informacyjnych własnych wydawnictw, pamiątek, przedsprzedaż biletów itp.

Działania:

- promocja gminy na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
- rozpowszechnianie informacji o procesie integracji z Unią Europejską,
- współpraca gospodarcza, kulturalna i oświatowa,
- informacja gospodarcza, prawna, turystyczna finansowa,
- wymiana osób, dzieci, młodzieży, stypendia, wspólne imprezy masowe itp.

W zakresie wszystkich działań realizowanych przez Centrum powinna występować ścisła współpraca ze stowarzyszeniami gospodarczymi, kulturalnymi funkcjonującymi na terenie gminy. Warto zaznaczyć, że stowarzyszenia mają możliwość ubiegania się o środki finansowe na ich działalność z różnych funduszy pomocowych, krajowych i zagranicznych. Ponadto bardzo istotną sprawą integrującą społeczeństwo jest wyzwalanie przez lokalnych liderów inicjatyw takich jak:

- rozwijanie harcerstwa
- tworzenie drużyn specjalistycznych np.: strażackich, ratownictwa i pierwszej pomocy, lotniarskich itp.
- organizacje o charakterze oświatowym, naukowym, użytkowym - koło Ligi Ochrony Przyrody, ekologiczne, młodych biznesmenów itp. młodzież musi mieć możliwość wyżycia się w działaniu społecznym;
- rozwijanie sportu młodzieżowego - obok organizacji młodzieżowych powinny w szkołach działać kluby sportowe i sekcje np. piłkarskie, lekkoatletyczne, sportów obronnych, lotniarskie, itp.
- rozwijanie kół zainteresowań - powstawanie różnorodnych kół, sekcji, zespołów: pieśni i tańca, artystycznych, rękodzieła, majsterkowania, baletu, fotografii, miłośników przyrody, informatycznych i wielu innych;
- rozwój działań policji - policja powinna dążyć poprzez swoje działania prewencyjne do wsparcia przez ludność miejscową. Dlatego wspólnie z organizacjami i stowarzyszeniami mieszkańców powinna uczestniczyć w życiu publicznym oraz prowadzić akcje z zakresu: zasad ruchu drogowego, przeciwdziałania narkomanii i innym patologiom.

ZESTAWIENIE

Cel:

1.1. Integracja i aktywizacja mieszkańców gminy

Cele szczegółowe:

I.1.1. Utworzenie Centrum Informacyjno –Doradczego.

I.1.2. Rozwój organizacji społecznych na terenie gminy.

ZADANIA

- Wygospodarowanie pomieszczeń na organizację Centrum.
- Powołanie komórek organizacyjnych Centrum
- Kreowanie lokalnych liderów w dziedzinie kultury i gospodarki.
- Rozwijanie harcerstwa.
- Rozwijanie klubów i tworzenie nowych sekcji sportowych.
- Rozwijanie i tworzenie nowych kół zainteresowań.
- Wspólne akcje z policją.

Cel:

1.2. Poprawa dostępności do oświaty, kultury i sportu

Działania na rzecz poprawy w sferze społecznej, są na obszarach wiejskich jednym z warunków powodzenia innych programów na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich. Konieczne jest wyrównanie szans młodzieży ze wsi z młodzieżą w mieście, pod względem dostępności do edukacji szkolnej, do kultury, sportu i innych form aktywności. Odpowiednie wykształcenie i zdobyte umiejętności sprzyjają postawom kształtującym przedsiębiorczość i umiejętność funkcjonowania w zmieniających się warunkach.

Oświata

Sytuacja szkolnictwa na obszarach wiejskich przedstawia się bardzo niekorzystnie. Według krajowych danych („Spójna polityka strukturalna obszarów wiejskich i rolnictwa”) tylko 1,9% osób posiada wykształcenie wyższe, 54,6% podstawowe lub niepełne podstawowe. Stojąc w obliczu integracji z Unią Europejską konieczna jest rozbudowa i doposażenie placówek oświatowych w gminie Świeszyno. Utworzenie ich dałoby możliwość podnoszenia kwalifikacji młodzieży i doksztalcanie dorosłych. W tym zakresie, należałoby między innymi uwzględnić szeroką edukację środowiskową społeczności lokalnej oraz rozpowszechnienie nauki języków obcych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. W związku z tym na terenie gminy proponujemy następujące działania:

1. W zakresie szkolnictwa podstawowego:

Tabela 39.

Szkoła	Działania na rzecz rozwoju placówek oświatowych
Świeszyno-Gimnazjum	<ul style="list-style-type: none"> ● Rozbudowę sali sportowej, ● Rozbudowa stołówki, ● Zwiększenie świetlicy, ● Rozbudowę pomieszczeń na bibliotekę szkolną; ● Doposażenie w pracownię języków obcych, pracownię komputerową, dostęp do informacji (m.in. poprzez sieć internetową), ● Edukacja proekologiczna, ● Organizacja kolonii letnich i zimowych.
Konikowo – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> ● Rozbudowę pomieszczeń bibliotecznych; ● Doposażenie w pracownię języków obcych, pracownię komputerową, zwiększony dostęp do informacji (m.in. poprzez sieć internetową); ● Zwiększenie ilości imprez i konkursów; ● Uruchomienie kół zainteresowań; ● Edukacja proekologiczna. ● Organizacja kolonii letnich i zimowych.
Zegrze Pomorskie – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> ● Pełne wykorzystanie i zagospodarowanie sali gimnastycznej w godzinach popołudniowych; ● Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry trenerskiej; ● Doposażenie w pracownię komputerową, uruchomienie pracowni języków obcych oraz zwiększenie dostępu do informacji (m.in. poprzez sieć internetową); ● Zwiększenie ilości imprez i konkursów; ● Uruchomienie kół zainteresowań; ● Edukacja proekologiczna. ● Organizacja kolonii letnich i zimowych.
Dunowo – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> ● Rozbudowa szkoły i sali sportowej; ● Doposażenie w pracownię komputerową, uruchomienie pracowni języków obcych oraz zwiększenie dostępu do informacji (m.in. poprzez sieć internetową); ● Zwiększenie ilości imprez i konkursów; ● Uruchomienie kół zainteresowań; ● Edukacja proekologiczna. ● Organizacja kolonii letnich i zimowych.
Niedalino – Szkoła Podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> ● Utworzenie biblioteki szkolnej; ● Rozbudowa szatni; ● zwiększenie stopnia organizacji szkoły z rozszerzeniem o do pełnej szkoły podstawowej; ● Doposażenie w pracownię komputerową, pracownię języków obcych oraz dostęp do informacji (m.in. poprzez sieć internetową); ● Zwiększenie ilości imprez i konkursów; ● Uruchomienie kół zainteresowań; ● Edukacja proekologiczna. ● Organizacja kolonii letnich i zimowych.

Dowóz dzieci do szkół:

- Usprawnienie dowozu dzieci do szkół - gimbusy.
- Organizacja dowozu dzieci do szkół w godzinach popołudniowych dla uaktywnienia różnych kół zainteresowań i innych zajęć pozalekcyjnych.
- Zapewnienie pobytu w świetlicy i zaplecza żywieniowego dojeżdżającym dzieciom.

2. W zakresie kształcenia na poziomie ponadpodstawowym i wyższym proponujemy opierać się na bazie szkół w Koszalinie.

3. W zakresie doksztalcania i przekwalifikowywania zawodowego proponujemy utworzenie Ośrodka Kształcenia Dorosłych, które współpracując z Punktem Informacji Gospodarczej, z Towarzystwem Gospodarczym oraz Powiatowym Urzędem Pracy organizowałoby kursy z zakresu aktywizacji gospodarczej dla osób, które potrzebują zmiany lub udoskonalenia kwalifikacji zawodowych.

Bardzo istotną sprawą przy realizacji programów poprawy stanu oświaty jest odpowiedni dobór kadry nauczycielskiej (brak jest nauczycieli języków obcych, informatyków, trenerów sportowych). Należy wykorzystać preferencje dla nauczycieli szkół wiejskich, proponowane w „Pakcie dla Rolnictwa i Obszarów Wiejskich”.

Kultura i sport

Zabytki, miejsca kultu, biblioteki, wystawy, organizacja imprez kulturalnych i sportowych są bardzo ważnym czynnikiem integrującym społeczność lokalną. Działalność instytucji kultury, animatorów kultury i sportu wpływa bardzo istotnie na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej wsi, a także na rozwój sieci usług związanych z obsługą instytucji i inicjatyw kulturalnych.

Na terenie gminy Świeszyno bardzo istotną sprawą jest prężny rozwój inicjatyw kulturalnych i sportowych. Bardzo dobre wyniki sportowe, prężnie działających klubów piłkarskich, powinny być motorem do dalszych inwestycji w tym zakresie. Dlatego też konieczna rozbudowa i doposażenie bazy sportowej:

- odnowienie boisk piłkarskich w Zegrzu Pomorskim, Strzekęcinie, Dunowie i Giezkowie

- budowa boiska wiejskiego w Konikowie.
- budowę zaplecza socjalnego przy boiskach,
- wykorzystanie sali w Zegrzu Pomorskim,
- budowę kortów tenisowych, pól golfowych na terenie gminy,
- wytyczenie ścieżek zdrowia.

Głównymi ośrodkami animacji działań na rzecz kultury będą miejscowości Świeszyno i Niedalino. Poprzez reaktywowanie Gminnego Ośrodka Kultury w Świeszynie, w kierunku „Domu Ludowego” i świetlic wiejskich oraz bezpośrednią współpracę z Urzędem Gminy proponujemy:

- Prowadzenie zajęć kulturalnych z włączeniem osób niepełnosprawnych:
  - Rozwijanie działalności istniejących zespołów folklorystycznych, zespołu wokalnego i powstawanie nowych;
  - Utworzenie gminnego kabaretu;
  - Rozwijanie działalności kulturotwórczej, kół gospodyń wiejskich, miłośników sztuki i rękodzielnictwa (hafciarstwo koronkarstwo, garncearstwo, wiklina, rzeźba), różnych sekcji plastycznych, teatralnych itp.
- Organizację festiwali i imprez kulturalno – sportowych:
  - Spływ szlakiem Radwi
  - Myśliwskie „Darz Bór”
  - Szybowanie pod chmurami”
  - Powiatowe Zawody Wędkarskie nad jeziorem Hajka
  - Prezentacje twórczości ludowej
  - Święto Pieczonego Ziemniaka
  - Dożynki Gminne i Powiatowe
  - i inne.

Duże zasoby dziedzictwa kulturowego, które posiada gmina Świeszyno, są ważnym elementem krzewienia kultury. Archeologiczne grodziska, zespoły pałacowo – parkowe, miejsca kultu podnoszą atrakcyjność kulturalno - turystyczną gminy. Powołanie Towarzystwa Ochrony Kultury stanowić będzie ogniwo do współpracy z różnymi instytucjami w kraju i zagranicą.

Współpracując m.in. z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Centrum Informacyjno – Doradczym będzie realizować głównie zadania z zakresu pozyskiwania środków pozabudżetowych, promocję kulturalną oraz restaurację zabytków.

ZESTAWIENIE

Cel:

I.2. Poprawa dostępności do oświaty, kultury i sportu

Cele szczegółowe.

I.2.1. Modernizacja i doposażenie placówek oświatowych.

I.2.2. Zwiększenie oferty pozalekcyjnej placówek oświatowych.

I.2.3. Troska o dzieci z biednych rodzin wiejskich.

I.2.4. Utworzenie Ośrodka Kształcenia Dorosłych

I.2.5. Modernizacja bazy sportowej i tworzenie nowych miejsc rekreacji.

I.2.6. Animacja życia kulturalnego.

I.2.7. Utworzenie Towarzystwa Ochrony Kultury

ZADANIA:

- Rozbudowa i remonty szkół podstawowych, gimnazjum.
- Doposażenie szkół - uruchamianie pracowni komputerowych, pracowni języków obcych.
- Uruchomienie kół zainteresowań, organizacja kolonii letnich i zimowych,
- Zapewnienie dojazdu i dożywianie dzieci.
- Organizacja kursów aktywizujących społeczność lokalną.
- Rozbudowa boisk piłkarskich i boisk wiejskich z pełnym zapleczem socjalnym.
- Tworzenie kortów tenisowych, pól golfowych, wytyczenie ścieżek zdrowia.
- Prowadzenie zajęć kulturalnych.
- Organizacja imprez kulturalno – sportowych.
- Promocja kulturalna i ochrona dóbr kultury.

Cel:

1.3. Poprawa poziomu opieki zdrowotnej i opieki społecznej

Zdrowie

Wprowadzenie reformy służby zdrowia zmieniło zasady dotychczasowej organizacji i finansowania świadczeń zdrowotnych na terenie gminy. Organizacja publicznej służby zdrowia na terenie gminy Świeszyno zależeć będzie, od sposobu i zakresu zleceń Zachodniopomorskiej Kasy Chorych oraz rozwoju lecznictwa prywatnego. Z dokumentów rządowych „Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich” wynika, że główny nacisk położony będzie na zwiększenie dostępności usług medycznych oraz profilaktykę zdrowia.

Na terenie gminy Świeszyno należy przede wszystkim zapewnić mieszkańcom:

- dostęp do specjalistycznej opieki medycznej szczególnie opieki pediatrycznej, ginekologicznej i stomatologicznej
- dostęp do opieki pielęgniarzkiej w szkołach,
- dostęp do szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej (szczepienia ochronne, profilaktyka stomatologiczna głównie w szkołach, przeciwgruźlicza, przeciwnowotworowa, opieka kobiety w czasie ciąży itp.)
- działania z zakresu promocji zdrowia (organizacja gminnych akcji zbiorowych: zwiększających aktywność fizyczną, z zakresu zdrowego odżywiania, szkodliwości stosowania używek – tytoń, alkohol, narkotyki, patologii społecznych).

System usług medycznych na terenie gminy Świeszyno opierający się na Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Świeszynie i Zegrzu Pomorskim należy usprawnić poprzez:

- stworzenie sprawnego systemu informacji o pacjentach (komputeryzacja ośrodków)
- przeprowadzenie szkolenia lekarzy i pielęgniarek – pod kątem lekarza rodzinnego.
- doposażenie ośrodków w specjalistyczny sprzęt medyczny (pracownia USG, walizki reanimacyjne)

- dostosować ośrodków do przyjmowania osób niepełnosprawnych.

Należy również zwrócić uwagę, na rozwój społecznej służby ratownictwa i pierwszej pomocy przedmedycznej w miejscach publicznych, zatroszczyć się o odpowiednią ilość aptek na terenie gminy.

Opieka szpitalna odbywać się będzie na usługach świadczonych przez szpital w Koszalinie i innych miejscowościach.

Pomoc społeczna

Działania z zakresu pomocy społecznej są bezpośrednio związane z opieką zdrowotną, stanowią dwa ogniwa wzajemnie się uzupełniające. Osoby biedne, żyjące w złych warunkach, stają się potencjalnymi klientami ośrodków zdrowia. Na terenie gminy Świeszyno liczba osób korzystających z pomocy opieki społecznej wynosi 1094 osoby. Jest to pomoc realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, głównie w ramach zadań ustawowych. Proponujemy na terenie gminy utworzenie Ośrodka Wspierania Rodziny jako komórki uzupełniającej pracę GOPS – u.

Bardzo trudna sytuacja życiowa rolników oraz innych grup społecznych w gminie powoduje lawinowy wzrost patologii społecznych. Najważniejszą w tej sytuacji wydaje się być praca i pomoc w środowisku rodzinnym oprócz pomocy instytucjonalnej. Ośrodek Wspierania Rodziny właśnie będzie temu służył - prowadzi będzie badania z zakresu analizy sytuacji społecznej poszczególnych rodzin, sposobów i możliwości poprawy tej sytuacji. Działalność ta realizowana będzie poprzez zajęcia terapeutyczne (poradnictwo i doradztwo) dla:

- dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą,
- dla osób uzależnionych,
- dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- tworzenie świetlic socjoterapeutycznych - spotkania dla rodzin grup wsparcia,
- konsultacje – prawnik, doradca zawodowy i psycholog.

Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Ośrodka Wspierania Rodziny na terenie gminy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w pełni będzie zaspokajało potrzeby mieszkańców.

ZESTAWIENIE:

Cel:

I.3. Poprawa poziomu opieki zdrowotnej i opieki społecznej

Cele szczegółowe:

I.3.1. Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej i opieki pielęgniarstwa.

I.3.2. Dostosowanie i doposażenie ośrodków zdrowia.

I.3.3. Dostęp do szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej.

I.3.4. Działania z zakresu promocji zdrowia.

I.3.5. Utworzenia Ośrodka Wspierania Rodziny.

ZADANIA:

- Pozyskanie do pracy na terenie gminy lekarzy o specjalnościach pediatra, stomatolog i ginekolog.
- Przeprowadzenie szkoleń lekarzy i pielęgniarek – od kątem lekarza rodzinnego.
- Doposażenie ośrodków w specjalistyczny sprzęt medyczny.
- Stworzenie w ośrodkach sprawnego systemu informacji o pacjentach,
- Dostosowanie ośrodków do przyjmowania osób niepełnosprawnych,
- Wprowadzenie programu szczepień ochronnych, profilaktyki stomatologicznej głównie w szkołach,
- Profilaktyka przeciwgruźlicza, przeciwnowotworowa, opieka kobiety w czasie ciąży itp.
- Zwiększanie aktywności fizycznej mieszkańców, organizacja spotkań i poruszanie tematów zdrowego odżywiania, szkodliwości stosowania używek – tytoń, alkohol, narkotyki.
- ⊙ prowadzenie działalności terapeutycznej – przemoc w rodzinie, alkoholizm i inne patologie społeczne.

Cel:

I.4. Poprawa warunków mieszkaniowych w gminie

Na podstawie analizy stanu wewnętrznego gminy wiemy, że obecnie na terenie gminy znajduje się dużo budynków wybudowanych przed rokiem 1945,

które są w bardzo złym stanie technicznym. Wśród nich są budynki komunalne i własnościowe. Wymagają one remontów i modernizacji polegających na:

- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej,
- remoncie pokryć dachowych,
- wymianie i modernizacji wewnętrznych instalacji wodnych, elektrycznych i centralnego ogrzewania,
- zmianie sposobu ogrzewania mieszkań,
- wykonanie prac termoizolacyjnych wraz z elewacjami.

W związku z tym, tendencje rozwojowe, powinny podążać w kierunku prywatyzacji mieszkalnictwa komunalnego. Gmina powinna pozostawić w swojej dyspozycji tylko część o charakterze socjalnym dla ubogich mieszkańców gminy.

Główna uwaga powinna się skupić na rozwijaniu spółdzielczego i społecznego budownictwa mieszkaniowego, poprzez tworzenie różnego rodzaju ulg i preferencji np. sprzedaż działek budowlanych po preferencyjnych cenach, okresowe zwolnienia i ulgi w podatku od nieruchomości.

Wraz z preferencjami władze powinny ingerować w formę budownictwa, kształt osiedli itp. aby zapewnić ład przestrzenny, architektoniczny i estetykę nowych budowli i osiedli.

ZESTAWIENIE:

Cel:

1.4. Poprawa warunków mieszkaniowych w gminie

Cele szczegółowe:

I.4.1. Modernizacja i remonty budynków mieszkaniowych w gminie.

I.4.2. Prywatyzacja mieszkalnictwa komunalnego.

I.4.3. Rozwijanie budownictwa spółdzielczego.

I.4.4. Zachowanie ładu przestrzennego w gminie.

ZADANIA:

- Modernizacja elewacji zewnętrznej budynków i remontów wewnętrznych.
- Wprowadzenie nazw ulic.
- Preferencje przy zakupie mieszkań komunalnych.

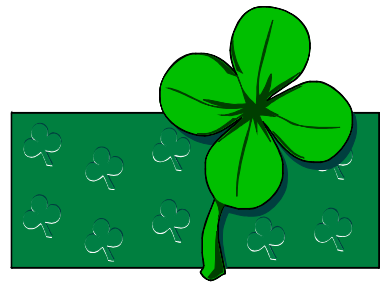
- Opracowanie programu mieszkalnictwa spółdzielczego.
- Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego.
- Wprowadzenie nazw ulic w Świeszynie.

II. Obszar strategiczny

Sfera

ekologiczno

techniczna

Cel:

II. 1. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej

W wyniku diagnozy stanu obecnego zaobserwowano duże problemy w zakresie infrastruktury transportowej w gminie Świeszyno, zwłaszcza w zakresie stanu technicznego drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych, dróg lokalnych. Koniecznym staje się zadanie związane z modernizacją tych dróg, powiększeniem sieci dróg lokalnych i chodników, zatok autobusowych, parkingów i systematycznym porządkowaniem poboczy, poprzez wycinkę krzewów i niebezpiecznie przydrożnych drzew. Mieszkańcy deklarują swój udział w tych pracach.

1. Działania w zakresie modernizacji drogi wojewódzkiej nr 167 (Koszalin – Konikowo – Świeszyno – Niedalino – Zegrze Pomorskie – Rosnowo) są najważniejszym problemem w gminie.

2. Działania powiatowe ujęte w Planie Robót Drogowo – Mostowych opracowanym przez Powiatowy Zarząd Dróg przewidują:

- modernizację drogi nr 437 Mierzym – Cewlino – rok 2001
- modernizację drogi nr 435 Koszalin – Niekłonice – Bardzolino – rok 2003
- modernizację drogi Żydówko – Parnowo – Dunowo - rok 2004
- opracowanie dokumentacji na most w Dunowie (droga Żydówko – Parnowo – Dunowo – rok 2000
- budowę mostu w Dunowie - rok 2001

3. Działania lokalne:

A. Poprawa stanu dróg lokalnych

Tabela 40.

Solectwo	Miejscowość/ droga	Zadania i potrzeby
Świeszyno	Bagno kol.	Stan pasów drogowych poszczególnych dróg jest zły. Modernizacja i odwodnienie pasów drogowych. Pobocza wymagają natomiast systematycznego porządkowania poprzez wycinkę krzewów i niebezpiecznie położonych drzew. Mieszkańcy deklarują swój udział w tych pracach.
	Biała Kępa	
	Brzeźniki	
	Chałupy	
	Olszak	
	Kępa Świeszynońska	
	Włoki	
Mierzym	Mierzym	Drogi są w nienajlepszym stanie technicznym. Modernizacja i odwodnienie pasów drogowych. Mieszkańcy deklarują swoją pomoc przy rozplantowywaniu żużla.
	Mierzym – Chałupy	
	Mierzym	
Niedalino	Niedalino – wieś	Pasy drogowe – w dobrym stanie. Należy utwardzić i podwyższyć pobocza.
	Niedalino – Czacz	
	Niedalino – Węgorki	
	Bardzolino	
	Bardzolino	
Strzekęcino	Strzekęcino – Golica	Stan pasów drogowych wymaga częściowych remontów. Modernizacja i odwodnienie pasów drogowych.
	Golica wieś	
	Golica – Niedalino	
	Strzekęcino wieś	
	Strzekęcino do oczyszczalni	
Niekłonice	Niekłonice, w stronę ul. Szczecińskiej	Stan pasów drogowych poszczególnych dróg jest zły. Modernizacja i odwodnienie pasów drogowych. Stan poboczy wymaga natomiast systematycznego uporządkowania, poprzez wycinkę krzewów i niebezpiecznie porośniętych i stwarzających zagrożenie drzew. Mieszkańcy deklarują swój udział w tych pracach.
	Niekłonice – Czersk Koszaliński	
	Niekłonice wieś i w stronę Starych Bielic	
	Niekłonice p. Furman – tory kolejowe	
	Drogi powstałe w wyniku terenów na działki budowlane, aktualnie prowadzone są budowy	
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie, wieś przy kościele	
	Zegrzyn, droga do leśnej osady	Wymaga remontu ze względu na występujące koleiny. Modernizacja i odwodnienie pasów drogowych. Pobocza wymagają gruntownego uporządkowania.
	Czapla Góra	Dobry
	Kurozwęcz w stronę do Rosnowa	Pas wymagający remontów, pobocza bardzo zaniedbane.

Dunowo	Dunowo – wieś w stronę boiska	Pas drogowy wymaga gruntownych remontów. Pobocza wymagają wycięcia krzewów, gruntownego uporządkowania.
	Dunowo - wieś	
	Giezkowo	
	Jarzyce - Kłokęcin	
Konikowo	Konikowo - wieś	Stan pasów drogowych poszczególnych dróg wymaga remontów. Uciążliwością dla mieszkańców są nieodpowiednio utwardzone drogi. Stan poboczy wymaga natomiast systematycznego porządkowania. Mieszkańcy deklarują swój udział w tych pracach.
	Konikowo - wieś	
	Czersk Koszaliński, w stronę Giezkowa	
	Drogi powstałe w wyniku podziału nowych terenów na działki budowlane i inwestorów prywatnych	

B. Rozbudowa i modernizacja chodników w miejscowościach Świeszyno, Dunowo (obecnie 0,2 km), Konikowo (obecnie 0,2 km), Zegrze Pomorskie (obecnie 1 km), Mierzym (obecnie 900 m), Strzekęcin (obecnie 300 m).

Dostępność do transportu zorganizowanego (autobusy MZK i PKS), jest w gminie na dobrym poziomie, wymaga w niektórych przypadkach uruchomienia tylko kilku dodatkowych kursów autobusów.

Powyższe zadania powinny posiadać charakter priorytetowy. Dobra jakość dróg i dostępność komunikacyjna gminy to podstawowe cechy infrastruktury komunikacyjnej, które mają bezpośredni wpływ na wielofunkcyjny rozwój gminy - turystyka i inne dziedziny gospodarki.

ZESTAWIENIE:

Cel:

II.1. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej

Cele szczegółowe:

II.1.1. Remonty i odnowy nawierzchni dróg.

II.1.2. Odwodnienie pasów drogowych.

II.1.3. Utwardzanie poboczy.

II.1.4. Budowa parkingów.

II.1.5. Rozbudowa chodników w pozostałych miejscowościach.

II.1.6. Rozbudowa zatok dla autobusów.

ZADANIA:

- Opracowanie programu poprawy infrastruktury transportowej, zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” i jego realizacja.

Cel:

II.2. Poprawa gospodarki wodno - ściekowej

W wyniku diagnozy stanu obecnego stwierdzono, że gospodarka wodna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Tylko miejscowości Biała Kępa, Bagno, Olszak, Brzeźniki wymagają podłączenia do sieci wodociągowej. W pozostałych miejscowościach gminnych, należy przeprowadzić modernizację istniejącej sieci wodociągowej. Poniższa tabela przedstawia zestawienie zadań inwestycyjnych.

Tabela 41.

Sołectwo	Miejscowości	Zadania
Świeszyno	Świeszyno	Modernizacja sieci.
	Krokowo	Modernizacja sieci.
	Włoki	Modernizacja sieci.
	Kępa Świeszyńska	Modernizacja sieci
	Chałupy	Budowa 2 500 m sieci. Rozbudowa w roku 2000. Powołanie społecznego Komitetu Budowy Sieci Wodociągowej
	Chłopska Kępa	Modernizacja sieci.
	Biała Kępa	Budowa sieci wodociągowej
	Bagno	Budowa sieci wodociągowej
	Olszak	Budowa sieci wodociągowej
	Brzeźniki	Budowa sieci wodociągowej
Niekłonice	Niekłonice	Modernizacja sieci
Strzeżęcino	Strzeżęcino	Modernizacja sieci
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	Budowa nowej hydroforni
	Sieranie	Modernizacja sieci, budowa stacji uzdatniania
	Kurozwęcz	Modernizacja sieci
	Czapla	Modernizacja sieci
Dunowo	Dunowo	Wymiana istniejącego wodociągu.
	Giezkowo	Modernizacja sieci
Niedalino	Niedalino	Budowa nowego ujęcia
	Bardzolino	Modernizacja sieci, budowa stacji uzdatniania,
	Golica	Modernizacja sieci
Mierzym	Mierzym	Modernizacja sieci
Konikowo	Konikowo	Modernizacja sieci, budowa stacji uzdatniania

Jeżeli chodzi o gospodarkę ściekową jest jeden z ważniejszych obszarów inwestycyjnych gminy, bowiem jej stan obecny, z pewnością nie odpowiada potrzebom rozwoju gospodarczego. Skanalizowania wymaga większość miejscowości gminnych. Dlatego niezbędna jest realizacja następujących zadań inwestycyjnych.

Tabela 42.

Sołectwo	Miejscowości	Zadania
Świeszyno	Całe sołectwo	Wszystkie miejscowości wymagają budowy sieci kanalizacyjnej Budowa centralnej oczyszczalni dla gminy.
Mierzym	Mierzym	Rozbudowa sieci – 10 gospodarstw, modernizacja oczyszczalni
Niedalino	Niedalino	Skanalizowanie całej wsi, podłączenie do oczyszczalni ścieków
	Bardzolino	Skanalizowanie całej wsi, podłączenie do oczyszczalni ścieków
	Golica	Skanalizowanie całej wsi, podłączenie do oczyszczalni ścieków
	Węgorki	Skanalizowanie całej wsi, podłączenie do oczyszczalni ścieków
	Czacz	Skanalizowanie całej wsi, podłączenie do oczyszczalni ścieków
Strzekęcino	Strzekęcino	Całe skanalizowane, modernizacja oczyszczalni
Nieklonice	Nieklonice	Kanalizacja miejscowości
Zegrze Pomorskie	Zegrze Pomorskie	Rozbudowa sieci – 7 budynków
	Sieranie	Modernizacja oczyszczalni
	Kurozwęcz	Kanalizacja miejscowości
	Czaple	Kanalizacja miejscowości
	Zegrzyn	Kanalizacja miejscowości
Dunowo	Dunowo	Budowa nowej oczyszczalni na bazie istniejących osadników. Większość ścieków trafia do przydrożnych rowów. Rozbudowa sieci – kanalizacja 5 budynków.
	Giezkowo	Modernizacja oczyszczalni
Konikowo		Kanalizacja całego sołectwa

Warto jednak zaznaczyć, że w roku 1992 przy współpracy Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z Polski z Ministerstwem Transportu, Robót Publicznych i Gospodarki Wodnej Holandii

objęto badaniami region koszaliński. Głównym celem tego działania było wypracowanie programu, koncepcji odnowy i zagospodarowania jeziora Jamno. Koordynatorem prac był Związek Gmin Pomorza Środkowego. W wyniku ich powstały koncepcje rozwiązań gospodarki wodno – ściekowej dla siedmiu gmin obecnego Powiatu Koszalińskiego – Miasta Koszalin, Sianowa, **Świeszyna**, Manowa, Biesiekierza, Mielna, Będzina.

Program ten w przypadku gminy Świeszyno zakłada pompowanie ścieków z miejscowości Strzekęcín, Świeszyno, Konikowo i Niekłónice do kanalizacji w Koszalinie. Główną przesłanką tego rozwiązania była mała odległość, odpowiednie warunki topograficzne i możliwość rozbudowy Koszalina w kierunku południowym.

W dalszej perspektywie planowane jest podłączenie miejscowości Golica, Bardzolino, Dunowo i Niedalino. Warunki dla budowy rurociągów tłocznych są dobre.

Nowa oczyszczalnia w Strzekęcínie, będzie miała charakter systemowy dla wszystkich miejscowości na północ od rzeki Radew. Oczyszczalnia została przejęta z Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Został opracowany projekt budowlany z kosztorysem. Przyjęta oczyszczalnia wymaga przeprowadzenia gruntowej, modernizacji. Lokalizacja oczyszczalni jest zgodna z obowiązującym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Z oczyszczalni korzysta 530 mieszkańców Strzekęcína.

Dla terenów na południe od rzeki Radew przewiduje się utworzenie lokalnego systemu na bazie istniejącej oczyszczalni w Rosnowie.

Tabelaryczne zestawienie programu zostało przedstawione poniżej:

Harmonogram rzeczowo – finansowy budowy systemu Świeszyno i Rosnowo (gm. Świeszyno) sporządzony o zbiorcze zestawienie kosztów

Tabela 43

Gmina Świeszyno	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
System Świeszyno								
<i>Oczyszczalnia Świeszyno</i>	<i>600000</i>	<i>600000</i>						
Kanalizacja Świeszyna		400000	261600					
<i>Przesył Strzekęcina do węzła - Świeszyno</i>				292000				
Kanalizacja Strzekęcina				253600	240000			
<i>Przesył Dunowa do węzła</i>					295000			
Kanalizacja Dunowa					322400			
<i>Przesył z Mierzymia do Świeszyna</i>					216000			
Kanalizacja Mierzymia						184000		
<i>Przesył z Konikowa do Świeszyna</i>			369000					
Kanalizacja Konikowa			344000					
<i>Przesył z Niekłonic do Konikowa</i>				295000				
Kanalizacja Niekłonic				272800				
Kanalizacja Niedalina						240000	185600	
<i>Przesył z Niedalina do Strzekęcina</i>						360000		
<i>Razem (materiały, prace montażowe, budowlane)</i>	<i>600000</i>	<i>1000000</i>	<i>974600</i>	<i>1113400</i>	<i>1073400</i>	<i>784000</i>	<i>185600</i>	
<i>Koszty projektowe, prac geodezyjnych i inne 20%</i>	<i>320000</i>	<i>202920</i>	<i>222680</i>	<i>214680</i>	<i>156800</i>	<i>37120</i>	<i>0</i>	
Ogółem	920000	1202920	1197280	1328080	1230200	821120	185600	
System Rosnowo								
<i>Oczyszczalnia Rosnowo</i>						250000		
<i>Przesył z Kurozwęcza do Rosnowa</i>							249000	
Kanalizacja Kurozwęcza							104800	
<i>Przesył z Zegrza do Kurozwęcza</i>							333000	
Kanalizacja Zegrza							197600	160000
<i>Przesył z Sierania do Zegrza</i>								193000

Kanalizacja Sierania								134400
<i>Razem (materiały, prace montażowe i budowlane)</i>						250000	884400	487400
<i>Koszty projektowe, prac geodezyjnych i inne 20%</i>						50000	176880	97480
Ogółem						300000	1061280	584880
Zbiorniki bezodpływowe	37500							
Oczyszczalnie przydomowe								455000
Oczyszczalnie grupowe								20000
RAZEM	957500	1202920	1197280	1328080	1230200	1121120	1246880	1059880

Koszty realizacji przedstawionych w programie działań są bardzo wysokie i wymagają dostosowania do obecnych warunków, poprzez opracowanie szczegółowego programu w tym zakresie.

Cel:

II.2. Poprawa stanu gospodarki wodno – ściekowej

Cele szczegółowe:

II.2.1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej.

II.2.2. Budowa stacji uzdatniania.

II.2.3. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.

II.2.4. Modernizacja oczyszczalni i budowa nowych.

ZADANIA:

- Opracowanie programu gospodarki wodno – ściekowej, zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” i jego wdrożenie.

Cel:

II.3. Poprawa stanu gospodarki odpadami stałymi

Gospodarka odpadami stałymi jest problemem wielu gmin, w tym również gminy Świeszyno. Istniejąca kubatura wysypiska odpadów w Niedalinie, wystarczy na 4 – 5 lat funkcjonowania. Dlatego należy opracować nowoczesny program z zakresu gospodarki odpadami stałymi. Koniecznym są działania z zakresu minimalizacji i segregacji odpadów.

Kolejnym, bardzo ważnym problemem są istniejące dzikie wysypiska śmieci. Społeczeństwo, nie zdając sobie sprawy z konsekwencji takiego stanu rzeczy, składa odpady w pobliskim lesie lub rowie. Taka sytuacja może być niewątpliwie przyczyną wielu chorób zwierząt i ludzi, a w konsekwencji skażenia epidemiologicznego. Dlatego też, w opracowywanym programie należy umieścić likwidację nielegalnych wysypisk śmieci.

ZESTAWIENIE:

Cel:

II.3. Poprawa stanu gospodarki odpadami stałymi

Cele szczegółowe:

II.3.1. Objęcie zorganizowaną gospodarką odpadową całą gminę.

II.3.2. Wprowadzić segregację odpadów.

II.3.3. Wprowadzić minimalizację odpadów z recyklingiem.

II.3.4. Przeprowadzić likwidację nielegalnych wysypisk.

II.3.5. Zmodernizować wysypisko odpadów w Niedalinie.

ZADANIA:

- Opracowanie programu racjonalnej gospodarki odpadowej.

Cel:

II.4. Poprawa stanu gazyfikacji i elektryfikacji gminy

Dążąc do zrównoważonego rozwoju gminy, czyli zgodnego z ekorozwojem, należy w sposób zdecydowany ograniczyć urządzenia ciepłownicze zanieczyszczające atmosferę (systemy grzewcze bazujące na węglu kamiennym) i zastępować je systemami wykorzystującymi gaz sieciowy. Analiza obecnych relacji cen kilku podstawowych nośników energii do ceny gazu, wykazuje opłacalność jego stosowania, jednak wszystkie inwestycje w zakresie dostosowań do użytkowania gazu są bardzo kapitałochłonne. Dlatego istotną sprawą jest zaangażowanie wszystkich mieszkańców i inwestorów gminy do bezpośredniej współpracy i uruchamiania inicjatyw np. zakładanie Społecznych Komitetów Gazyfikacyjnych, w celu szybkiego doprowadzania przyłączy i rozbudowy sieci.

W zakresie elektryfikacji gminy, sytuacja przedstawia się dobrze. Konieczne są działania z zakresu zmiany oświetlenia ulic na energooszczędne oraz budowa nowych stacji transformatorowych w miejscowości Niedalino – Czacz, Chłopska Kępa, Świeszyno Konikowo, Chałupy, Niekłonice.

ZESTAWIENIE:

Cel:

II.4. Poprawa stanu gazyfikacji i elektryfikacji gminy

Cele szczegółowe:

II.4.1. Rozbudowa sieci gazyfikacyjnej w gminie.

II.4.3. Zmiana oświetlenia ulic na energooszczędne.

II.4.4. Budowa nowych sieci transformatorowych.

ZADANIA:

- Opracowanie programu gazyfikacji gminy.
- Powołanie Społecznych Komitetów Gazyfikacyjnych.
- Opracowanie programu modernizacji urządzeń i sieci energetycznych w gminie, zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Cel:

II.5. Rozbudowa sieci telekomunikacyjnej i internetu

Na terenie gminy następuje prężny rozwój telekomunikacji stacjonarnej z wykorzystaniem łączności światłowodowej.

Realizowane będą również inwestycje związane rozwojem nowych sieci telefonii komórkowej. Ważnym elementem w rozwoju gminy jest zwiększenie dostępności ogółu społeczeństwa do internetu, a w szczególności w placówkach publicznych - urzędach, szkołach.

ZESTAWIENIE:

Cel:

II.5. Rozbudowa sieci telekomunikacyjnej i internetu.

Cele szczegółowe:

II.5.1. Prowadzić rozbudowę stacjonarnej sieci telefonicznej.

ZADANIA:

- Tworzenie Społecznych Komitetów Telefonizacji.
- Opracowanie programu rozbudowy sieci telefonicznej, zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” i jego wdrożenie.
- Stworzenie pełnej dostępności do internetu w placówkach publicznych.

Cel:

II.6. Zachowanie bioróżnorodności środowiska i edukacja proekologiczna społeczeństwa.

Zachowanie bioróżnorodności środowiska stanowi jeden z głównych celów ochrony przyrody. Dotyczy to zarówno całej zmienności ekosystemów i różnorodności jak i bogactwa świata roślin, zwierząt i mikroorganizmów.

Metodą na obronę różnorodności jest ochrona bierna ekosystemów naturalnych, równoznaczna z ochroną ścisłą. Celem jej jest ochrona naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych, przy całkowitym zaniechaniu ingerencji człowieka.

W odniesieniu do ekosystemów powstałych w wyniku wielowiekowej działalności człowieka, stosuje się ochronę czynną. Ochrona czynna, czyli inaczej ochrona częściowa, oznacza możliwość ingerowania w zachodzące procesy przyrodnicze, w celu utrzymania określonego stanu ekosystemu i wpływanie na procesy przyrodnicze tak aby przebiegały w odpowiednim kierunku.

Ustawowo obszar chronionego krajobrazu, obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny, o różnych typach ekosystemów. Zagospodarowanie tych ekosystemów powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. W praktyce tereny te, są szczególnie atrakcyjne krajobrazowo i mogą spełniać funkcje turystyczno – wypoczynkowe, realizowane w zgodzie ze studium uwarunkowań i planem przestrzennego zagospodarowania. Na terenie gminy Świeszyno są to tereny Doliny rzeki Radew, jezioro Hajka i inne dokładnie przedstawione w części dotyczącej analizy stanu obecnego.

Ponadto, na terenie gminy znajdują się również korytarze ekologiczne (rzeka Radew, rzeka Czarna) utworzone ze względu na dużą migrację ryb, bytujących w tych rzekach. Wymagają one często częściowej ochrony, przede wszystkim ze względu na zagrożenie występujących biocenoz.

Idea tworzenia i powiększania obszarów chronionego krajobrazu wymaga wielu działań podejmowanych przez gminy, w celu utrzymania zdrowego środowiska tak dla ludzi, jak i dla przyrody.

Należy powołać zespoły specjalistów, którzy przy współpracy z pracownikami gminy opracują program ochrony przyrody na terenie gminy (wytyczanie stref ciszy, rozszerzanie obszarów chronionych).

Dokonana diagnoza uwarunkowań wewnętrznych (zasoby przyrodnicze) oraz zaproponowane kierunki rozwoju prezentują potencjał ekologiczny gminy, jak również podkreślają istotę kształcenia proekologicznego społeczeństwa. We wszystkie działania te należy włączać dzieci i młodzież szkolną, jako grupę najbardziej mobilną.

Między innymi należy:

1. Powołać stowarzyszenie działające na rzecz ekologii, ściśle współpracującego z władzami gminy, którego celem będzie:
  - podnoszenie świadomości mieszkańców w dziedzinie ochrony środowiska
  - integrowanie mieszkańców gminy, wokół problemów ochrony środowiska na terenie gminy
  - monitoring zagrożeń oraz wdrażanie planów ochrony środowiska.
  - organizowanie konferencji, olimpiad, konkursów,
  - współpraca z placówkami oświatowymi i organizowanie akcji „sprzątania świata”,
  - dbanie o ład i estetykę w gminie - tworzenie zieleńców, parków, kwietników w poszczególnych miejscowościach gminnych
  - wytyczanie ścieżek ekologicznych, dydaktycznych w ramach współpracy ze z powiatem i Związkiem Gmin Pomorza Środkowego.
  - organizowanie kolonii zielonych po sezonie letnim.
  - stworzenie wizerunku gminy jako terenu o bogatych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
  - rozwijanie współpracy z instytucjami krajowymi i zagranicznymi wspierającymi edukację proekologiczną - WFOŚ, NFOŚ, Związek Komunalny Gmin Pomorza Zachodniego „Pomerania”.

ZESTAWIENIE:

Cel:

II.6. Zachowanie bioróżnorodności środowiska i edukacja proekologiczna społeczeństwa

Cele szczegółowe:

II.6.1. Zwiększanie obszarów ochronnych i wytyczanie stref ciszy.

II.6.2. Powołanie stowarzyszenia działającego na rzecz ekologii, ściśle współpracującego z władzami gminy.

II.6.3. Utworzenie Centrum Edukacji Ekologicznej we Włokach.

ZADANIA:

- Opracowanie programu z zakresu ochrony przyrody w gminie Świeszyno.
- Dbanie o ład i estetykę w gminie.
- Wytyczanie ścieżek ekologicznych, dydaktycznych w ramach współpracy z powiatem i Związkiem Gmin Pomorza Środkowego.
- Organizowanie kolonii zielonych po sezonie letnim.
- Organizacja kurso – konferencji na temat ekologii.
- współpraca z instytucjami krajowymi i zagranicznymi wspierającymi edukację proekologiczną

III. Obszar strategiczny

sfera gospodarcza

Cel:

III.1. Restrukturyzacja rolnictwa z uwzględnieniem wielofunkcyjnego rozwoju gminy

Funkcja rolnicza będzie nadal dominującą w rozwoju gospodarczym gminy. Zakłada się konieczność odbudowy i ekonomiczno - organizacyjnego wzmocnienia dobrze funkcjonujących gospodarstw, jak również zmiany zakresu działalności gospodarstw słabych, poprzez uzupełnienie profilu rolniczego działaniami poza rolniczymi - usługami, turystyką, przetwórstwem.

Głównymi czynnikami stymulującymi rozwój rolnictwa jest proces integracji Polski z Unią Europejską, jak również polityka rolno państwa. Wobec obecnych uwarunkowań przewiduje się zmniejszenia zatrudnienia w rolnictwie o ok. 10%. Tylko silne i dynamicznie rozwijające się gospodarstwa, których produkcja będzie przeznaczona na rynek krajowy i rynki światowe, będą mogły liczyć na wsparcie Rządu i wsparcie płynące w ramach pomocy z Unii Europejskiej m.in. z funduszu SAPARD. W ramach tego programu wsparcie będzie dotyczyć:

1. Inwestycji w gospodarstwach rolnych
2. Tworzenia grup producenckich.
3. Poprawy struktury agrarnej.
4. Działalności szkoleniowej.
5. Zróżnicowania działalności, która zapewni mieszkańcom alternatywne źródła dochodu m. in. agroturystyka.
6. Poprawy przetwórstwa i marketingu produktów rolnych.
7. Doskonalenia struktur i jakości nadzoru weterynaryjnego.

Wobec obecnej sytuacji, przewiduje się, że nastąpią dalsze przekształcenia strukturalne. W ciągu 15 lat będą zachodzić procesy związane z dalszą koncentracją ziemi i upadkiem wielu gospodarstw. W związku z tym proponujemy przeprowadzenie restrukturyzacji rolnictwa i przekształcenie gminy Świeszyno w wielofunkcyjną wieś etapowo:

I ETAP

Okres przetrwania - trwający około 4 - 5 lat związany z ustabilizowaniem polityki państwa i wykreowaniem modelowego gospodarstwa w województwie, kraju - przynoszącego dochody, na poziomie rodziny utrzymującej się z działalności pozarolniczej. W tym czasie nastąpią na terenie gminy przekształcenia w miejscowości typowo rolnicze oraz miejscowości wielofunkcyjne.

Gospodarstwa indywidualne (północna część gminy) w miejscowościach przyległych do miasta Koszalina, zaprzestaną w wielu przypadkach działalności rolniczej. Nastąpi wyłączenie gruntów z działalności rolniczej - zgodnie ze „Studium uwarunkowań”, zdążając w kierunku budowy osiedli domków jednorodzinnych - m.in. Konikowo, Niekłonice.

Natomiast miejscowości Chałupy, Chłopska Kępa, Kępa Świeszyńska, Włoki, Bardzolino, Kurozwęcz, Bagno, Krokowo, Olszak, Czacz, Golica, Węgorki, Jarzyce, Sieranie zostaną przystosowane do wielofunkcyjnego rozwoju, uzupełniając funkcję rolniczą inną działalnością poza rolniczą przynoszącą dochód – agroturystyka, usługi.

Miejscowościami z dominacją rolnictwa będą Świeszyno, Giezkowo, Niekłonice, Mierzym, Strzekęcín, Zegrze Pomorskie.

Funkcjonować tam będą nadal głównie gospodarstwa rolne typu wielkoobszarowego, zarządzane przez spółki, indywidualnych właścicieli lub dzierżawców. Gospodarstwa te, ze względu na dużą ilość jednorodnej produkcji i stosunkowo niskie koszty, po dokonaniu pewnych przekształceń będą miały szansę przetrwania, a w perspektywie i rozwoju. Zakres tych przekształceń obejmie głównie dopasowanie organizacji produkcji - kierunków, skali produkcji i form przechowania towaru, jak również optymalnego wariantu zatrudnienia w tym sektorze.

Przewidywane zmiany w funkcjonowaniu głównych zakładów związanych z rolnictwem działających na terenie gminy:

Zakład Rolny Zegrze Pomorskie - kierunek produkcji pozostaje bez zmian (hodowla bydła mięsnego “Hereford”, bydła krzyżówkowego “Limousin”,

uprawa roślin zbożowych, oleistych i strączkowych) w tym okresie zakłada się zmiany związane z obniżeniem zatrudnienia do 3 osób na 100 ha użytków rolnych, jak również likwidację części budynków gospodarskich i modernizację związaną z bazą magazynową.

Pomorsko Mazowiecka Hodowla Ziemniaka - zakłada zmiany w profilu produkcji. Głównie w zakresie wyhodowania nowych odmian ziemniaków głównie jadalnych i hodowli zachowawczej wysokich odsiewów do produkcji sadzeniaków ziemniaków jadalnych. W zakładzie występuje pełne zabezpieczenie w zakresie przechowania produktów.

Działania podążające w kierunku rozwoju rolnictwa muszą być związane z koncentracją ziemi (zwiększanie obszarów gospodarstw), jak również z tworzeniem grup producenckich, współpracujących z Pomorsko – Mazowiecką Hodowlą Ziemniaka i z Zakładem Rolno – Przemysłowym. Właściciele gospodarstw indywidualnych, chcą c prowadzić dalej gospodarstwo głównie dla zabezpieczenia potrzeb rodziny, funkcjonować będą, pod warunkiem zmiany profilu produkcji z ogólnej na specjalistyczną. Głównym kryterium powinna być konkurencyjność i odpowiedni poziom produkcji.

Aby wspomóc te działania, istotną sprawą, jest prowadzenie szerokiej działalności szkoleniowej dotyczącej:

- tworzenia grup producenckich – korzyści i problemy.
- rozwoju agroturystyki - połączenie funkcji rolniczej z możliwością pozyskania dodatkowego źródła dochodu.
- możliwości pozyskiwania środków finansowych, tanich kredytów, środków pomocowych.

II ETAP

Okres stabilizacji i dalszego rozwoju - przewiduje systematyczną koordynację i opracowanie specjalistycznych programów operacyjnych dotyczących kierunków rozwoju poszczególnych branż w rolnictwie. Zakłada się m.in.:

I. Wariant – korzystny dla rolnictwa:

- intensywny rozwój gospodarstw wielkoobszarowych, typowo towarowych,

- dalszy intensywny rozwój gospodarstw, którym udało się w poprzednim okresie dokonać przekształceń (gospodarstwa ok. 50 ha) - stworzenie gospodarstw specjalistycznych,
- rozwój postępu technologicznego (utworzenie parku technologicznego w Giezkowie, stworzenie gospodarstw wdrożeniowych)
- rozwój rolnictwa ekologicznego, zintegrowanego (produkcja zdrowej żywności)
- kreowanie miana stolicy żywicielskiej powiatu koszalińskiego.

II. Wariant – niekorzystną dla rolnictwa

- zmianę profilu działalności wielu gospodarstw na pozarolniczą, którym nie udało się przetrwać okresu dostosowawczego.
- przeznaczenie gruntów najslabszych kl. VI i VIa występujących w pobliżu kompleksów leśnych, do programu zalesień (możliwość dodatkowego zarobku dla rolnika).

ZESTAWIENIE

Cel:

III.1. Restrukturyzacja rolnictwa z uwzględnieniem wielofunkcyjnego rozwoju gminy

Cele szczegółowe:

- III.1.1. Poprawa struktury obszarowej gospodarstw.
- III.1.2. Modernizacja gospodarstw.
- III.1.3. Szeroka działalność szkoleniowa.
- III.1.4. Wdrażanie postępu technologicznego i uruchomienie parku technologicznego.
- III.1.5. Przekształcenie miejscowości nie specjalizujących się w rolnictwie na wsie wielofunkcyjne.

ZADANIA:

- Zwiększanie średniej wielkości gospodarstw - obrót ziemią, scalanie i wymiana gruntów.
- Inwestycje infrastrukturalne i technologiczne.
- Bezpośrednia współpraca gminy z AWRSP i Lasami Państwowymi.

- Tworzenie związków rolników, grup producenckich.
- Współpraca ze środowiskiem naukowym.
- Szkolenie: techniki marketingu i zarządzania, pozyskiwania dodatkowych źródeł dochodu przez rolników, agroturystyka, itp.
- Opracowanie specjalistycznych programów operacyjnych dotyczących kierunków rozwoju poszczególnych branż w rolnictwie.
- Zalesianie gruntów słabych rolniczo VI, VIa znajdujących się niedaleko kompleksów leśnych.

Cel:

III.2. Agroturystyka jako forma aktywizacji społeczności lokalnej

Agroturystyka znalazła dość znaczące miejsce w programach restrukturyzacji obszarów wiejskich, łączy bowiem dwa aspekty - kontynuację działalności rolniczej w gospodarstwach wiejskich, oraz dodatkowe pozarolnicze źródło dochodów - turystyka.

Z tego wynika, że agroturystyka jest oddzielnym tematem, który wymaga szerszego omówienia nie tylko w kontekście rozwoju turystyki, ale jako możliwość aktywizacji rolników zamieszkujących tereny gminy Świeszyno.

Miejscowościami predysponującymi do rozwoju agroturystyki są: Świeszyno, Włoki, Strzekęcin, Niedalino, Zegrze Pomorskie.

Wiele gospodarstw indywidualnych na terenie gminy mogłoby skorzystać na rozwoju agroturystyki. Trzeba jednak poinformować mieszkańców o mechanizmach prowadzenia takiej działalności. Należy organizować szkolenia na których mogłoby być prezentowane gospodarstwa, które skutecznie wykorzystują rosnące zainteresowanie wypoczynkiem na wsi. Trzeba także stymulować rozwój agroturystyki poprzez system preferencji np. podatkowych dla osób rozpoczynających tego typu działalność, uzupełniając to szeroką promocją oferty turystycznej.

Walory przyrodnicze, które były dokładnie charakteryzowane podczas diagnozy prospektywnej środowiska wewnętrznego, dają gminie Świeszyno możliwości podaży najróżniejszych produktów agroturystycznych. Prawie każde

gospodarstwo agroturystyczne może mieć coś innego do zaoferowania. Potrzeby turystów są najróżniejsze, wynikają z indywidualnych preferencji wypoczywających.

Na bazie gospodarstwa agroturystycznego w gminie Świeszyno można stworzyć turyście warunki:

- kontaktu ze zwierzętami gospodarskimi, wykorzystując np. konie i organizując “wczasy w siodle”, szkółki jeździeckie, specjalistyczne ośrodki hipoterapii do rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych.
- spędzenia urlopu biernie w czystym środowisku, korzystając z regionalnej kuchni (warzywa i owoce z własnych upraw gospodarzy, hodowli stawów pstrągów i karpów.
- czynnego udziału we wspólnych pracach w gospodarstwie.
- korzystania z atrakcji takich jak: możliwość wypożyczenia sprzętu wodnego, rowerowego, przejażdżki brydżką, kuligi saniami w sezonie zimowym.

Najważniejszą sprawą w rozwoju działalności agroturystycznej jest świadomość gospodarzy, ich odpowiednie nastawienie na przyjęcie obcych ludzi we własnym domu. Taką decyzję muszą podjąć wszyscy domownicy, aby turysta nie czuł się jak intruz, lecz był serdecznie przyjęty i jego potrzeby zostały spełnione. Zachęcającym jest podarowanie turyście, który spędza czas w danym gospodarstwie pamiątki promującej gminę, będącą zachętą do kolejnego przyjazdu w to miejsce.

Można stwierdzić, że agroturystyka może stanowić znaczący czynnik wzrostu aktywności ludności terenów gminy Świeszyno. Wpływa ponadto na działalność inwestycyjną, która nobilituje daną miejscowość i podnosi jej rangę i znaczenie, wzbogaca jej bazę i stymuluje rozwój społeczno - gospodarczy. Jednak jej kompleksowy rozwój nastąpi dopiero w połączeniu z innymi proekologicznymi rodzajami turystyki.

ZESTAWIENIE

cel:

III.2. Agroturystyka jako forma aktywizacji społeczności lokalnej

Cele szczegółowe:

III.2.1. Rozwój ilościowy gospodarstw agroturystycznych.

III.2.2. Rozwój jakościowy gospodarstw agroturystycznych.

III.2.3. Promocja bazy turystycznej.

ZADANIA:

- stworzenie preferencji dla osób tworzących gospodarstwa agroturystyczne.
- organizacja szkoleń teoretycznych i praktycznych z zakresu prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego
- rozwój usług związanych z agroturystyką (mała gastronomia, sztuka ludowa itp.)
- współpraca ze stowarzyszeniami agroturystycznymi i innymi organizacjami specjalizującymi się w turystyce.

Cel:

III.3. Wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy do rozwoju proekologicznych form turystyki

Strefa nizin nadmorskich, w której znajduje się gmina Świeszyno stwarza bardzo wiele możliwości wykorzystania walorów turystycznych. Obfitość lasów bogatych w runo leśne i zwierzynę łowną, duża liczba cieków wodnych, w tym atrakcyjna Dolina rzeki Radew będąca siedliskiem ryb łososiowatych, tereny cenne ornitologicznie i botanicznie i wiele innych ciekawostek, są zachętą dla turystów. Takie położenie daje również możliwości do zorganizowania ciekawych, aktywnych, specjalistycznych form wypoczynku, z wykorzystaniem możliwości wydłużenia sezonu turystycznego o jesień i zimą, co wiąże się z odpowiednim dostosowaniem bazy noclegowej do tego celu.

Miejscowościami o charakterze turystycznym są Niedalino, Zegrze Pomorskie, Strzekęcín, Dunowo.

Potencjał turystyczny na terenie gminy pozwala na zintegrowany rozwój różnych form turystyki:

- turystykę specjalistyczną: spośród wielu form turystyki specjalistycznej, duże szanse rozwoju ma *turystyka wodna*, w tym szczególnie kajakowa, która daje możliwość organizowania wielodniowych spływów. Rozwój tej dziedziny

turystyki, należy inicjować w oparciu o potencjał, dotąd nie w pełni wykorzystany - Doliny rzeki Radew, jeziora Hajka. W ramach tych działań przewidujemy:

- utworzenie stanic i uruchomienie wypożyczalni sprzętu wodnego
- organizację cyklicznych imprez o charakterze regionalnym "Spływ szlakiem Radwi".
- rozbudowę pól namiotowych, campingowych, wokół tych terenów.
- turystyki wiejskiej i agroturystyki opisanej szerzej w rozdziale poprzednim obejmującej wszelkie formy rekreacji na terenach wiejskich, w tym pobyty w gospodarstwach rolnych, imprezy folklorystyczne, rozwój rękodzieła ludowego.
- ekoturystyki poprzez:
  - rozbudowę ścieżek ekologicznych w ramach Związku Gmin Pomorza Środkowego
  - edukację proekologiczną przyjezdnych (ogród dydaktyczny we Włokach, tereny ornitologicznie i botanicznie cenne wokół jeziora Czarne),
  - realizację proekologicznych kursów - konferencji dla przyjezdnych (Centrum Informacyjno - Doradcze),
  - propagowanie wędkarstwa, łowiectwa - utworzenie stancji wędkarskiej w Niedalinie, organizowanie cyklicznych zawodów wędkarskich o randze lokalnej i regionalnej
  - budowę miejsc odpoczynku, tzw. "grzybków" dla amatorów wędkarstwa, grzybiarzy i myśliwych krajowych i zagranicznych.
- turystyki pieszej i rowerowej poprzez rozbudowę szlaków pieszych i rowerowych w oparciu o zadania priorytetowe Związku Gmin Pomorza Środkowego oraz włączenie gminy do traktów rowerowych Pomorza. Dzięki walorom zdrowotnym i niewielkim zagrożeniom dla środowiska przyrodniczego, rozwój tego rodzaju turystyki powinien w coraz większym stopniu przyczyniać się do ograniczenia turystyki samochodowej.
- turystyka zagraniczna - głównie jest związana z tzw. turystyką sentymentalną uprawianą przede wszystkim przez turystów niemieckich. Dla

tej grupy turystów istotne są miejsca znane osobiście lub przekazywane przez rodziców m. in. stare cmentarze, kościoły, pałace itp. Dlatego należy realizować działania z zakresu:

- pielęgnacji zabytków, grodzisk, wspomnień, legend, podań związanych z przeszłością
- zachowanie stylu architektonicznego pałaców, zespołów pałacowo – parkowych - (zespołów pałacowo - parkowych w Strzekęcinie),
- promocji lokalnych produktów z zakresu rękodziela ludowego.

Przedstawione powyżej możliwości rekreacji i wypoczynku na terenie gminy Świeszyno są zachęcające. Jednak wiara, że piękna przyroda, malowniczy krajobraz, cenne zabytki są same ofertą turystyczną jest niestety złudna. Bowiem w dzisiejszych czasach, oceny potencjału turystycznego gminy, należy dokonywać w oparciu o dwa kryteria: konkurencyjność i atrakcyjność.

Konkurencyjność określa, czy nasza oferta jest lepsza od innych na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym, czy odpowiada wysokim standardom np. wysoka jakość, dostosowana cena i odpowiednia obsługa. Aby konkurencyjność gmin pasa nizin nadmorskich rosła, w tym konkretnie gminy Świeszyno, proponujemy kompleksowy rozwój produktów turystycznych, jakimi są przedstawione wyżej formy turystyki, z całym zapleczem o odpowiednim standardzie, generującym nowe miejsca pracy.

Baza turystyczna

- baza gastronomiczno – noclegowa:
  - rozbudowę dobrze wyposażonych pól namiotowych, campingowych wokół Doliny rzeki Radew, jeziora Hajka, jeziora Czarne,
  - motele, pensjonaty,
  - gospodarstwa agroturystyczne,
  - kwatery prywatne, bazy dla myśliwych i wędkarzy w miejscowościach Strzekęcino, Niedalino, Zegrze Pomorskie
- infrastruktury turystycznej:
  - chodniki i parkingi głównie w miejscowościach turystycznych,

- odpowiednie oznakowanie (mapy, plansze, drogowskazy),
- stworzenie miejsc odpoczynku dla turystów, tzw. "grzybki".

Z powyższych rozważań wynika, że konkurencyjność to kombinacja atrakcji w miejscu docelowym, infrastruktury turystycznej, szeroko rozumianej dostępności transportowej, wizerunku i ceny. Jednak dla osiągnięcia sukcesu, wyżej wymienione kryterium powinno występować w kompilacji z drugą istotną cechą charakteryzującą postępujący rozwój turystyczny, a mianowicie z atrakcyjnością, która określa ekonomiczną korzyść ze sprzedaży oferty turystycznej.

Czynnikiem wyróżniającym tę gminą jest możliwość odtworzenia lotniska turystyczno – pasażerskiego, które będzie stwarzało możliwość ruchu turystycznego i współpracy gospodarczej z krajami Skandynawskimi, krajami Unii Europejskiej i innymi.

W rozwoju turystyki, rozwoju produktu turystycznego absolutnie niezbędna jest wszechstronna promocja. W Centrum Informacyjno - Doradczym w Świeszynie proponujemy utworzenie **Punktu Informacji Turystycznej** zajmującego się ukierunkowanymi działaniami marketingowymi i informacyjnymi dla potencjalnych turystów. Zasadniczym zadaniem tego ośrodka będzie stworzenie internetowej bazy danych o miejscach noclegowych (hotele, motele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne), o punktach gastronomicznych oraz nawiązanie współpracy osób i instytucji zajmujących się turystyką w zakresie spójnych działań, w tworzeniu wspólnego markowego produktu turystycznego.

ZESTAWIENIE

Cel:

III.3. Wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy do rozwoju proekologicznych form turystyki

Cele szczegółowe:

III.3.1. Organizacja Punktu Informacji Turystycznej.

III.3.2. Rozwój markowych produktów turystycznych.

III.3.3. Rozwój bazy noclegowo – gastronomicznej.

III.3.4. Rozwój infrastruktury turystycznej.

ZADANIA:

- Stworzenie bazy danych w internecie o sektorze turystycznym.
- Bieżąca aktualizacja i realizacja kalendarza imprez turystyczno – rekreacyjnych na poziomie lokalnym i regionalnym.
- Współpraca z organizacjami turystycznymi.
- Rozwój turystyki specjalistycznej, pieszej i rowerowej, ekoturystyki, turystyki zagranicznej.
- Wytyczenie nowych szlaków pieszych, rowerowych, ścieżek ekologicznych, stworzenie miejsc odpoczynku tzw. „grzybków”, oznakowanie tras, budowa parkingów i chodników w miejscowościach turystycznych.
- Rozbudowa pól campingowych i namiotowych.
- Rozbudowa kwater dla myśliwych i wędkarzy
- Koordynacja rozbudowy pensjonatów, hoteli i moteli oraz punktów gastronomicznych.

Cel:

III.4. Aktywizacja miejscowego rynku pracy i redukcja bezrobocia

Gmina Świeszyno ma typowy charakter monofunkcyjny, rolniczy, o strukturze gospodarstw indywidualnych i wielkoobszarowych.

Problemem tej gminy jest bezrobocie o charakterze strukturalnym. Brak stabilnej polityki rolnej państwa, proces integracji z Unią Europejską, spowoduje odejście wielu gospodarstw od działalności rolniczej. Realizowany natomiast będzie szereg zabiegów z zakresu aktywizacji społeczności lokalnej, głównie poprzez rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy.

Wobec niewielkich środków finansowych ludzi mieszkających na wsi, zakłada się:

- korzystanie z systemu preferencyjnych pożyczek, mikropożyczek, kredytów dla bezrobotnych i dla osób tworzących nowe miejsca pracy (Fundusz Pracy, AWRSP, Banki),

- wprowadzenie systemu ulg podatkowych dla osób podejmujących działalność gospodarczą,
- integrację i współpracę w zakresie rozwoju przedsiębiorczości.

Zaleca się podjęcie następujących działań:

1.Utworzenie Towarzystwa Gospodarczego, który w początkowym etapie działałaby na zasadzie klubów przedsiębiorczości. Kluby te powinny skupiać osoby z pewnym doświadczeniem w prowadzeniu firmy, jak i tych, którzy dopiero rozpoczynają działalność gospodarczą. Spotkania te będą miejscem wymiany informacji i dalszego szkolenia członków klubów w zakresie przedsiębiorczości.

Cele działalności Towarzystwa:

- Integracja, wzajemne poznanie i nawiązanie współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi działającymi na rzecz aktywizacji, szybszego rozwoju gminy.
- Organizację spotkań w celu nawiązania kontaktu z organami administracji państwowej: urzędem skarbowym i urzędem celnym, w celu rozstrzygnięć problemów formalno – prawnych nurtujących przedsiębiorców, jak również z jednostkami wspierającymi przedsiębiorczość np. EURO INFO, pomagającymi w nawiązaniu współpracy z partnerami zagranicznymi.
- Organizowanie szkoleń doskonalących, rekwalifikujących z zakresu:
  - rozwoju rzemiosła i rękodzieła ludowego np. wiklinowe kosze , rzeźba, wyroby z gliny.
  - rozwoju agroturystyki i innych form turystyki – obsługa bazy hotelowej, usługowej i gastronomicznej.
  - zakresu obsługi kas fiskalnych, tzw. minimum sanitarnego, podstawowej obsługi komputera.
- Pomoc i promocję działających oraz nowoutworzonych podmiotów gospodarczych w gminie i na zewnątrz.
- Organizację imprez integrujących przedsiębiorców – np. Powiatowe Forum Biznesu.

2. Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości – miejsca, stanowiącego ochronę dla nowoutworzonych przedsiębiorstw przez pierwszy i najtrudniejszy okres działalności i ostrożnego wchodzenia na rynek, aż do momentu osiągnięcia zdolności do samodzielnego rozwoju.

3. Uruchomienie funduszu gwarancji kredytowych – udzielanie poręczeń wiarygodnym przedsiębiorcom z terenu gminy.

4. Utworzenie Punktu Informacji Gospodarczej i Współpracy Zagranicznej – w ramach Centrum Informacyjno – Doradczego, spełniającego funkcję informacyjną. Osoba pracująca tam powinna być przeszkolona z zakresu wszystkich spraw dotyczących przedsiębiorczości. Powinna posiadać dużą wiedzę o liniach kredytowych (krajowych i zagranicznych), procesie integracji z Unią Europejską, pomagać i doradzać w zakładaniu działalności gospodarczej, udzielać pomocy z zakresu tworzenia biznes planu. Szczególne znaczenie w procesie akcesji do Unii Europejskiej ma poszerzenie dostępu małych i średnich firm na wsi do informacji. Jest to możliwe poprzez włączenie lokalnie działających ośrodków do systemu EURO – INFO, jak również zwiększenie dostępności do krajowych baz danych szerzających informacje na temat:

- instytucji wspierających MŚP,
- instytucji pomagającym osobom poszukującym pracy,
- usług doradczych, szkoleniowych, aktów prawnych, źródeł finansowania niektórych przedsięwzięć,
- partnerów gospodarczych;
- rynków zbytu, możliwości eksportowych i kooperacyjnych, regulacji obowiązujących na jednolitym rynku europejskim.

Dostęp do tego typu informacji będzie pomocny w momencie rozpoczęcia, jak również przy kontynuacji i rozwoju dalszej działalności gospodarczej. Pozwala również na przeprowadzenie analizy rynku, w oparciu o konkurencyjność działających firm i określenie potencjalnych możliwości eksportowych.

4. Tworzenie programów specjalnych wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy, w ramach których udzielane są pożyczki z Funduszu Pracy, na tworzenie nowych miejsc pracy:

- o oprocentowaniu o połowę niższym od obowiązującego, pod warunkiem zatrudnienia osób bezrobotnych przez okres 24 miesięcy,
- nieoprocentowane pod warunkiem zatrudnienia osób bezrobotnych przez okres co najmniej 36 miesięcy .
- uruchomienie programu LIDER WIEJSKI.

5. Organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych.

Ponadto rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy, odbywać się może w oparciu o pozyskania inwestora krajowego lub zagranicznego i rozwój nieuciążliwego przemysłu.

Branżami, w których przewiduje się dynamiczny rozwój gminy, są:

- przemysł budowlany,
- przemysł drzewny,
- przemysł rolno - spożywczy,
- przetwórstwo rybne.

ZESTAWIENIE:

Cel:

III.4. Aktywizacja miejscowego rynku pracy i redukcja bezrobocia

Cele szczegółowe:

- III.4.1. Wprowadzenie systemu preferencji dla osób inwestujących w gminie.
- III.4.2. Utworzenie Towarzystwa Gospodarczego.
- III.4.3. Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości.
- III.4.4. Utworzenie funduszu gwarancji kredytowych.
- III.4.5. Utworzenie Punktu Informacji Gospodarczej i Współpracy Zagranicznej.
- III.4.6. Tworzenie programów specjalnych wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy.

ZADANIA:

- Wprowadzenie systemu ulg podatkowych na rozpoczęcie działalności.
- Pomoc gminy w korzystaniu z systemu preferencyjnych pożyczek, mikropożyczek i kredytów.
- Wygospodarowanie pomieszczeń na uruchomienie inkubatora.
- Opieka nad nowopowstałymi podmiotami gospodarczymi.

- Organizacja szkoleń z zakresu rozwoju drobnej przedsiębiorczości.
- Stworzenie bazy internetowej o podmiotach funkcjonujących na terenie gminy.
- Organizacja imprez promujących potencjał gospodarczy gminy.
- Pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych.

Cel:

III.5. Wszechstronna promocja gminy w kraju i zagranicą

Mówiąc o promocji wiele osób ma na myśli przede wszystkim reklamę. Nie jest to słuszne, gdyż reklama stanowi jedynie część ogółu działań promocyjnych. Jednym z najistotniejszych jej elementów, jest zaplanowany i stały wysiłek do utworzenia dobrych stosunków pomiędzy gminą a mieszkańcami i potencjalnymi inwestorami (Public Relations).

Najważniejsze techniki promocji stosowane w gminie:

Public Relations

Istota Public Relations to komunikacja i przepływ informacji. W naszym przypadku Public Relations to zaplanowany i stały wysiłek zmierzający do utworzenia dobrych stosunków pomiędzy gminą, powiatem a potencjalnymi inwestorami. Miejscowe władze muszą wykazywać daleko idącą inicjatywę w wykorzystywaniu lokalnych osiągnięć dla promocji gminy w ramach procesu Public Relations. Jest to zadanie trudne, wymagające starannego planowania działań zmierzających do systematycznego oddziaływania na ściśle określone grupy społeczne.

Bardzo istotną częścią składową promocji jest czynne uczestnictwo w wystawach i targach, zapraszanie mediów na różne uroczystości. Lokalne władze powinny stworzyć listę imprez, w których uczestnictwo można wykorzystać do efektywnej promocji gminy. Udział w targach i wystawach, organizacja imprez jest bardzo ważną sferą działalności gminy. Stwarza to możliwości wszechstronnego zaprezentowania się nie tylko na forum lokalnym, ale i międzynarodowym. Udział w nich to także szansa nawiązania kontaktów, które trudno byłoby nawiązać w inny sposób.

Tworzenie lobby

Lobbying – to ustalone instytucjonalnie metody mające na celu nakłonienie wpływowych osób - polityków, biznesmenów do aktualizacji przepisów prawnych, które w istotny sposób mogłyby przyczynić się do rozwoju niektórych sektorów gospodarki. Takimi grupami, określonymi jako lobby, mogą być np. firmy ubiegające się o ulgi podatkowe czy zmianę stawek celnych.

Lobbying polega na organizowaniu konferencji, spotkań, seminariów, odnosi się on głównie do sfery polityki, gospodarki, co w znaczącym stopniu wpływa na funkcjonowanie gminy.

Niezwykle ważne jest utrzymywanie bieżącego, stałego kontaktu z reprezentantami regionu w Sejmie i Senacie.

Analizując różne techniki i możliwości promocji na terenie gminy Świeszyno, dla usystematyzowania tematycznego, proponujemy następujący podział zadań.

1. Promocja kulturalno - turystyczna gminy:

- publikacja materiałów promocyjnych w różnych wersjach językowych:
- folderów, broszur o życiu kulturalno – turystycznym gminy,
- folderów, przewodników turystyczno – krajobrazowych – szlaki piesze, rowerowe, wodne, zabytki, ciekawe zakątki.
- map turystycznych.
- wydawanie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych.
- organizacja konferencji, imprez i spotkań lobbingowych z udziałem dziennikarzy, reporterów, po to aby nagłośnić ciekawe wydarzenia i imprezy mające miejsce w gminie.
- umieszczanie logo gminy, na widokówkach, znaczkach.
- organizację wystaw w Gminnym Ośrodku Kultury w Świeszynie, w ogrodzie dydaktycznym w we Włokach, w Pałacu Bursztynowym w Strzekęcinie, nie tylko z zakresu kultury i sztuki, także poprzez prezentację produktów turystycznych - gliniane kubki, wiklinowe kosze, rzeźba, haft ludowy.
- zachowanie tradycji i kultywowanie regionalnych świąt i obchodów: Dożynki, Sobótka, Jasełka itp.

- uczestnictwo w targach i wystawach, przede wszystkim w targach turystycznych “Tour salon” w Poznaniu, na wystawie EXPO w Hanowerze, które stwarzają szansę na nawiązanie ciekawych kontaktów, ponadto dają możliwość rozpowszechnienia opublikowanych broszur, katalogów reklamowych i szeroko pojętej promocji gminy.
- stworzenie bazy informacji turystycznej i agroturystycznej w internecie – (Punkt Informacji Turystycznej) o bazie noclegowej, gastronomicznej, usługowej itp. łącznie z systemem rezerwacji.

2. Promocja gospodarcza i zagraniczna gminy:

- publikacja materiałów promocyjnych w różnych wersjach językowych prezentujących możliwości inwestycyjne w gminie,
- stworzenie i bieżącą aktualizację danych zamieszczanych w internecie o możliwościach inwestycyjnych na terenie gminy, o funkcjonujących podmiotach gospodarczych, o organizowanych przetargach (Punkt Informacji Gospodarczej).
- Stworzenie systemu ofert “korzyści zewnętrznych” – ulgi podatkowe, preferencje dla inwestorów.
- organizacja szkoleń i kurso – konferencji, spotkań lobbingsowych zakresu aktywizacji społeczności lokalnej oraz promocji potencjału gospodarczego gminy np. Powiatowe Forum Biznesu.
- uczestnictwo w targach inwestycyjnych.
- nawiązanie współpracy partnerskiej z zagranicą (Niemcy, Szwecja, Dania) – współpraca w ramach Euroregionu Pomerania.

ZESTAWIENIE:

Cel:

III.5. Wszechstronna promocja gminy w kraju i za granicą.

Cele szczegółowe:

III.5.1.Promocja kulturalna i turystyczna gminy.

III.5.2. Promocja gospodarcza i zagraniczna gminy.

ZADANIA:

- Publikacja materiałów promocyjnych.

- Udział w wystawach, targach krajowych i zagranicznych.
- Organizacja wystaw i imprez promocyjnych.
- Stworzenie strony promocyjnej i baz danych w internecie.
- Promocja gminy w mediach.
- Współpraca partnerska z zagranicą.

26. Charakterystyka największych programów pomocowych i instytucji współfinansujących przedsięwzięcia.

W obecnym czasie, kiedy wstępnie wyznaczono termin akcesji Polski do UE możemy skorzystać z funduszy pomocowych, jakie zostały przeznaczone przez UE na integrację naszej gospodarki z wymogami unijnymi. Integracja ta jest bardzo szeroko pojęta. Jednym z funduszy pomocowych, który działa od 1991 roku jest fundusz **PHARE**. Pieniądze z tego funduszu możemy uzyskać na konkretne projekty inwestycyjne, szkoleniowe i inne. W ramach tych projektów realizuje się np.:

- współpracę trans-graniczną;
- działania strukturalne, dotyczące przede wszystkim restrukturyzacji rolnictwa, rozwoju regionalnego;
- programy wymiany uczelnianej;
- budowy obwodnic;
- inwestycje związane z ochroną środowiska;
- szkolenie administracji w celu przyjmowania w przyszłości funduszy strukturalnych.

Program PHARE 2000

Celem jego jest osiągnięcie spójności gospodarczej i społecznej przygotowujące Polskę do członkostwa.

Podział środków: 30% : na rozwój instytucjonalny

70% na rozwój inwestycyjny

30% - stworzenie instytucji, podmiotów, które będą brać czynny udział w procesie integracji Polski z UE przekazywanie informacji o realizacji tego procesu, z zakresu polityki regionalnej, sfery kulturowej.

70% - osiąganie zgodności z normami i standardami UE - głównie skierowanej na rozwój MŚP i biznesu: szkolenia, przekwalifikowania pracowników, działania zwiększające innowacyjność w regionie.

Program PHARE CBC, czyli Program Współpracy Przygranicznej, którego celem jest zniwelowanie różnic po obu stronach granic, poprzez organizację wspólnych imprez, konferencji, szkoleń itp.

Konieczny efekt transgraniczny.

Program PHARE - STRUDER

Program koordynowany przez Polską Agencję Rozwoju Regionalnego

(ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa, tel. 693-54-53, 693-56-53, fax. 693-54-06)

realizują agencje rozwoju regionalnego w odpowiednich województwach
Program nastawiony na rozwój MŚP w regionach szczególnie wymagających restrukturyzacji gospodarczej (województwa: wałbrzyskie, katowickie, rzeszowskie, łódzkie, olsztyńskie, suwalskie). Może dotować infrastrukturę komunalną, musi ona jednak służyć także MŚP. Inne oferty to wsparcie struktur i operacji regionalnych, szkolenie, doradztwo, dotacje i poręczenia dla MŚP, zasilanie firm metodą wykupu akcji i udziałów.

Program PHARE - TACIS Demokracja

ul. Nowowiejska 1/3 m. 12, 00-634 Warszawa, tel. i fax. 625-07-93

Projekty mogą dotyczyć praktyki parlamentarnej, współpracy różnych opcji politycznych, administracji publicznej, rozwoju organizacji pozarządowych, niezależnych mediów, budowania świadomości obywatelskiej, bezpieczeństwa, tolerancji, praw mniejszości.

Priorytety programu SAPARD - restrukturyzacja rolnictwa.

Priorytety te nakładają się częściowo na programy przedakcesyjne **SAPARD** i **ISPA**. Polska ze względu na swój potencjał ludnościowy i terytorialny otrzymuje zazwyczaj około 25% funduszu **PHARE** i 30-40% funduszu **ISPA** i **SAPARD**. Różnica wynika z tego, że **PHARE** jest dostępny dla dziesięciu państw stowarzyszonych, **ISPA** i **SAPARD** - dla pięciu starających się o członkostwo. Ogólnie program **SAPARD** kładzie nacisk na podwyższenie jakości produkcji

rolnej, bez wzrostu jej ilości oraz stworzenie miejsc pracy poza rolnictwem na terenach wiejskich.

Przedstawimy listę możliwych priorytetów, które mogą być finansowane z programu **SAPARD**:

1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych;
2. Poprawa przetwórstwa i marketingu produktów rolnych i rybołówstwa;
3. Poprawa struktur kontroli jakości;
4. Metody produkcji rolniczej służącej ochronie środowiska;
5. Rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej, zapewniającej alternatywne źródła dochodu;
6. Tworzenie grup producenckich;
7. Renowacja i rozwój wsi oraz ochrona dorobku kulturowego wsi;
8. Reparcelacja gruntów;
9. Poprawa szkolnictwa zawodowego;
10. Rozwój i poprawa infrastruktury wiejskiej;
11. Zarządzanie zasobami wodnymi;
12. Leśnictwo.

Powyżej przedstawiono wszystkie priorytety programu **SAPARD**, ponieważ na dzień dzisiejszy nie wybrano konkretnych zadań, na podstawie których powstaną projekty ramowe. Jednakże zgodnie z zaleceniami Unii, pierwszeństwo powinny otrzymać środki przeznaczone na poprawę efektywności rynku, podwyższenie standardów higienicznych w produkcji rolnej i przetwórstwie spożywczym oraz tworzenie nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Program przedakcesyjny ISPA - ochrona środowiska i infrastruktura transportowa

Innym programem przedakcesyjnym wspierającym rozwój infrastruktury dla ochrony środowiska i transportu jest program **ISPA**. Przedsięwzięcia muszą być dostatecznej wielkości, by mieć znaczący wpływ na skuteczność ochrony środowiska lub poprawę transportowych powiązań infrastrukturalnych. Ogólny koszt każdego przedsięwzięcia nie może wynieść mniej niż 5 mln euro. Udział w

finansowaniu projektów może wynieść do 75% planowanych nakładów publicznych (lub ich ekwiwalentu). Należy tu zaznaczyć, że ze względu na wielkość realizowanych inwestycji w ramach programu ISPA powiat koszaliński może jedynie być członkiem w realizacji ogólnych założeń kierowanych przez większe regiony (województwo Zachodniopomorskie, Pomorskie).

Inne programy:

Programy wspólnotowe:

Sokrates – program współpracy w dziedzinie edukacji,

Leonardo – program wspierający rozwój szkolnictwa zawodowego,

Młodzież dla Europy – program wspierający pozaszkolną współpracę i wymianę grup młodzieżowych,

Program miast bliźniaczych – współpraca partnerska z zagranicą,

Kaleidoscop – program na rzecz rozwoju kultury i sztuki,

Raphael – program na rzecz dziedzictwa kulturowego,

Save II – program efektywnego wykorzystania energii,

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży „Jugendwerk”

ul. Alzacka 18, 03-972 Warszawa, tel. 617-34-65, fax 617-04-49.

Dla woj. Zachodniopomorskiego biuro w Szczecinie przy Związku Gmin

Pomerania (ul. Korsarzy 1, tel. 34-20-01, fax 34-22-83).

O dotację wnioskuje wspólnie partner polski i niemiecki. Wymiana nie powinna mieć głównie charakteru komercyjnego lub turystycznego, akceptowana jest natomiast np. współpraca szkół i klas, poznanie się, wspólna nauka, praktyki, seminaria, zarówno dla młodzieży, jak i organizatorów wymiany młodzieży.

Program ECOS/OUVERTURE

Kontakt poprzez biuro Związku Miast Polskich

ul. Stary Rynek 80/82, 61-722 Poznań tel. (0-61) 53-08-13, fax (0-61) 53-08-14

Popierana jest współpraca polskiego miasta lub regionu (czyli województwa) z co najmniej dwoma miastami lub regionami w krajach Unii Europejskiej. Części ECOS/OUVERTURE jest program ENERGIA dotujący działania na rzecz

właściwego wykorzystania energii - szkolenia, wycieczki studyjne, plany i studia wykonalności, analizy, seminaria itd.

United Nations Development Programme (UNDP)

Projekt UMBRELLA

ul. Krucza 38/42, 00-926 Warszawa, tel. 628-36-24, fax. 629-95-56

Realizowany wspólnie przez rząd Polski i UNDP. Doradztwo w zakresie doskonalenia kadr, rozwoju systemów opieki społecznej, rozwój instytucji gospodarki wolnorynkowej i tworzenie infrastruktury dla odnowy środowiska.

Brytyjski Fundusz Know How

Ambasada Brytyjska, al. Róż 1, 00-556 Warszawa,

tel. 628-10-01, fax. 621-71-61

Pomoc brytyjska nakierowana jest na prywatyzację, bankowość i sektor finansowy, zarządzanie, edukację, turystykę, poprawę wydajności. Regiony lubelski i białostocki objął Polsko-Brytyjski Projekt Przedsiębiorczości, wspierający MŚP dzięki funduszowi gwarancyjnemu i kapitałowemu, inkubatorom przedsiębiorczości, wyszukiwaniu nowych rynków.

Brytyjski Fundusz Know How - Program Wspierania Samorządów

Lokalnych

(LGAP, ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa,

tel. 693-53-64, fax 693-53-65, 693-53-00)

Organizuje szkolenia (w tym szkolenia trenerów), projekty pilotażowe, doradztwo; publikuje poradniki dobrej praktyki?. Tematyka: finanse gmin, zarządzanie gminą, lokalny rozwój ekonomiczny, gospodarka przestrzenna, gospodarka mieszkaniowa, regionalne izby obrachunkowe, zarządzanie oświaty, wspólnoty mieszkaniowe. Program otwarty na inne propozycje.

Wybrane instytucje finansujące przedsięwzięcia w gminie

Za pośrednictwem niżej wymienionych instytucji samorząd może otrzymać preferencyjne kredyty, dotacje, poręczenia kredytowe, wyposażenie techniczne, doradztwo, szkolenia itp. Przedstawiono, także pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz organizacji społecznych. Aby otrzymać pomoc, trzeba mieć koncepcję i własny wkład w przedsięwzięcie, należy również

dostosować się do specyfiki instytucji pomocowych. Niektóre z nich są elastyczne i otwarte na propozycje, regułą jest jednak skodyfikowanie zakresu usług, stosowanie skomplikowanych formularzy i procedur, których opis zająłby tu zbyt wiele miejsca. Dlatego poniższe informacje należy traktować jako orientacyjne, tym bardziej że możliwości uzyskania pomocy zmieniają się w miarę wyczerpywania jednych funduszy i otwierania innych. Często do konkretnego programu można się zgłosić tylko tuż po jego rozpoczęciu.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ul. Konstruktorska 3A, 02-673 Warszawa,

tel. 49-72-82, 49-38-46, fax. 49-20-98

Finansuje 1/4 krajowych wydatków na ochronę środowiska. Udziela preferencyjnych kredytów, rzadziej dotacji. Typowa działalność to linie kredytowe na określone cele, głównie za pośrednictwem Banku Ochrony Środowiska. Przy dużych inwestycjach NFOŚ może np. wejść do konsorcjum kapitałowego. Wspiera takie inwestycje, jak: budowa oczyszczalni ścieków, kanalizacji, ochrona ujęć wody pitnej, obiektów małej retencji; inwestycje przeciwpowodziowe; wymiana kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe; odsiarczanie i odpylanie spalin, gazyfikacja wsi; budowa składowisk odpadów, ich zbiórka, selekcja, utylizacja i unieszkodliwianie; rekultywacja terenów; wymiana oświetlenia publicznego na energooszczędne. Władze NFOŚ głoszą, że samorzady powinny spieszyć się z korzystaniem z Funduszu, bo niebawem o prawo do niego upomną się przedsiębiorstwa, które na Fundusz płacą.

Ekofundusz

ul. Belwederska 18A, 00-762 Warszawa, tel. 40-09-01, fax. 40-09-42

Dotacje do inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym. Priorytety: zmniejszanie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu, ograniczanie zanieczyszczenia Bałtyku, ochrona warstwy ozonowej, ochrona różnorodności biologicznej.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa,

tel. 628-79-58, 623-16-07, 623-27-11, fax. 628-93-53, 623-26-54

Wspiera obszary wiejskie. Dotacje na budowę wodociągów (głównie stacji uzdatniania), kanalizacji, oczyszczalni ścieków, dróg gminnych, telefonizację. Kredyty inwestycyjne na działalność rolniczą i nierolniczą, zakup gruntów, urządzenie gospodarstw przez osoby, które nie ukończyły 40 lat; kredyty obrotowe, kredyty branżowe na modernizację mleczarstwa, rozwój hodowli bydła mięsnego, hamowanie spadku hodowli owiec.

Agencja Rozwoju Komunalnego

Al. Ujazdowskie 19 lok. 6, 00-557 Warszawa, tel. i fax. 628-78-40, 628-28-90

Upowszechnia techniki finansowania inwestycji komunalnych, ułatwia gminom dostęp do profesjonalnych usług finansowych, uczy racjonalnego gospodarowania majątkiem komunalnym. Sporządza studia wykonalności projektów ubiegających się o kredyt z Banku Światowego (program rozwoju komunalnego). Prowadzi banki danych o inwestycjach komunalnych i o programach pomocowych w sferze komunalnej.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

ul. Gałczyńskiego 4, 00-362 Warszawa,

tel. 26-83-28, fax. 26-70-30, tel. i fax. 26-51-46

Dotuje likwidację barier architektonicznych (ale nie w obiektach nowo budowanych, które zgodnie z aktualnym prawem budowlanym powinny być łatwo dostępne dla niepełnosprawnych); budowę i modernizację obiektów służących rehabilitacji zawodowej, leczniczej i społecznej; tworzenie i działalność warsztatów terapii zajęciowej; tworzenie infrastruktury rehabilitacyjno-socjalnej (np. w ośrodkach zdrowia); tworzenie, przystosowywanie i utrzymywanie miejsc pracy dla niepełnosprawnych. PFRON jest otwarty na pomysły społecznej i zawodowej aktywizacji niepełnosprawnych. Gotów jest np. wspierać łączenie zatrudniania niepełnosprawnych z odtwarzaniem klubu-kawiarni na wsi i udzielać swoistych prowizji organizacjom, które takie akcje poprowadzą. W 1997 r. PFRON zamierza zakończyć tworzenie oddziałów we wszystkich województwach.

Polska Fundacja im. Roberta Schumana

Al. Ujazdowskie 37, 00-540 Warszawa, tel. i fax. 621-75-55

Warsztaty i szkoły letnie dla młodych polityków, w tym dla radnych, krzewiące brytyjskie wzory demokracji.

Fundacja Promocji Gmin Polskich

al. Szucha 2/4, 00-582 Warszawa, tel. i fax 628-09-55, 622-71-15

Cele: zapewnienie międzynarodowego standardu promocji polskich gmin, promowanie ofert inwestycyjnych, wdrożenie efektywnego systemu gromadzenia i przepływu informacji między gminami oraz instytucjami w kraju i za granicą.

Centrum Animacji Kultury

ul. Krakowskie Przedmieście 21/23, 00-071 Warszawa,

tel. 26-21-17, fax. 26-06-62

Bogata oferta szkoleń dla animatorów kultury; wydawnictwa, informatory o imprezach.

Fundacja Kultury

ul. Ordynacka 13 m. 6, 00-364 Warszawa, tel. i fax. 827-97-16, 827-19-71

Wspomaganie twórczości artystycznej, edukacja kulturalna, ochrona tradycji i dziedzictwa kulturowego. M.in. program „Małe ojczyzny - tradycja dla przyszłości” - ul. Podzamcze 11/15, 87-100 Toruń, tel. i fax. 271-35.

Fundacja Kultury Wsi

00-697 Warszawa, Al. Jerozolimskie 51/9,

tel. 622-25-32, 622-25-33, tel. fax 26-02-54

Współpraca z gminami w zakresie promocji tradycyjnych wartości kultury ludowej.

Fundacja Wspomagająca Zaopatrzenie Wsi w Wodę

skwer Kardynała S. Wyszyńskiego 6, 01-015 Warszawa,

tel. 38-46-83, 38-67-13, fax 38-95-05

Wspieranie gospodarki ściekowej na wsi, zwłaszcza oczyszczalni przyzagrodowych. Szkolenia z zasad gospodarki rynkowej.

Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa FDPA

ul. Czerniakowska 73/79, 00-717 Warszawa,

tel. 41-22-81, 41-06-16, fax. 41-21-02

Wspiera działania na rzecz modernizacji i rozwoju produkcji rolnej i przetwórstwa oraz rozwoju społeczności wiejskich; m.in. program przedsiębiorczości wśród kobiet wiejskich. Ma biura w byłym woj. elbląskim, gorzowskim, jeleniogórskim, koszalińskim, nowosądeckim, plockim, siedleckim; współpracuje z ośrodkami doradztwa rolniczego.

Fundacja Programów Pomocowych dla Rolnictwa FAPA
ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, tel. 623-15-15, fax 628-45-83

Koordynuje pomoc PHARE dla polskiego rolnictwa. Ma ośrodki regionalne w Bydgoszczy, Kielcach, Koszalinie, Nowym Sączu, Rzeszowie, Suwałkach, Zielonej Górze. Wspiera projekty ukierunkowane na rozwój rolnictwa, tworzenie struktur rynku rolnego, przekształcenia infrastrukturalne i własnościowe w rolnictwie, wzrost efektywności gospodarowania.

Fundacja na Rzecz Rozwoju Administracji Publicznej

Al. Ujazdowskie 1/3, 00-950 Warszawa, tel. 694-70-35, fax. 694-68-02

Fundacja zarządza środkami PHARE przeznaczonymi na reformę administracji publicznej. Prowadzi m.in. programy szkoleniowe.

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund oraz Fundacja na Rzecz Rozwoju Wsi Polskiej „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja

ul. Okopowa 47, 01-059 Warszawa, tel. 38-16-81, 38-68-63, fax 38-16-81

Wspieranie (także inwestycyjne) prywatnej przedsiębiorczości, demonopolizacji, telefonizacji, gazyfikacji, oświaty, ochrony zdrowia, ochrony środowiska (np. zarządzanie składowisk odpadów), agroturystyki, budowy lokalnych dróg.

EURO INFO,

Centrum Korespondencyjne

ul. Żurawia 6/12, 00-503 Warszawa

tel. 625-13-19, 625-14-26, 625-24-66, fax 625-12-90

Umieszcza ofertę firmy w ponad 200 centrach EURO INFO, zlokalizowanych przy izbach przemysłowych, zrzeszeniach pracodawców, ośrodkach rozwoju regionalnego itp. Dostęp do ofert, informacje o imprezach i programach pomocowych Unii Europejskiej.

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

ul. Krucza 24/36, 00-526 Warszawa,

tel. 629-59-37, 621-02-46, tel. i fax 625-34-18

Finansowe wsparcie przedsięwzięć stanowiących przedmiot wspólnego polsko-niemieckiego zainteresowania albo służących w sposób szczególnie porozumieniu między Polakami i Niemcami, w tym: wymiana młodzieży, budowa schronisk i miejsc spotkań, ochrona środowiska, transport, telekomunikacja, kształcenie specjalistów w zakresie gospodarki, tworzenie instytutów kultury, wspólne przedsięwzięcia naukowe i kulturalne, krzewienie języka i kultury niemieckiej, restaurowanie pomników kultury o znaczeniu europejskim, utrzymywanie miejsc pamięci, rozwój instytucji kościelnych, charytatywnych i społecznych. Fundacja dysponuje dużymi środkami; wymaga bardzo starannego przygotowania wniosków i poważnych referencji (z reguły także od instytucji niemieckich).